

Prima pagină > Dreptul familiei și succesiunea > **Răspunderea părintească - încredințarea copilului și dreptul de vizită**

Răspunderea părintească - încredințarea copilului și dreptul de vizită

Răspunderea părintească se referă la toate drepturile și obligațiile față de un copil și față de patrimoniul acestuia. Deși pot exista diferențe de la un stat membru la altul, conceptul include, de obicei, custodia (încredințarea) și drepturile de vizită. Dacă sunteți un cuplu internațional în curs de separare și aveți unul sau mai mulți copii, va trebui să cădeți de acord asupra încredințării acestuia/acestora.

Punctul de pornire

Ce presupune încredințarea copiilor? Ce înseamnă drept de vizită?

Atât timp cât părinții locuiesc împreună, de obicei ei dețin în comun autoritatea părintească asupra copiilor lor. Cu toate acestea, în cazul în care părinții divorțează sau se despart, aceștia trebuie să decidă modul în care își exercită această autoritate în viitor.

Părinții pot decide ca locuința copilului să fie în mod alternativ la fiecare din părinți sau că acesta va locui doar cu unul dintre părinți. În acest din urmă caz, celălalt părinte, de obicei, are dreptul să-și viziteze copilul în anumite momente.

Dreptul de încredințare include și alte drepturi și obligații legate de educația și îngrijirea copilului, inclusiv dreptul de a avea grijă de copil și de patrimoniul său. Părinții au, de obicei, autoritatea părintească asupra unui copil, însă în cazul copiilor plasați, instituția la care copilul este încredințat deține autoritatea părintească asupra acestuia.

Cine decide în legătură cu încredințarea copiilor și dreptul de vizită?

Părinții pot decide cu privire la aceste aspecte de comun acord. Un mediator sau un avocat poate ajuta părinții să ajungă la un acord. Puteți găsi un mediator dacă faceți clic pe linkul din partea de jos a paginii.

În cazul în care părinții nu pot ajunge la un acord ar putea fi nevoiți să se adreseze instanței. Instanța poate decide ca ambii părinți să aibă autoritatea părintească asupra copilului (custodie în comun) sau ca unul dintre părinți să aibă autoritatea părintească (custodie unică). În cazul în care un singur părinte are custodia, instanța poate decide cu privire la dreptul de vizită pentru celălalt părinte.

În cazul unui cuplu internațional, normele UE determină instanța care are competență să soluționeze cauza. Puteți găsi instanța competentă dacă faceți clic pe linkul din partea de jos a paginii.

Obiectivul principal este acela de a evita ca ambii părinți să sesizeze instanțe în propria lor țară și ca două hotărâri să fie pronunțate în același caz. Principiul este că instanța competentă este cea din țara în care copilul își are reședința obișnuită.

Hotărârea instanței va fi executată în altă țară din UE?

Prin intermediul unui mecanism de recunoaștere și executare a hotărârilor judecătorești se asigură faptul că hotărârea instanței este aplicată în alte țări din UE, odată ce acesta a fost pronunțată. Astfel se înlesnește exercitarea autorității părintești de către titularii acesteia.

În special, o hotărâre privind drepturile de vizită va fi recunoscută într-un alt stat membru al UE, fără să fie nevoie de nicio procedură specială, sprijinindu-se astfel relația dintre copil și ambii părinți.

Care sunt normele UE care se aplică?

Regulamentul Bruxelles IIa reglementează chestiunile transfrontaliere între copii și părinți. Aceste reguli se aplică, de asemenea, tuturor copiilor, indiferent dacă sunt născuți din căsătorie sau în afara căsătoriei. Regulamentul Bruxelles IIa reprezintă piatra de temelie a cooperării judiciare în UE în materie matrimonială și în materia răspunderii părintești. Regulamentul se aplică de la 1 martie 2005 în toate statele membre, cu excepția Danemarcei.

Pentru informații detaliate de la nivel național, selectați drapelul țării care vă interesează.

Linkuri utile

[Găsirea unui mediator](#)

[Găsirea instanței competente](#)

[Citiți broșura](#)

Ultima actualizare: 18/01/2019

Această pagină este administrată de Comisia Europeană. Informațiile de pe această pagină nu reflectă în mod necesar poziția oficială a Comisiei Europene. Comisia nu își asumă nici o răspundere în legătură cu oricare din informațiile sau datele conținute în prezentul document sau la care acesta face referire. Vă rugăm să consultați avizul juridic în legătură cu normele privind drepturile de autor în cazul paginilor de internet ale Comunității Europene.

Răspunderea părintească - Belgia

1 Ce înseamnă în termeni practici termenul juridic „răspundere părintească”? Care sunt drepturile și obligațiile titularului răspunderii părintești?

Autoritatea părintească reprezintă un mecanism legal de protejare și reprezentare a copiilor până când aceștia ating vârsta majoratului sau devin independenți. Aceasta vizează atât persoana, cât și bunurile copilului. Autoritatea părintească este reglementată de articolele 371-387 *ter* și articolul 203 din Codul civil.

Autoritatea părintească este exercitată automat de părinții legali ai copilului, și anume acele persoane care sunt considerate ca atare de lege pe fondul unei legături de paternitate, de maternitate sau de co-maternitate stabilite prin legătură de sânge, adopție sau lege. Dacă părinții biologici nu sunt recunoscuți prin lege ca fiind părinți legali, aceștia nu sunt titulari ai autorității părintești.

Copiii rămân sub autoritatea mamei și a tatălui până când ating vârsta majoratului (18 ani) sau devin independenți. Deciziile privind condițiile de trai, întreținere, sănătate, supraveghere, educație, formare sau dezvoltare a copilului sunt în sarcina părinților (articolul 203 din Codul civil).

Printre diferitele aspecte ale autorității părintești, se face o distincție între autoritatea asupra persoanei copilului, gestionarea bunurilor copilului și anumite prerogative ale autorității părintești. Autoritatea asupra persoanei copilului poate fi divizată în „custodie”, care constă în „a locui” împreună cu copilul (și anume, îngrijirea copilului, supravegherea copilului și luarea deciziilor educaționale legate de prezența copilului la părinți); și dreptul la educație, care presupune luarea deciziilor în ceea ce privește întreținerea, educația și formarea copilului. În ceea ce privește gestionarea bunurilor copilului, se face o distincție între dreptul de a administra bunurile copilului și uzul legal al acestora. Prerogativele speciale presupun puterea de decizie a părinților în ceea ce privește căsătoria, adopția și independența copilului.

2 Ca regulă generală, cine are răspundere părintească asupra unui copil?

În mod normal, autoritatea părintească asupra persoanei copilului minor este exercitată în comun de către cei doi părinți ai copilului. Indiferent dacă părinții locuiesc împreună sau nu, dacă sunt căsătoriți sau nu, din momentul în care s-a stabilit filiația între copil și fiecare dintre părinții săi, aceștia exercită (în comun) diferitele prerogative ale autorității părintești (articolele 373 și 374 din Codul civil).

În cazul în care nu s-a stabilit filiația copilului fie față de tată, fie față de mamă sau dacă unul dintre aceștia a decedat, este dispărut sau incapabil de a-și manifesta voința, celălalt părinte exercită singur autoritatea părintească.

În ceea ce privește terții (care acționează cu bună-credință), se prezumă faptul că fiecare părinte acționează sub rezerva consimțământului exprimat de celălalt părinte în contextul exercitării unei acțiuni în materie de autoritate părintească în mod individual (articolul 373 din Codul civil).

În cazul în care părinții nu reușesc să ajungă la un acord în ceea ce privește modul de organizare a condițiilor de trai ale copilului, deciziile importante privind sănătatea, educația, formarea și timpul liber al copilului sau aspecte de natură religioasă sau filosofică, sau în cazul în care se consideră că un anumit acord contravine intereselor copilului, instanța specializată în dreptul familiei (*tribunal de la famille*) poate încredința exercițiul exclusiv al autorității părintești unuia dintre părinți.

În acest caz, în conformitate cu dispozițiile prevăzute, celălalt părinte își menține (1) un drept de supraveghere, și anume dreptul de a fi informat cu privire la situația copilului și de a se adresa instanței specializate în dreptul familiei competente în cazul în care consideră că celălalt părinte nu a acționat în interesul copilului, precum și (2) un drept de a menține legături personale cu copilul. Acest drept poate fi refuzat exclusiv din motive foarte grave (articolul 374 din Codul civil).

3 Dacă părinții nu sunt capabili sau nu vor să-și exercite răspunderea părintească asupra copiilor lor, poate fi numită o altă persoană în locul lor?

În cazul în care autoritatea părintească nu poate fi exercitată de către niciunul dintre părinți, copilul va fi plasat sub tutelă (articolul 375 din Codul civil).

4 Dacă părinții divorțează sau se despart, cum se stabilește chestiunea răspunderii părintești pe viitor?

În principiu, separarea sau divorțul părinților nu are niciun efect asupra normelor privind exercitarea autorității părintești. Principiul juridic consistă în exercitarea în comun a autorității părintești de către fiecare dintre părinții copilului (a se vedea punctul 2). Acest lucru înseamnă că fiecare dintre aceștia exercită și va continua să exercite elementele autorității părintești și că niciunul dintre părinți nu poate lua de unul singur o decizie care ar împiedica exercitarea prerogativelor celuilalt părinte. Prin urmare, acesta trebuie să obțină acordul celuilalt părinte, în caz contrar neputând acționa. Cu toate acestea, în ceea ce privește, de exemplu, condițiile de trai ale copilului, părintele cu care locuiește copilul va lua în mod corespunzător decizii privind programul zilnic, bunele maniere, etc.

Părinții pot conveni asupra modalităților de exercitare a autorității părintești, cu condiția ca acest lucru să fie în interesul copilului.

În caz contrar, chestiunea trebuie înaintată instanței specializate în dreptul familiei, care poate hotărî în sensul încredințării exercitării exclusive a autorității părintești unuia dintre părinți (a se vedea punctul 2).

Trebuie adoptate hotărâri în ceea ce privește condițiile de trai ale copilului, locul în care acesta este înregistrat la evidența populației, precum și măsuri privind contribuția părinților la întreținerea, educația și formarea copilului.

5 Dacă părinții încheie un acord privind răspunderea părintească, ce formalități trebuie respectate pentru a face ca acordul să fie executoriu?

Părinții nu sunt obligați să se prezinte în fața instanței specializate în dreptul familiei și pot încheia un act sub semnătură privată care să reglementeze chestiunea exercitării autorității părintești asupra copilului. Pentru a-i sprijini în acest sens, părinții pot apela, în orice moment, inclusiv în timpul procedurii, la serviciile unui mediator autorizat și pregătit în mod corespunzător (avocat, notar sau alt mediator autorizat) [articolul 1730 din Codul judiciar (*Code judiciaire*)]. Dacă părinții doresc, la nevoie, să poată executa această decizie, aceștia trebuie să înainteze acordul unei instanțe specializate în dreptul familiei competente, care va verifica dacă acesta este în interesul copilului.

În cazul unui divorț cauzat de destrămarea iremediabilă a căsătoriei (a se vedea fișa „Divorț-Belgia”), părinții pot solicita instanței specializate în dreptul familiei, în orice etapă a procedurii, să ia act de acordul privind măsurile provizorii care privesc copiii. Judecătorul poate refuza să confirme acordul dacă acesta este contrar intereselor copiilor.

În cazul unui divorț prin acordul părților, (a se vedea fișa „Divorț-Belgia”), părțile trebuie să indice în acordul lor prealabil divorțului care vor fi măsurile aplicate în ceea ce privește autoritatea părintească (exercitarea autorității părintești, dreptul de a menține legături personale, administrarea bunurilor copilului), precum și măsurile privind contribuția părinților la întreținerea, educația, sănătatea, formarea și dezvoltarea copilului, atât pe parcursul desfășurării procesului de divorț, cât și ulterior. Procurorul emite un aviz și instanța specializată în dreptul familiei poate anula sau modifica orice dispoziții contrare intereselor copiilor minori. Instanța specializată în dreptul familiei pronunță divorțul și ia act de acordul privind copiii minori.

6 Dacă părinții nu pot ajunge la un acord privind chestiunea răspunderii părintești, care sunt căile alternative de rezolvare a conflictului fără prezentarea în instanță?

În momentul depunerii cererii, grefierul aduce la cunoștința părților faptul că acestea pot recurge la mediere, conciliere sau orice altă formă de soluționare amiabilă a litigiilor [articolul 1253 *ter* alineatul (1) din Codul judiciar]. În plus, judecătorul poate propune părților în orice moment luarea în considerare a

posibilităților de conciliere sau de mediere. În cazul în care părțile sunt de acord, judecătorul poate amâna cauza, astfel încât părțile să poată analiza posibilitatea încheierii unor acorduri sau a găsirii unor soluții prin intermediul medierii, sau cauza poate fi înaintată departamentului de soluționare amiabilă [articolul 1253ter alineatul (3) din Codul judiciar].

În cazul în care părțile ajung la un acord, instanța aprobă acest acord, cu condiția să nu fie în mod evident contrar intereselor copilului [articolul 1253ter alineatul (2) din Codul judiciar].

De asemenea, oricare dintre părți poate să propună recurgerea la mediere, independent de orice procedură judiciară (articolul 1730 din Codul judiciar). Acordul convenit cu ajutorul mediatorului autorizat poate, de asemenea, să facă obiectul unei confirmări în condițiile menționate anterior.

În cele din urmă, părțile pot consulta în orice situație experți (asistenți sociali, psihologi, pedopsihiatristi) pentru a obține o opinie avizată sau pentru a cere numirea unui expert în cadrul procedurii judiciare. În cadrul procedurii menționate anterior, procurorul poate solicita serviciilor sociale informații în legătură cu copiii, iar instanța specializată în dreptul familiei va avea în vedere opiniile exprimate de copii [articolul 1253b alineatul (6) din Codul judiciar].

7 Dacă părinții se prezintă în instanță, asupra căror chestiuni legate de copil poate judecătorul să decidă?

Dacă părinții nu pot ajunge la un acord în legătură cu copilul, ajung la un acord parțial sau acordul este contrar intereselor copilului, instanța specializată în dreptul familiei hotărăște în ceea ce privește exercitarea autorității părintești, având în vedere dorințele exprimate de părinți, dar și de către copil în cazul în care acesta are vârsta legală, precum și situația și circumstanțele cauzei. Printre aspectele care pot fi sesizate instanței se numără:

- exercițiul în comun sau exclusiv al autorității părintești (a se vedea punctul 2);
- locul în care copilul va fi înregistrat cu titlu principal în registrul de evidență a populației (= domiciliu);
- condițiile de trai ale copilului (în lipsa unui acord și în cazul exercitării autorității părintești în comun, egalitatea în ceea ce privește condițiile de trai ale copilului este de preferat în cazul în care cel puțin unul dintre părinți face o solicitare în acest sens. Dacă aceasta nu este soluția cea mai potrivită, pot fi avute în vedere prelungirea perioadei de vizită sau alte formate. Instanța specializată în dreptul familiei va avea în vedere circumstanțele și interesele specifice ale copilului și ale părinților);
- contribuția pentru întreținere (în măsura posibilităților, fiecare părinte trebuie să acopere costurile corespunzătoare în materie de condiții de trai, întreținere, sănătate, supraveghere, educație, formare și dezvoltare).

Instanța specializată în dreptul familiei poate fi solicitată să se pronunțe și asupra aspectelor referitoare la educația și formarea copilului. De asemenea, părțile pot sesiza instanța cu întrebări specifice, precum alocarea perioadelor de vacanță între părinți, partajarea anumitor cheltuieli, înscrierea la școală, etc. Acestea depind de fiecare caz în parte.

8 Dacă instanța hotărăște că un părinte va avea custodia exclusivă a unui copil, aceasta înseamnă că el sau ea poate decide asupra tuturor chestiunilor legate de copil fără îl consulte pe celălalt părinte în prealabil?

Faptul că unul dintre părinți este titularul exclusiv al autorității părintești nu îi conferă acestuia libertatea deplină de a lua decizii în legătură cu copilul. Se impun a fi avute în vedere acordurile stabilite în fiecare caz. În plus (a se vedea punctul 2), celălalt părinte își menține dreptul de a supraveghea educația copilului.

Schimbarea domiciliului împreună cu copilul fără informarea celuilalt părinte în acest sens poate afecta condițiile de trai ale copilului, dreptul acestuia de a menține legături personale, etc. În astfel de cazuri, partea care nu a fost notificată sau care nu este de acord poate sesiza instanța specializată în dreptul familiei (articolele 374 și 387bis din Codul civil) sau, în caz de urgență și atunci când este absolut necesar, judecătorul delegat cu luarea măsurilor provizorii (*juge des référés*) [articolul 584 al patrulea paragraf din Codul judiciar].

9 Dacă instanța hotărăște că părinții vor avea custodia comună a unui copil, ce înseamnă aceasta în practică?

(A se vedea punctul 2). Acest lucru înseamnă că fiecare dintre aceștia își exercită și va continua să își exercite elementele autorității părintești („custodia” copilului, dreptul la educație, dreptul de a administra legal bunurile copilului și de a beneficia de uzul acestora) și că niciunul dintre părinți nu poate lua de unul singur o decizie care ar împiedica exercitarea prerogativelor celuilalt părinte. Prin urmare, acesta trebuie să obțină acordul celuilalt părinte, în caz contrar neputând acționa. Cu toate acestea, în ceea ce privește, de exemplu, „custodia” copilului, părintele cu care locuiește copilul va lua în mod corespunzător decizia privind programul zilnic, bunele maniere, etc. În ceea ce privește terții (care acționează cu bună-credință), se consideră că fiecare părinte acționează sub rezerva consimțământului exprimat de celălalt părinte în contextul exercitării unei acțiuni în materie de autoritate părintească în mod individual (articolul 373 din Codul civil).

10 Cărei instanțe sau autorități ar trebui să mă adresez dacă vreau să depun o cerere privind răspunderea părintească? Ce formalități trebuie respectate și ce acte trebuie să atașez la cererea mea?

Potrivit articolului 572bis alineatul (4) din Codul judiciar, instanța specializată în dreptul familiei este însărcinată cu soluționarea cererilor având ca obiect exercitarea autorității părintești, condițiile de trai sau drepturile de menținere a legăturilor personale în ceea ce privește copiii minori. Documentele care trebuie anexate la cerere depind de acțiunea intentată.

11 Ce procedură se aplică în aceste cazuri? Este disponibilă o procedură de urgență?

Anumite cauze care sunt de competența instanței specializate în dreptul familiei, cum ar fi cauzele având ca obiect autoritatea părintească, condițiile de trai sau dreptul de a menține legături personale, sunt considerate ca având caracter urgent prin lege și pot fi introduse pe baza unei cereri *inter partes*, a unei citații sau a unei petiții comune. Astfel de cauze sunt soluționate printr-o hotărâre provizorie. Atunci când cauza este introdusă pe baza unei citații, termenul este de cel puțin două zile (a se vedea articolul 1035 al doilea paragraf din Codul judiciar). În alte cauze, audierea inițială trebuie să aibă loc în termen de cel mult 15 zile de la data depunerii cererii la grefa instanței [articolul 1253ter alineatul (4) punctul (2) din Codul judiciar].

În toate cauzele în care sunt implicați copii minori, părțile trebuie să se prezinte personal nu numai la audierea inițială, ci și la audierile în cursul cărora sunt discutate aspecte referitoare la copii și la ședințele de audiere a pledoariilor [articolul 1253ter alineatul (2) primul și al doilea paragraf din Codul judiciar]. În plus, orice minor are dreptul de a fi audiat cu privire la aspectele relevante privind autoritatea părintească, condițiile de trai și dreptul de a menține legături personale [articolul 1004 alineatul (1) punctul (1) din Codul judiciar].

12 Pot obține asistență juridică pentru a acoperi costurile procedurii?

În acest caz se aplică regulile de drept comun (a se vedea fișa „Asistență juridică - Belgia”).

13 Este posibilă atacarea unei hotărâri privind răspunderea părintească?

În cazul unui divorț prin acordul părților, dacă părțile au ajuns la un acord în ceea ce privește modalitățile de exercitare a autorității părintești, procurorul a emis un aviz și instanța specializată în dreptul familiei a luat act de acorduri și a pronunțat divorțul, nu există, în principiu, temeiuri pentru a introduce o cale de atac.

În alte situații, o hotărâre privind autoritatea părintească poate fi atacată în mod normal în termen de o lună. Acest termen se calculează de la data comunicării sau a notificării hotărârii (apel împotriva unei ordonanțe pronunțate cu privire la o cerere unilaterală). Pronunțarea unei hotărâri este amânată, în unele cazuri (de exemplu la cererea procurorului) pentru a prelungi termenul.

14 În anumite cazuri, poate fi necesară adresarea către o instanță sau către o altă autoritate pentru a face executorie o hotărâre privind răspunderea părintească. Care procedură se aplică în asemenea cazuri?

Instanța specializată în dreptul familiei care a stabilit perioadele în care copilul poate locui împreună cu fiecare părinte sau care a confirmat dreptul unui părinte sau chiar al unui terț de a menține legături personale cu acesta poate adăuga a posteriori măsuri executorii [articolul 387ter alineatul (1) al cincilea paragraf din Codul civil]. Instanța stabilește natura acestor măsuri și modalitățile punerii lor în practică având în vedere interesele copilului și, dacă se consideră necesar, desemnează persoane autorizate pentru a asista executorul judecătoresc în executarea hotărârii. Instanța specializată în dreptul familiei poate fixa daune cominatorii pentru a asigura respectarea hotărârii.

15 Ce ar trebui să fac pentru ca o hotărâre în materia răspunderii părintești pronunțată de o instanță dintr-un alt stat membru să fie recunoscută și executată în acest stat membru?

De la 1 martie 2005, în temeiul Regulamentului (CE) nr. 2201/2003 al Consiliului, cunoscut ca regulamentul „Bruxelles IIA”, toate hotărârile care au ca obiect răspunderea părintească pronunțate într-un stat membru (cu excepția Danemarcei) sunt, în principiu, recunoscute de plin drept. Cu toate acestea, cu excepția deciziilor legate de dreptul de vizită și de înapoiere a unui copil răpit, executarea presupune introducerea unei cereri de executare la instanța specializată în dreptul familiei, care va statua printr-o hotărâre provizorie.

Această procedură simplificată nu se aplică însă hotărârilor pronunțate înainte de această dată în afara cadrului unei proceduri de divorț. În acest caz, se recomandă urmarea procedurii normale de recunoaștere și executare.

16 Ce instanță din acest stat membru trebuie să sesizez pentru a mă opune recunoașterii unei hotărâri în materia răspunderii părintești pronunțate de o instanță dintr-un alt stat membru? Ce procedură se aplică în acest caz?

Orice persoană interesată se poate adresa instanței specializată în dreptul familiei pentru a obține refuzul recunoașterii unei decizii pronunțate în străinătate. Instanța specializată în dreptul familiei poate suspenda procedura dacă hotărârea în cauză face obiectul unui apel în țara de origine.

17 Ce legislație se aplică în acțiunile privind răspunderea părintești în cazul în care copilul sau părinții nu locuiesc în acest stat membru sau au cetățenii diferite?

Instanțele belgiene aplică, în principiu, legea de la reședința obișnuită a copilului.

Cu toate acestea, se aplică legea statului a cărui cetățenie o deține copilul dacă legea de la locul de reședință nu permite să se asigure protecția necesară asupra persoanei sau bunurilor copilului. În cazul în care este imposibil din punct de vedere material sau legal să se ia măsurile prevăzute de legea străină în cauză, se aplică legea belgiană.

Ultima actualizare: 27/06/2019

Versionea în limba națională a acestei pagini este administrată de punctul de contact RJE respectiv. Traducerile au fost efectuate de serviciile Comisiei Europene. Este posibil ca eventualele modificări aduse originalului de către autoritatea națională competentă să nu se regăsească încă în traduceri. Nici RJE și nici Comisia Europeană nu-și asumă nicio răspundere sau responsabilitate în legătură cu informațiile sau datele pe care le conține ori la care face trimitere acest document. Pentru a afla care sunt regulile privind protecția drepturilor de autor aplicabile de statul membru responsabil pentru această pagină, vă invităm să consultați avizul juridic.

Răspunderea părintească - Bulgaria

1 Ce înseamnă în termeni practici termenul juridic „răspundere părintească”? Care sunt drepturile și obligațiile titularului răspunderii părintești?

Termenii juridici folosiți în legislația bulgară pentru răspunderea părintească și custodie sunt „drepturi și obligații parentale” și „exercitarea drepturilor părintești”. Aceste noțiuni includ toate drepturile și obligațiile pe care un părinte le are față de copiii sub vârsta majoratului.

Legislația bulgară stabilește o distincție între minorii cu vârsta sub 14 ani și copiii care au între 14 și 18 ani. Drepturile părintești sunt exercitate cu privire la ambele categorii de vârstă a copiilor.

În caz de adopție, drepturile și obligațiile care se aplică persoanei adoptate și descendenților acesteia, pe de o parte, și persoanei care adoptă și rudelor acesteia, pe de altă parte, coincid cu cele dintre rudele apropiate, întrucât drepturile și obligațiile dintre persoana adoptată și descendenții și rudele sale apropiate încetează.

În cazul unei hotărâri de divorț, instanța are, de asemenea, obligația de a se pronunța asupra exercitării drepturilor părintești, relațiilor personale și întreținerii copiilor rezultați din căsătorie și asupra utilizării domiciliului familial, ținând cont de interesul superior al copilului.

Instanța hotărăște căruia dintre soți i se acordă drepturile parentale și măsurile referitoare la exercitarea acestor drepturi, relațiile personale dintre copii și părinți și întreținerea copiilor. Atunci când alege care părinte își va exercita drepturile părintești, instanța evaluează toate circumstanțele, având în vedere interesul superior al copilului, și îi ascultă pe părinți și copii, cu condiția ca aceștia să aibă peste 10 ani.

2 Ca regulă generală, cine are răspundere părintească asupra unui copil?

Regula generală este că ambii părinți exercită autoritatea părintească în mod egal.

Legea prevede dispoziții explicite privind drepturile bunicilor de a păstra legătura cu copilul.

Copiii sub vârsta majoratului sunt obligați să locuiască cu părinții lor, cu excepția cazului în care există motive importante care să justifice contrariul. În cazul în care există anumite abateri de la această obligație, instanța dispune înapoierea copilului la părinți, la cererea acestora și după audierea copilului în cazul în care acesta are peste 10 ani.

Fiecare părinte poate reprezenta singur copiii cu vârsta mai mică de 14 ani și își poate da consimțământul pentru o acțiune în justiție în numele copiilor cu vârste cuprinse între 14 și 18 de ani numai dacă acest lucru este în interesul superior al acestora.

Bunurile mobile și imobile ale copiilor sub vârsta majoratului, cu excepția produselor perisabile, pot fi înstrăinate, grevate de drepturi de ipotecă sau, în general, eliminate cu permisiunea tribunalului districtual de la locul de reședință obișnuită al acestora numai în cazul în care este necesar sau în mod evident în beneficiul copiilor. Cadourile, împrumuturile, scutiunile și garantarea datoriilor unei alte persoane cu un gaj, o ipotecă sau garanții oferite de către copiii sub vârsta majoratului sunt nule și neavenite.

3 Dacă părinții nu sunt capabili sau nu vor să-și exercite răspunderea părintească asupra copiilor lor, poate fi numită o altă persoană în locul lor ?

În cazul în care un părinte, prin comportamentul său, reprezintă o amenințare la adresa persoanei, educației, sănătății sau bunurilor copilului, tribunalul districtual ia măsuri relevante în interesul superior al copilului, din proprie inițiativă sau la cererea celui alt părinte sau a procurorului, plasând copilul într-o locuință adecvată, după caz.

Aceste măsuri sunt luate, de asemenea, în cazul în care părintele nu este în măsură să își exercite drepturile părintești din cauza unei boli fizice sau mentale persistente, a unei absențe pe termen lung sau din alte motive obiective. Părintele poate fi decăzut din drepturile părintești în următoarele cazuri deosebit de grave: părintele nu are grijă de copil și nu reușește să efectueze plățile de întreținere pe termen lung și fără motiv valabil sau a plasat copilul într-o instituție specializată și nu a reușit să recupereze copilul în termen de șase luni de la data la care ar fi trebuit să facă acest lucru.

Procedurile judiciare cu privire la încetarea drepturilor părintești sunt introduse la tribunalul districtual din proprie inițiativă sau la cererea celui alt părinte sau a procurorului. În toate cazurile de limitare sau de încetare a drepturilor părintești, instanța decide și cu privire la măsurile referitoare la raporturile personale dintre părinți și copii.

Instanța poate reinstitui drepturile părintești în cazul unor circumstanțe noi sau la cererea părintelui.

Instanța informează din oficiu municipalitatea de la locul de reședință a părintelui cu privire la încetarea drepturilor părintești sau restabilirea lor ulterioară în vederea numirii unui custode pentru copiii cu vârste cuprinse între 14 și 18 de ani sau a unui tutore legal în cazul minorilor sub 14 ani.

La cererea Direcției de asistență socială, instanța poate emite un ordin pentru ca un copil să fie plasat în afara familiei în cazul în care părinții sunt decedați, necunoscuți, decăzuți din drepturile părintești, exercită drepturi părintești limitate sau nu pot avea grijă de copil pe termen lung din motive obiective sau fără motiv valabil, în cazul în care copilul este victimă a violenței domestice și există o amenințare gravă la adresa dezvoltării sale fizice, psihologice, morale, intelectuale și sociale. Copilul este plasat într-o instituție socială sau la o familie adoptivă, inclusiv în cazurile prevăzute la articolul 11 din Convenția de la Haga din 1996 privind protecția copiilor.

Instanța poate dispune ca un copil să fie plasat la rude, într-o familie substitutivă sau într-o instituție specializată. În așteptarea hotărârii judecătorești, Direcția de protecție socială de la domiciliul actual al copilului plasează copilul în conformitate cu o procedură administrativă de cazare temporară.

4 Dacă părinții divorțează sau se despart, cum se stabilește chestiunea răspunderii părintești pe viitor?

În cazul în care părinții care trăiesc împreună nu sunt de acord asupra unor probleme referitoare la drepturile părintești, litigiul este înaintat tribunalului districtual, care va audia părinții și, după caz, copiii. Hotărârea judecătorească poate fi atacată în conformitate cu normele generale.

În cazul în care părinții nu locuiesc împreună și nu pot ajunge la un acord cu privire la persoana căreia i se va încredința copilul, litigiul este soluționat de către tribunalul districtual în a cărui rază teritorială își are reședința obișnuită copilul, după audierea acestuia, cu condiția ca acesta să aibă cel puțin 10 ani. Hotărârea judecătorească poate fi atacată în conformitate cu normele generale.

5 Dacă părinții încheie un acord privind răspunderea părintească, ce formalități trebuie respectate pentru a face ca acordul să fie executoriu?

Părinții pot încheia acorduri extrajudiciare privind acordarea și exercitarea drepturilor părintești, precum și modalitățile de contactare a părintelui care nu are drepturi parentale, dar aceste acorduri nu sunt obligatorii din punct de vedere juridic. În pofida existenței unui acord extrajudiciar, oricare dintre părinți poate introduce o acțiune privind drepturile părintești sau modalitățile de contactare a copilului, iar instanța se va pronunța cu privire la modul în care drepturile părintești se exercită din acel moment, indiferent de acordul extrajudiciar. De asemenea, cadrul juridic este același pentru modalitățile de contactare a copilului cu părintele care nu are custodia și nu locuiește împreună cu acesta.

6 Dacă părinții nu pot ajunge la un acord privind chestiunea răspunderii părintești, care sunt căile alternative de rezolvare a conflictului fără prezentarea în instanță?

În conformitate cu Legea privind medierea, litigiile de dreptul familiei pot face obiectul medierii, dar acordul la care se ajunge privind drepturile părintești devine obligatoriu din punct de vedere juridic doar după aprobarea explicită de către instanță, în conformitate cu Codul de procedură civilă.

7 Dacă părinții se prezintă în instanță, asupra căror chestiuni legate de copil poate judecătorul să decidă?

Judecătorul poate decide cu privire la orice chestiuni înaintate instanței, inclusiv locul în care copilul își are reședința obișnuită, care dintre părinți își va exercita drepturile părintești, ce măsuri vor exista pentru contactele dintre copil și celălalt părinte, drepturile de vizită/acces ale părintelui, obligația de a face plăți de întreținere pentru copil, alegerea școlii, numele copilului etc. A se vedea răspunsurile la întrebările 3 și 4.

8 Dacă instanța hotărăște că un părinte va avea custodia exclusivă a unui copil, aceasta înseamnă că el sau ea poate decide asupra tuturor chestiunilor legate de copil fără îl consulte pe celălalt părinte în prealabil?

În general, părintele care exercită drepturile părintești ia decizii cu privire la viața zilnică a acestuia, inclusiv, de exemplu, cu privire la școala pe care o va urma copilul. Există câteva cazuri în care este necesar consimțământul ambilor părinți, de exemplu, în cazul în care se eliberează documente de identitate pentru copil sau atunci când acesta părăsește țara, indiferent de durata sau scopul călătoriei, inclusiv pe parcursul vacanțelor.

9 Dacă instanța hotărăște că părinții vor avea custodia comună a unui copil, ce înseamnă aceasta în practică?

În cazul în care părinții nu au aceeași reședință, instanța este obligată să emită un ordin privind părintele care va avea drepturile părintești și modul în care va fi menținut contactul cu celălalt părinte. Fără a aduce atingere celor de mai sus, nu există restricții privind încheierea unui acord între părinți cu privire la modalitățile de contact mai extinse dintre copil și celălalt părinte, în plus față de practicile obișnuite. Astfel cum s-a convenit în jurisprudență și astfel cum este acceptat în general de către părțile la cauzele matrimoniale, înțelegerea obișnuită referitoare la timpul petrecut de un copil cu celălalt părinte sunt două sau mai multe zile nelucrătoare pe lună și un număr fix de săptămâni în timpul vacanțelor școlare.

10 Cărei instanțe sau autorități ar trebui să mă adresez dacă vreau să depun o cerere privind răspunderea părintească? Ce formalități trebuie respectate și ce acte trebuie să atașez la cererea mea?

Instanța competentă este tribunalul districtual în a cărui rază teritorială își are reședința obișnuită păratul. În cazul în care cererea se referă la obligația de întreținere a copilului, reclamantul poate depune cererea și la instanța în a cărui rază teritorială își are reședința obișnuită.

11 Ce procedură se aplică în aceste cazuri? Este disponibilă o procedură de urgență?

Cazurile referitoare la drepturile părintești respectă normele generale de procedură.

În cazul în care chestiunea este examinată în cadrul unei acțiuni de divorț pendinte, părinții pot solicita instanței să dispună măsuri temporare pentru exercitarea drepturilor părintești asupra copilului, precum și pentru modalitățile de contactare a celuilalt părinte.

12 Pot obține asistență juridică pentru a acoperi costurile procedurii?

Părțile pot obține asistență judiciară în conformitate cu condițiile generale din Legea privind asistența judiciară.

13 Este posibilă atacarea unei hotărâri privind răspunderea părintească?

Deciziile pronunțate de tribunalul districtual pot face obiectul unei căi de atac în fața instanței regionale, în conformitate cu normele generale, în termen de două săptămâni de la primirea unei copii a deciziei respective.

14 În anumite cazuri, poate fi necesară adresarea către o instanță sau către o altă autoritate pentru a face executorie o hotărâre privind răspunderea părintească. Care procedură se aplică în asemenea cazuri?

Hotărârile judecătorești sunt executate în conformitate cu dispozițiile Codului de procedură civilă. Acesta conține dispoziții explicite privind obligația de a îndeplini sau de a se abține de la anumite acțiuni, precum și privind obligația de a restitui copilul. Hotărârea este executată de către un executor judecătoresc privat sau public, ales de solicitant.

15 Ce ar trebui să fac pentru ca o hotărâre în materia răspunderii părintești pronunțată de o instanță dintr-un alt stat membru să fie recunoscută și executată în acest stat membru?

Legislația aplicabilă este Regulamentul (CE) nr. 2201/2003 al Consiliului din 27 noiembrie 2003 privind competența, recunoașterea și executarea hotărârilor judecătorești în materie matrimonială și în materia răspunderii părintești, precum și articolul 621 din Codul de procedură civilă (în vigoare de la 24 iulie 2007).

16 Ce instanță din acest stat membru trebuie să sesizez pentru a mă opune recunoașterii unei hotărâri în materia răspunderii părintești pronunțate de o instanță dintr-un alt stat membru? Ce procedură se aplică în acest caz?

Legislația aplicabilă este Regulamentul (CE) nr. 2201/2003 al Consiliului din 27 noiembrie 2003 privind competența, recunoașterea și executarea hotărârilor judecătorești în materie matrimonială și în materia răspunderii părintești, precum și articolul 622 din Codul de procedură civilă (în vigoare de la 24 iulie 2007). Competența generală îi aparține tribunalului districtual în a cărui rază teritorială își are reședința obișnuită cealaltă parte sau, în cazul în care aceasta nu are domiciliu stabil în Bulgaria, cea în a cărui rază teritorială își are reședința obișnuită persoana în cauză sau, în cazul în care partea în cauză nu are reședința obișnuită în Bulgaria, Tribunalul Municipal Sofia.

Cererile de recunoaștere și executare a unei hotărâri judecătorești pronunțate de o instanță străină sau a unei decizii pronunțate de o altă autoritate străină privind exercitarea drepturilor părintești sau restaurarea exercitării drepturilor părintești în caz de deplasare ilicită a unui copil, în conformitate cu Convenția

Europeană din 1980 privind recunoașterea și executarea hotărârilor privind încredințarea copiilor și restabilirea custodiei asupra copiilor, care a fost încheiată la Luxemburg la 20 mai 1980 [ratificată prin lege, Monitorul Oficial nr. 21 din 2003 (SG nr. 104 din 2003) (denumită în continuare „Convenția de la Luxemburg”)], se depun la Tribunalul Municipal Sofia. Instanța organizează o ședință publică cu participarea Ministerului Justiției sau a solicitantului, a părților la decizia sau hotărârea pronunțată în străinătate și a unui procuror. Instanța audiază copilul, dacă acest lucru este solicitat de către Direcția de protecție socială a municipiului în care copilul are adresa actuală. Procedura de recunoaștere și executare a unei hotărâri sau a unei decizii se suspendă în următoarele cazuri: este în curs o acțiune în instanță cu privire la fondul litigiului, iar cauza respectivă a fost introdusă ulterior procedurii în statul în care s-a emis hotărârea sau decizia. Aceeași procedură se aplică atunci când o altă hotărâre sau decizie privind exercitarea drepturilor părintești este în curs de a fi recunoscută și/sau executată de către instanțele bulgare. Instanța competentă este notificată fără întârziere, iar judecătorul trebuie să se pronunțe în termen de o lună de la comunicare.

Hotărârea judecătorească trebuie să fie pronunțată în termen de o lună de la data cererii. Hotărârea poate fi atacată la Curtea de Apel din Sofia, a cărei hotărâre este definitivă.

Procedura se aplică, de asemenea, cererilor de recunoaștere și executare a hotărârilor judecătorești pronunțate după deplasarea unui copil în cazul în care decizia constată că deplasarea a fost ilegală. Recunoașterea și executarea unei hotărâri emise într-un alt stat care este parte la Convenția de la Luxemburg se respinge în temeiul articolelor 8 și 9, în cazul în care condițiile prevăzute la articolul 10 alineatul (1) din convenție sunt îndeplinite și acceptate numai în măsura în care aceasta este executorie în statul în care a fost aprobată. Aceeași procedură se aplică în cazurile în care se aplică Convenția privind competența, dreptul aplicabil, recunoașterea, executarea și cooperarea în materia responsabilității părintești și a măsurilor de protecție a copiilor.

17 Ce legislație se aplică în acțiunile privind răspunderea părintești în cazul în care copilul sau părțile nu locuiesc în acest stat membru sau au cetățenii diferite?

Relațiile dintre părinți și copil sunt reglementate de legislația statului unde se află reședința obișnuită a acestora. În cazul în care părinții și copiii nu au o reședință obișnuită comună, raporturile lor sunt reglementate de legislația statului în care copilul își are reședința obișnuită sau a căruia cetățenie o deține, oricare dintre acestea este mai favorabilă pentru copil. Chestiunile legate de tutelă și custodie sunt reglementate de legislația statului în care își are reședința obișnuită persoana aflată sub tutelă sau custodie. Relațiile dintre persoana aflată sub tutelă sau custodie și tutore sau custode sunt reglementate de legile care se aplică la momentul plasării sub tutelă sau custodie a persoanei respective.

Ultima actualizare: 19/10/2016

Versiunea în limba națională a acestei pagini este administrată de punctul de contact RJE respectiv. Traducerile au fost efectuate de serviciile Comisiei Europene. Este posibil ca eventualele modificări aduse originalului de către autoritatea națională competentă să nu se regăsească încă în traduceri. Nici RJE și nici Comisia Europeană nu-și asumă nicio răspundere sau responsabilitate în legătură cu informațiile sau datele pe care le conține ori la care face trimitere acest document. Pentru a afla care sunt regulile privind protecția drepturilor de autor aplicabile de statul membru responsabil pentru această pagină, vă invităm să consultați avizul juridic.

Răspunderea părintească - Republica Cehă

1 Ce înseamnă în termeni practici termenul juridic „răspundere părintească”? Care sunt drepturile și obligațiile titularului răspunderii părintești?

Termenul „răspundere părintească” este consacrat în Codul Civil (Legea nr. 89/2012). Acest termen include un set de drepturi și obligații ale părinților, compus din:

- îngrijirea copilului, inclusiv, în special, îngrijirea acordată sănătății sale și dezvoltării sale fizice, emoționale, intelectuale și morale;
- protecția copilului;
- menținerea unor relații personale cu copilul;
- asigurarea creșterii și educării sale;
- determinarea reședinței sale;
- reprezentarea copilului și administrarea bunurilor sale.

Răspunderea părintească începe la nașterea copilului și se termină atunci când copilul dobândește capacitate juridică deplină. Durata și domeniul de aplicare a răspunderii părintești pot fi modificate doar de o instanță judecătorească. Răspunderea părintească este exercitată de către părinți, în conformitate cu interesele copilului. Înainte de a lua o decizie care are un impact asupra intereselor copilului, părinții vor informa copilul cu privire la toate elementele necesare care să îi permită să își formeze propria opinie cu privire la o anumită problemă și să își informeze părinții. Acest lucru nu se aplică în cazul în care copilul nu este capabil să accepte în mod corespunzător informațiile, nu este în măsură să își prezinte propria opinie sau nu este în măsură să își informeze părinții cu privire la opinia sa. Părinții vor acorda o atenție specială opiniei copilului și o vor lua în considerare pentru a lua o decizie. Răspunderea părintească privind copilul este efectuată de către părinți, într-un mod și într-o măsură care să corespundă nivelului de dezvoltare al copilului. În cazul în care părinții iau o decizie referitoare la educația sau la ocuparea unui loc de muncă de către copil, aceștia vor lua în considerare opinia, abilitățile și talentul copilului.

Până în momentul în care copilul dobândește capacitate juridică, părinții săi au dreptul de a îi oferi îndrumare, prin măsuri educaționale adecvate abilităților sale în continuă evoluție, inclusiv prin restricții îndreptate către protejarea moralității, sănătății și drepturilor copilului, precum și a drepturilor altor persoane și a ordinii publice. Copilul trebuie să respecte aceste măsuri. Resursele educaționale pot fi utilizate numai într-o formă și într-o măsură care să fie adaptate circumstanțelor, să nu pună în pericol sănătatea copilului sau dezvoltarea sa și să nu aducă atingere demnității umane a copilului.

Este de la sine înțeles că toți minorii care nu au capacitate juridică deplină au competența de a efectua acte juridice corespunzătoare maturității intelectuale și volitive a copiilor minori de vârsta sa. Părinții au obligația și dreptul de a reprezenta copilul în cadrul procedurilor juridice pentru care acesta nu este capabil din punct de vedere juridic. Părinții reprezintă copilul în comun, însă fiecare dintre aceștia poate acționa separat. În cazul în care unul din părinți acționează în mod individual în ceea ce privește o chestiune referitoare la copil față de un terț, care este de bună credință, este de la sine înțeles că acesta acționează cu acordul celui alt părinte. Un părinte nu poate reprezenta un copil în cazul în care acest lucru ar putea conduce la un conflict de interese între părinte și copil sau între copiii acelorași părinți. În acest caz, instanța va numi un tutore pentru copil. În cazul în care părinții nu pot conveni care dintre ei ar trebui să reprezinte copilul în cadrul unei proceduri judiciare, o instanță va decide, în urma unei cereri depuse de unul dintre părinți, care dintre părinți va acționa din punct de vedere juridic în numele copilului și în ce mod.

Părinții au obligația și dreptul de a administra bunurile copilului, mai precis, de a le administra cu grija cuvenită. Aceștia trebuie să gestioneze în siguranță fondurile care nu pot fi considerate necesare pentru acoperirea cheltuielilor legate de bunurile copilului. În cadrul procedurilor judiciare care se referă la anumite elemente din bunurile copilului, părinții vor acționa ca reprezentanți ai acestuia. Un părinte nu poate reprezenta un copil dacă acest lucru ar putea avea ca rezultat un conflict de interese între părinte și copil sau între copiii acelorași părinți. În acest caz, instanța va numi un tutore pentru copil. În cazul în care un părinte încalcă obligația de a îngriji bunurile copilului cu grija cuvenită, părintele respectiv va oferi despăgubiri copilului pentru prejudiciile suportate în mod solidar. În cazul în care părinții nu sunt de acord cu privire la principalele aspecte legate de gestionarea bunurilor copilului, instanța se va pronunța

asupra acestora, la cererea unuia dintre părinți. Părinții au nevoie de acordul unei instanțe în ceea ce privește actele juridice care se referă la patrimoniul existent sau viitor al copilului sau la o parte din acesta, cu excepția aspectelor curente sau a celor cu o valoare materială neglijabilă, chiar dacă au caracter excepțional.

2 Ca regulă generală, cine are răspundere părintească asupra unui copil?

Răspunderea părintească reprezintă o obligație pentru ambii părinți. Fiecare părinte exercită răspunderea părintească, cu excepția cazului în care a fost decăzut din drepturile părintești. Este irelevant dacă părinții copilului sunt sau nu sunt căsătorii și dacă respectivul copil s-a născut în cadrul căsătoriei sau în afara ei.

Părinții exercită autoritatea părintească de comun acord. În cazul în care o întârziere în luarea unei decizii în ceea ce privește o chestiune referitoare la copil ar putea afecta interesele copilului, unul dintre părinți poate să ia această decizie sau să își dea consimțământul. Părintele respectiv trebuie, totuși, să îl informeze fără întârziere celălalt părinte cu privire la situația respectivă. În cazul în care unul dintre părinți acționează singur într-o chestiune referitoare la copil în raport cu un terț, care este cu bună credință, este de la sine înțeles că acționează cu acordul celuilalt părinte. În cazul în care părinții nu sunt de acord cu privire la o chestiune care este importantă pentru copil, în special în ceea ce privește interesele acestuia, instanța se va pronunța asupra acesteia, la cererea unui părinte. Acest lucru se aplică, de asemenea, în cazul în care unul dintre părinți îl exclude pe celălalt părinte din procesul decizional referitor la o chestiune importantă pentru copil. Chestiuni importante sunt considerate în special, determinarea locului de reședință și alegerea tipului de educație sau a unui loc de muncă pentru copil, însă nu și procedurile medicale normale și alte proceduri similare.

O instanță poate decide să suspende răspunderea părintească atunci când părinții nu pot să o exercite din cauza unor circumstanțe grave și dacă se consideră că acest lucru este necesar în interesul copilului. În cazul în care părintele nu își exercită răspunderea părintească în mod corespunzător, iar interesul copilului impune acest lucru, instanța poate să restricționeze sau să limiteze răspunderea părintească și, în același timp, să stabilească domeniul de aplicare al unei astfel de restricții. În cazul în care un părinte abuzează de răspunderea părintească sau de exercitarea acesteia și/sau își neglijează în mod grav răspunderea părintească sau exercitarea acesteia, instanța poate pronunța decăderea din drepturile părintești. În cazul în care un părinte comite o infracțiune împotriva copilului său sau în cazul în care un părinte își utilizează copilul, care nu este responsabil din punct de vedere penal, pentru a comite o infracțiune, instanța va evalua, în special, dacă există motive pentru a pronunța decăderea din drepturile părintești a respectivului părinte.

În cazul în care unul dintre părinți este decedat sau nu este cunoscut ori în cazul în care unul dintre părinți nu are răspundere părintească sau i se suspendă exercitarea răspunderii părintești, răspunderea părintească este exercitată de celălalt părinte. Acest lucru se aplică și în cazul în care răspunderea părintească sau exercitarea acesteia de către unul dintre părinți este limitată. În cazul în care niciunul din părinți nu deține întreaga răspundere părintească, în cazul în care exercitarea răspunderii părintești de ambii părinți a fost suspendată și/sau în cazul în care este afectată răspunderea părintească a părinților în una dintre modalitățile indicate, dar fiecare în mod diferit, instanța va desemna un tutore pentru copil, care va avea drepturile și obligațiile părinților sau care va exercita aceste drepturi și obligații în locul părinților. În cazul în care răspunderea părintească sau exercitarea acesteia este limitată, instanța va numi un administrator legal pentru copil.

În cazul în care un copil este adoptat, drepturile și obligațiile care decurg din răspunderea părintească sunt transferate părintelui adoptiv la momentul intrării în vigoare a deciziei legale privind adopția.

3 Dacă părinții nu sunt capabili sau nu vor să-și exercite răspunderea părintească asupra copiilor lor, poate fi numită o altă persoană în locul lor ?

În cazul în care instanța decide să limiteze capacitatea juridică a părintelui, aceasta va decide și cu privire la răspunderea părintească a acestuia.

Exercitarea răspunderii părintești de către un copil minor care este părinte, dar care nu a obținut încă capacitate juridică deplină printr-o declarație sau căsătorie, este suspendată până în momentul în care acesta dobândește capacitate juridică deplină. Această dispoziție nu se va aplica în ceea ce privește exercitarea drepturilor și obligațiilor de îngrijire a copilului, cu excepția cazului în care o instanță stabilește, în ceea ce privește părintele, că exercitarea acestei obligații și a acestui drept se suspendă până în momentul în care părintele dobândește capacitate juridică deplină. Exercitarea răspunderii părintești de către un părinte a cărui capacitate juridică a fost limitată în acest domeniu este suspendată pe durata limitării capacității juridice, cu excepția cazului în care instanța decide că, având în vedere persoana, va menține exercitarea obligației și a dreptului de îngrijire pentru copil și de menținere a relației personale cu acesta.

În cazul în care ambii părinți care ar trebui să exercite întreaga răspundere părintească față de copil lipsesc, o instanță va desemna un custode pentru copil. Față de copil, un custode are, în esență, toate drepturile și obligațiile unui părinte, însă nu are obligația de a sprijini și de a întreține copilul. În cazuri excepționale, această serie de obligații și drepturi poate fi definită ținând cont de custode sau de situația copilului, precum și de motivul pentru care părinții nu dispun de toate drepturile și obligațiile. Un custode trebuie să aibă capacitate juridică deplină, iar modul său de viață trebuie să garanteze că este în măsură să își îndeplinească rolul în mod corespunzător. De asemenea, pentru rolul de custode, instanța poate să desemneze două persoane, care sunt, de regulă, căsătorite. În cazul în care acest lucru nu este contrar intereselor copilului, instanța va numi o persoană desemnată de un părinte în calitate de custode. În caz contrar, instanța va numi custodele din rândul membrilor de familie sau al persoanelor apropiate de copil sau familia acestuia, cu excepția cazului în care un părinte exclude în mod expres o astfel de persoană. Dacă nu există o astfel de persoană, instanța va numi o altă persoană în calitate de custode. În cazul în care nicio persoană fizică nu poate fi desemnată custode pentru copil, instanța va desemna o autoritate pentru protecția socială și juridică a copiilor, până în momentul în care instanța numește un custode diferit pentru copil sau până când un custode acceptă rolul. Custodele este supravegheat de către instanță. Acesta întocmește o listă de bunuri atât la începutul, cât și la sfârșitul perioadei în care îndeplinește funcția de custode. Custodele va prezenta periodic rapoarte instanței cu privire la copil, dezvoltarea acestuia și conturile de gestiune a bunurilor. Fiecare decizie luată de către un custode în alte chestiuni decât cele obișnuite trebuie aprobată de o instanță.

O altă posibilitate este plasarea copilului într-o familie substitutivă. O familie substitutivă este responsabilă de îngrijirea personală a unui alt copil. Totuși, aceasta nu implică acceptarea altui copil drept propriu copil ca în cazul unei adopții. Atunci când crește un copil, un asistent maternal exercită drepturile și obligațiile părinților într-o măsură rezonabilă. Acesta este obligat și are dreptul să decidă cu privire la chestiunile cotidiene care privesc copilul, să îl reprezinte în aceste chestiuni și să îi administreze bunurile. De asemenea, trebuie să informeze părinții copilului cu privire la aspectele importante. În cazul în care situația impune acest lucru, instanța va stabili obligațiile și drepturile suplimentare ale asistentului maternal. Părinții copilului își vor păstra drepturile și obligațiile care decurg din răspunderea părintească, inclusiv dreptul de a fi menține relații personale și periodice cu copilul, precum și dreptul la informare cu privire la copil, cu excepția drepturilor și obligațiilor pe care legea le stabilește pentru asistentul maternal, în cazul în care instanța decide altfel din motive care merită o atenție specială. Un asistent maternal nu are obligația de a sprijini și de a întreține copilul.

Un asistent maternal trebuie să garanteze o asistență corespunzătoare, să aibă reședința în Republica Cehă și să fie de acord cu încredințarea copilului în îngrijirea sa. Ca regulă generală, asistentul maternal este o rudă, dar poate fi și o altă persoană de la care o autoritate pentru protecția socială și juridică a copiilor a stabilit instituționalizarea (în acest sens, o instanță regională ține evidența solicitanților care pot să devină asistenți maternali). O instanță poate încredința un copil într-o familie substitutivă pe o perioadă limitată (de exemplu, pe durata de ședere a unui părinte într-un centru de tratament) sau pentru o perioadă nedeterminată de timp. Astfel, familia substitutivă poate să abordeze o criză în cadrul familiei sau să asigure îngrijirea într-un mediu familial

alternativ. Pentru a reduce numărul de copii instituționalizați sau plasați în centre de tip instituțional, familiile substitutive au prioritate față de centrele de plasament. Un asistent maternal primește prestații pentru asistență maternală din partea statului (de exemplu, o contribuție la plata nevoilor copilului, o contribuție la sfârșitul perioadei de instituționalizare, remunerația asistentului maternal etc.)

În plus, Codul civil reglementează institutul de acordare a custodiei asupra unui copil unei alte persoane în cazul în care niciunul dintre părinți nici custodele nu poate avea grijă personal de copil. Aceasta nu este o alternativă la instituționalizarea copilului, sau la îngrijirea care trebuie să precedă adopția. Acest tip de custodie are prioritate în fața plasării copilului într-un centru de plasament. Persoana care asigură servicii informale de îngrijire trebuie să garanteze îngrijirea corespunzătoare, să aibă reședința în Republica Cehă și să fie de acord cu plasarea copilului în grija sa personală. Drepturile și obligațiile persoanei care asigură servicii informale de îngrijire sunt stabilite de o instanță. În caz contrar, legislația privind asistența maternală este utilizată în funcție de caz.

În calitate de reprezentanți legali, părinții pot, pentru a administra bunurile copilului, cu excepția cazului în care acestea sunt chestiuni legate de statutul personal, să semneze un acord de reprezentare de către o persoană cu cunoștințe de specialitate sau, de exemplu, de către o altă persoană adecvată. În cazul în care copilul semnează un acord de reprezentare, acest lucru nu va avea nicio influență asupra reprezentării legale a copilului de către părinți. În cazul în care reprezentanții legali și contractuali nu pot ajunge la un acord, o instanță se va pronunța în conformitate cu interesul copilului.

În cazul în care educația copilului sau starea sa fizică, intelectuală sau mentală și/sau buna sa dezvoltare sunt amenințate sau afectate într-o măsură care este contrară intereselor copilului și/sau în cazul unor motive întemeiate din cauza cărora părinții nu pot asigura creșterea acestuia, instanța poate dispune plasarea copilului într-un centru de plasament ca măsură necesară. Instanța va lua această hotărâre în special în cazurile în care măsuri anterioare nu au dus la remedierea situației. În acest timp, instanța va analiza întotdeauna dacă este oportun să acorde prioritate încredințării copilului pentru îngrijire unei persoane fizice. Plasarea copilului într-un centru de plasament poate fi dispusă pentru o perioadă de cel mult trei ani, putând fi extinsă (în mod repetat) dacă motivele pentru a dispune plasarea într-un centru de plasament persistă (tot pentru o perioadă maximă de trei ani). În cazul în care motivele pentru care s-a dispus plasarea copilului într-un centru de plasament nu s-au valabile sau dacă este posibil să se acorde un alt tip de asistență decât plasarea într-un centru de plasament, instanța va anula fără întârziere instituționalizarea și, în același timp, va decide cu privire la persoana căreia i se va încredința copilul în funcție de circumstanțe.

4 Dacă părinții divorțează sau se despart, cum se stabilește chestiunea răspunderii părintești pe viitor?

O hotărâre privind îngrijirea copilului reprezintă o condiție esențială pentru divorțul părinților. Atunci când se pronunță, instanța va examina interesul copiilor. Instanța nu se abate de la aprobarea reciprocă a părinților decât dacă acest lucru este necesar în interesul copilului. O instanță poate plasa copilul în grija unuia dintre părinți sau poate dispune exercitarea autorității părintești de către ambii părinți sau custodia comună. De asemenea, instanța poate să plaseze copilul în îngrijirea unei alte persoane decât părinții săi, dacă acest lucru este necesar în interesul copilului. Instanța va ține seama de personalitatea copilului, în special de talentele și capacitățile sale în ceea ce privește posibilitățile de dezvoltare, precum și de stilul de viață al părinților, de orientarea emoțională și de istoricul copilului, de capacitatea fiecăruia dintre părinți de a asigura creșterea, de stabilitatea actuală și anticipată a mediului educațional în care ar trebui să trăiască copilul, precum și de legăturile emoționale ale copilului cu frații, bunicii sau alte rude și cu alte persoane decât rudele. Instanța va lua întotdeauna în considerare care părinte a avut grijă de copil până în prezent și a acordat o atenție specială educației sale emoționale, intelectuale și morale, precum și care părinte îi oferă copilului oportunități mai bune pentru dezvoltarea armonioasă și în condiții bune de sănătate. De asemenea, instanța se va axa pe dreptul copilului la îngrijire din partea ambilor părinți și la menținerea unui contact direct regulat cu aceștia, pe dreptul celui alt părinte căruia nu i se va încredința copilul de a primi informații periodice referitoare la copil, luând în considerare și capacitatea părintelui de conveni cu celălalt părinte asupra aspectelor legate de educația copilului. De asemenea, instanța poate decide să aprobe un acord între părinți, cu excepția cazului în care este clar că metoda stabilită de exercitare a răspunderii părintești nu este în conformitate cu interesul copilului.

În cazul în care părinții unui copil minor care nu are capacitate juridică deplină nu locuiesc împreună și în cazul în care nu ajung la un acord asupra normelor de îngrijire pentru un copil, instanța va decide asupra acestui aspect fără a fi necesară transmiterea unei cereri. Instanța va respecta normele similare pentru luarea deciziilor privind îngrijirea copilului în caz de divorț al părinților săi.

Părintele care are copilul în îngrijire și celălalt părinte vor decide împreună modul în care părintele care nu are în îngrijire copilul va fi comunicat cu acesta. Dacă părinții nu pot ajunge la un acord sau dacă acest lucru este necesar în conformitate cu interesul pentru creșterea copilului și relațiile din cadrul familiei, instanța va reglementa legăturile dintre părinte și copil. În cazurile justificate, instanța poate determina locul în care părintele și copilul pot intra în contact. Dacă este necesar, în interesul copilului, instanța va limita dreptul unui părinte la o relație personală cu copilul și/sau va interzice o astfel de relație. În cazul în care situația se schimbă, instanța își va modifica hotărârea referitoare la executarea obligațiilor și drepturilor care decurg din răspunderea părintească, chiar și fără transmiterea unei cereri.

5 Dacă părinții încheie un acord privind răspunderea părintească, ce formalități trebuie respectate pentru a face ca acordul să fie executoriu?

În caz de divorț al părinților, acordul dintre părinți cu privire la modul de exercitare a răspunderii părintești trebuie să reglementeze modul în care fiecare dintre părinți va asigura îngrijirea copilului după divorț. În acest caz, părinții pot reglementa și relația dintre părinți și copil. Un astfel de acord este condiționat de acordul unei instanțe judecătorești, care va aproba un acord între părinți, cu excepția cazului în care este evident că metoda convenită de exercitare a răspunderii părintești nu este în acord cu interesul copilului. Același lucru este valabil și în cazul unui acord între părinți, în cazul în care părinții copilului nu locuiesc împreună.

6 Dacă părinții nu pot ajunge la un acord privind chestiunea răspunderii părintești, care sunt căile alternative de rezolvare a conflictului fără prezentarea în instanță?

Pentru a proteja interesele copilului, în cadrul procedurilor privind îngrijirea unui copil minor, instanța va orienta părinții în vederea găsirii unei soluții de conciliere. Instanța poate obliga părinții să participe la reuniuni de mediere sau de conciliere extrajudiciare sau la terapie familială, pentru o perioadă de cel mult 3 luni, sau îi poate obliga să stabilească reuniuni cu un expert în pedopsihologie.

În plus, părinții pot recurge la serviciile așa-numitelor centre de consiliere maritală și familială care oferă ajutor prin intermediul psihologilor și asistenților sociali calificați.

În plus, o autoritate pentru protecția socială și juridică a copiilor poate convinge sau educa un părinte care nu respectă drepturile copilului sau ale celui alt părinte (de exemplu, dreptul la asistență medicală, la contact periodic) cu privire la legislația și la consecințele comportamentului său. De asemenea, o autoritate pentru protecția socială și juridică a copiilor poate obliga părinții să apeleze la consiliere de specialitate dacă nu sunt capabili să soluționeze problemele legate de educația copilului fără consiliere din partea unor experți, în special în litigii privind modificarea drepturilor de educație sau de vizitare a copilului.

7 Dacă părinții se prezintă în instanță, asupra căror chestiuni legate de copil poate judecătorul să decidă?

Cu condiția respectării condițiilor desemnate, la cererea părinților, o instanță poate să decidă în special cu privire la următoarele chestiuni legate de relațiile dintre părinți și copii:

drepturile de natură personală (de exemplu, dreptul de a stabili numele și prenumele copilului sau de a da consimțământul pentru adopția copilului);
îngrijirea copilului și reglementarea comunicării cu copilul;

formele alternative de îngrijire a copilului (de exemplu, serviciile de custodie, încredințarea copilului unei alte persoane, asistenții maternali, centrele de plasament);

obligațiile de întreținere și de asistență;

reprezentarea și administrarea bunurilor copilului, consimțământul pentru acțiuni în justiție introduse de către copil;

în ceea ce privește chestiunile importante pentru copil, în cazul în care părinții nu pot ajunge la un acord (chestiuni importante sunt considerate a fi în special stabilirea locului de reședință și selectarea tipului de educație sau a unui loc de muncă pentru copil, însă nu și procedurile medicale normale și procedurile similare).

De cele mai multe ori, o instanță va stabili cui i se va încredința copilul și, eventual, se va pronunța cu privire la o reglementare a comunicării cu copilul, la întreținerea și sprijinirea acestuia.

8 Dacă instanța hotărăște că un părinte va avea custodia exclusivă a unui copil, aceasta înseamnă că el sau ea poate decide asupra tuturor chestiunilor legate de copil fără îl consulte pe celălalt părinte în prealabil?

Îngrijirea copilului reprezintă numai o parte din drepturile și obligațiile incluse în materia răspunderii părintești. În cazul în care un părinte căruia nu i s-a încredințat îngrijirea copilului nu a fost privat de răspunderea părintească și în cazul în care răspunderea părintească nu a fost limitată sau suspendată, părintele respectiv exercită în continuare acest drept cu privire la alte componente ale răspunderii părintești și nu își pierde dreptul de a decide cu privire la chestiuni importante referitoare la copil. Răspunderea părintească este exercitată de către părinți, de comun acord și în conformitate cu interesul copilului. În cazul în care există riscul unei întârzieri în luarea unei decizii cu privire la o chestiune referitoare la copil, unul din părinți poate să decidă sau să își dea consimțământul singur. Cu toate acestea, părintele respectiv trebuie să îl informeze fără întârziere pe celălalt părinte cu privire la situația respectivă.

În cazul în care părinții nu sunt de acord cu privire la o chestiune care este importantă pentru copil, în special în ceea ce privește interesele acestuia, instanța se va pronunța în urma unei cereri depuse de un părinte. Acest lucru se aplică și în cazul în care unul dintre părinți îl exclude celălalt părinte din procesul decizional referitor la o chestiune importantă pentru copil. De asemenea, o instanță va decide cu privire la o cerere depusă de un părinte în cazul în care părinții nu pot stabili care dintre ei va reprezenta minorul în cadrul procedurilor judiciare sau în chestiuni importante referitoare la administrarea bunurilor copilului.

Părinții trebuie să se informeze reciproc cu privire la toate chestiunile importante referitoare la copil și la interesele acestuia.

9 Dacă instanța hotărăște că părinții vor avea custodia comună a unui copil, ce înseamnă aceasta în practică?

Codul civil face distincție între plasarea unui copil în întreținerea unuia din părinții săi, exercitarea autorității părintești de către ambii părinți, custodia comună și plasarea unui copil în îngrijirea unei alte persoane decât părinții săi. Atunci când ia o decizie cu privire la încredințarea unui copil în îngrijire, instanța va decide astfel încât să răspundă intereselor copilului. O instanță poate renunța la o hotărâre privind exercitarea autorității părintești de către ambii părinți sau custodia comună în cazul în care părinții sunt în măsură să comunice între ei și să coopereze.

Custodia comună (creșterea în comun)

Această formă de reglementare a îngrijirii copilului înseamnă că, în acest caz, nu există decizii specifice privind încredințarea unui copil în îngrijirea unuia dintre părinți. În practică, acest lucru înseamnă că, în cazul custodiei comune, un părinte poate, de exemplu, să asigure nevoile în materie de educație ale copilului său și alte activități sportive și/sau că unul dintre părinți se axează pe studiile lingvistice ale copilului, în timp ce celălalt părinte se axează pe alte activități extrașcolare ale copilului. Ambii părinți partajează acordarea de asistență medicală și asigurarea nevoilor materiale ale copilului (de exemplu, gătit, curățenie, îmbrăcăminte etc.). În cazul în care un copil urmează să fie plasat într-o custodie comună, este necesar consimțământul ambilor părinți.

Exercitarea autorității părintești de către ambii părinți (creșterea alternativă)

Exercitarea autorității părintești de către ambii părinți înseamnă plasarea alternativă a copilului în îngrijirea unuia sau altuia dintre părinți pentru o perioadă determinată de timp. De asemenea, o instanță va stabili drepturile și obligațiile exercitate pe durata acestor perioade de timp.

10 Cărei instanțe sau autorități ar trebui să mă adresez dacă vreau să depun o cerere privind răspunderea părintească? Ce formalități trebuie respectate și ce acte trebuie să atașez la cererea mea?

O cerere care se referă la drepturile și obligațiile părintești trebuie depusă la instanța districtuală (la Praga, Tribunalul districtual, la Brno, Tribunalul municipal) în pe a cărui rază teritorială se află reședința copilului minor, iar dacă acesta nu are domiciliu stabil, la instanța districtuală pe a cărui rază teritorială locuiește copilul. În ceea ce privește copiii minori, instanța se pronunță chiar și în cazul în care nu a fost depusă nicio cerere.

Cerințele în materie de cereri depind de tipul acesteia. Cu toate acestea, cererea trebuie să indice întotdeauna numele, prenumele și adresa participanților, numerele de identificare ale participanților și ale reprezentanților acestora, o prezentare a faptelor, o indicație a elementelor de probă pe care se bazează reclamantul și trebuie să reiasă clar dorința reclamantului și instanțe judecătorească căreia i se adresează cererea.

O cerere trebuie să conțină toate documentele importante referitoare la chestiunea în cauză, de exemplu, certificatul de naștere, certificatul de căsătorie, orice hotărâri judecătorești anterioare referitoare la copil și alte documente similare. Propunerea ar trebui să fie depusă în format tipărit într-un număr corespunzător de exemplare, dintre care un exemplar va rămâne la instanță; fiecare participant va primi un exemplar, dacă este necesar.

11 Ce procedură se aplică în aceste cazuri? Este disponibilă o procedură de urgență?

O instanță poate începe procedurile în materie de îngrijire a unui copil minor chiar și în cazul în care nu a fost depusă nicio cerere.

Utilizând o decizie preliminară, chiar și înainte de pronunțarea unei decizii pe fondul cauzei, dacă acest lucru este necesar pentru reglementarea provizorie a relațiilor dintre participanți sau în cazul în care există temerea că executarea unei hotărâri judecătorești este pusă în pericol, instanța poate să oblige un participant la procedură la plata pensiei alimentare esențiale și/sau să încredințeze copilul în îngrijirea unuia dintre părinți sau a unei alte persoane desemnate de instanță. În general, decizia preliminară este pronunțată în baza unei cereri, însă, dacă este posibilă începerea procedurii pe fondul cauzei (și, prin urmare, procedurile referitoare la îngrijirea unui copil minor) fără nicio cerere, decizia preliminară poate fi pronunțată fără a fi necesară transmiterea unei cereri. Instanța care este competentă pentru procedura în această chestiune este responsabilă pentru pronunțarea deciziei preliminare, cu excepția cazului în care legea prevede altfel. O cerere pentru pronunțarea unei decizii preliminare trebuie să cuprindă cerințele prevăzute în secțiunea 42 punctul (4) și în secțiunea 75 din Codul de procedură civilă (Legea nr. 99/1963, astfel cum a fost modificată), ceea ce înseamnă în special: informații privind instanța la care se depune cererea; persoana care depune cererea și la ce anume se referă, ceea ce înseamnă o prezentare a faptelor care ar putea justifica o astfel de cerere de pronunțare a unei decizii preliminare astfel cum au fost propus; ce ar trebui să obțină cererea, mai precis ce decizie preliminară urmărește reclamantul; prezentarea faptelor care sunt necesare pentru reglementarea relațiilor participanților sau dacă există preocupări cu privire la punerea în pericol a executării hotărârii judecătorești și, de asemenea, o indicație a datei la care a fost redactată cererea și semnată de reprezentantul acesteia. Documentele la care se referă reclamantul trebuie anexate la cerere. În general, în ceea ce privește deciziile preliminare, pentru a asigura obținerea de despăgubiri pentru prejudicii sau alte pierderi care ar putea apărea ca urmare a deciziei preliminare, reclamantul trebuie să depună, cel mai târziu în aceeași zi în care a prezentat cererea instanței în vederea unei decizii preliminare, garanția la valoarea determinată. Cu toate acestea, în cazul unei decizii preliminare în materie de întreținere și de asistență sau al unei decizii preliminare pe care instanța o poate executa fără nicio cerere, depunerea unei garanții nu este necesară. O instanță va decide asupra unei decizii preliminare fără întârziere. În cazul în care nu există niciun pericol de neîndeplinire a obligațiilor de plată, instanța poate decide asupra unei cereri de decizie preliminară în termen de șapte zile de la data la care a fost transmisă. Instanța se va pronunța fără a audia

participanții. În cazul în care se pronunță cu privire la o decizie preliminară, instanța va obliga reclamantul să depună în instanță o cerere pentru inițierea unei proceduri în termenul impus acestuia. De asemenea, instanța poate să decidă dacă o decizie preliminară va dura numai pentru o anumită perioadă de timp. Legea privind procedurile judiciare speciale (Legea nr. 292/2013, astfel cum a fost modificată) reglementează o decizie preliminară specială în cazul în care minorului îi lipsește îngrijirea corespunzătoare, indiferent dacă există sau nu o persoană care are dreptul să aibă grijă de copil, sau în cazul în care viața copilului, dezvoltarea normală a acestuia sau alte interese importante ale acestuia sunt grav amenințate sau au fost perturbate. În acest caz, o instanță judecătorească, prin intermediul unei decizii preliminare pe care instanța o poate impune doar printr-o cerere adresată de o autoritate pentru protecția socială și juridică a copilului, va reglementa relațiile copilului pentru o perioadă esențială, prin faptul că dispune ca respectivul copil să fie plasat într-un mediu adecvat menționat în hotărâre. O astfel de decizie preliminară stabilește că un copil poate să fie plasat într-o familie substitutivă pentru o perioadă provizorie în care părintele nu poate avea grijă de copil din motive grave sau, după expirarea acesteia, să fie plasat în îngrijire înainte de adoptare. De asemenea, printr-o astfel de decizie preliminară se poate obține consimțământul părinților pentru adopție sau se poate stabili că nu este necesar consimțământul părinților pentru adopție. Instanța va decide cu privire la o cerere de pronunțare a unei decizii preliminare, fără întârziere, dar cel târziu în termen de 24 de ore de la depunerea sa. Hotărârea va fi executată imediat după pronunțare, în timp ce instanța va coopera în ceea ce privește cu autoritățile publice pentru a asigura punerea sa în aplicare.

12 Pot obține asistență juridică pentru a acoperi costurile procedurii?

În conformitate cu Legea nr. 549/1991 privind taxele judiciare (astfel cum a fost modificată), procedurile de tutelă și de custodie ale instanțelor pentru copii minori sunt scutite de taxe. Aceasta înseamnă că un reclamant care depune o cerere referitoare la drepturile și obligațiile părintești nu este obligat să plătească taxe judiciare.

În anumite condiții, este posibil să se desemneze un reprezentant legal cu titlu gratuit sau pentru o taxă redusă. O instanță va numi un reprezentant la cererea unui participant cu privire la care se poate anticipa că instanța va renunța complet sau parțial la taxele judiciare, în cazul în care acest lucru este necesar, de exemplu, pentru a proteja interesele acestuia. În cazul în care acest lucru este necesar pentru a i se proteja interesele, participantul va beneficia de asistența oferită de un avocat. Numirea unui reprezentant trebuie să fie justificată de situația participantului (în practică, acest lucru poate fi reprezentat de situațiile financiare nefavorabile sau de o situație socială negativă, deși este întotdeauna necesar să se ia în considerare circumstanțele specifice ale fiecărui caz) și nu trebuie să existe nicio exercitare sau protecție a drepturilor arbitrare sau nereușită.

Legea nr. 629/2004 privind acordarea de asistență judiciară în litigiile transfrontaliere în interiorul Uniunii Europene (astfel cum a fost modificată) reglementează accesul la asistență judiciară pentru procedurile judiciare dintr-un stat membru al Uniunii Europene la care participă o persoană fizică care are reședința într-un alt stat membru. Această asistență este legată de procedurile judiciare din etapele procedurilor contencioase și de punere în aplicare. Legea nr. 85/1996 privind profesia de avocat (astfel cum a fost modificată) stabilește condițiile în care este posibil să se solicite numirea unui avocat, direct la Baroul ceh.

13 Este posibilă atacarea unei hotărâri privind răspunderea părintească?

Da, se poate formula o cale de atac împotriva unei hotărâri în materia răspunderii părintești. Instanțele districtuale sunt tribunale de primă instanță pentru gestionarea drepturilor și obligațiilor care decurg din răspunderea părintească. Instanțele regionale (sau Tribunalul municipal din Praga) decide cu privire la căile de atac formulate împotriva hotărârilor pronunțate de tribunalele de primă instanță. O cale de atac împotriva unei hotărâri judecătorești poate fi introdusă în termen de 15 zile de la primirea hotărârii scrise de către instanța a cărei hotărâre este atacată și, cu excepția cazului în care este interzis prin lege (de exemplu, nu se poate introduce o cale de atac împotriva unei hotărâri judecătorești de aprobare a acordului dintre părinți cu privire la îngrijirea copiilor). De asemenea, o cale de atac este considerată ca fiind depusă la timp chiar și după expirarea perioadei de 15 zile dacă apelantul a respectat informațiile incorecte primite de la Curtea de Apel.

Trebuie subliniat faptul că unele hotărâri pot fi executorie provizorii – astfel, acestea pot fi aplicate chiar dacă s-a formulat apel împotriva acestora. Deciziile de impunere a executării întreținerii și deciziile de prelungire a duratei unei măsuri educaționale prin care copilul a fost temporar luat din întreținerea părinților sau a unei alte persoane sunt executorii provizorii.

14 În anumite cazuri, poate fi necesară adresarea către o instanță sau către o altă autoritate pentru a face executorie o hotărâre privind răspunderea părintească. Care procedură se aplică în asemenea cazuri?

În Republica Cehă, este necesară prezentarea unei cereri în instanță pentru executarea unei hotărâri referitoare la îngrijirea unui minor. Procedura aplicată pentru executarea unei hotărâri judecătorești face obiectul Legii nr. 292/2013 privind procedurile judiciare speciale (astfel cum a fost modificată).

În aceste proceduri, competența îi revine instanței de prim grad de jurisdicție a copilului minor, adică instanței districtuale (Tribunalul districtual din Praga, Tribunalul municipal din Brno) în a cărei rază teritorială se află reședința copilului minor, pe baza unui acord între părinți sau a unei hotărâri judecătorești sau a altor fapte decisive. Cererea trebuie să conțină toate informațiile necesare (părțile îndreptățite și părțile obligate, domeniul de aplicare și conținutul obligației părții obligate, precum și termenul de respectare a obligației și specificațiile aplicabile ale așa-numitului titlu executoriu – hotărârea care va fi executată).

Înainte de a dispune executarea unei hotărâri, instanța, în cazul în care consideră că există motive speciale în acest sens și/sau în cazul în care părțile obligate nu au fost informate cu privire la consecințele nerespectării unei obligații, poate să ceară părții obligate să se conformeze hotărârii sau acordului și să o informeze cu privire la posibilitățile de executare a hotărârii prin impunerea unor amenzi sau retragerea copilului. De asemenea, instanța poate solicita autorității competente pentru protecția socială și juridică a copilului să determine partea obligată să se conformeze obligațiilor sale, fără a fi necesar să se dispună executarea hotărârii.

În cazul în care persoana în cauză nu își îndeplinește obligația chiar și după ce a primit instrucțiuni din partea instanței, aceasta din urmă va dispune executarea hotărârii prin impunerea unei amenzi, acest lucru putând fi realizat în mod repetat. Cuantumul amenziilor individuale nu pot depăși 50 000 CZK. Alte măsuri pe care instanța le poate dispune includ o întâlnire cu un mediator, o întâlnire cu un expert în pedopsihologie sau stabilirea unui plan pentru un regim de acclimatizare treptată pentru a facilita relaționarea treptată dintre copil și o persoană care are dreptul să fie în relație cu acesta.

În cazul în care, în ciuda punerii în aplicare a măsurilor indicate, obligațiile nu sunt respectate sau în cazul în care din circumstanțe reiese clar că această abordare nu a dus la respectarea obligațiilor, instanța va dispune, în cazuri excepționale, executarea unei hotărâri de a deplasa copilul de la persoana cu care copilul nu ar trebui să fie în relație, în conformitate cu acest acord sau hotărâre. Hotărârea prin care s-a dispus deplasarea copilului va fi prezentată părții obligate doar în timpul punerii în aplicare.

15 Ce ar trebui să fac pentru ca o hotărâre în materia răspunderii părintești pronunțată de o instanță dintr-un alt stat membru să fie recunoscută și executată în acest stat membru?

Hotărârile cu privire la răspunderea părintească pronunțate de instanțe din statele membre ale Uniunii Europene sunt recunoscute de Republica Cehă în conformitate cu Regulamentul (CE) nr. 2201/2003 al Consiliului din 27 noiembrie 2003 privind competența, recunoașterea și executarea hotărârilor judecătorești în materie matrimonială și în materia răspunderii părintești, de abrogare a Regulamentul (CE) nr. 1347/2000 (denumit în continuare „Regulamentul nr. 2201/2003”), fără să fie solicitată vreo procedură specială. Cu toate acestea, orice persoană care are un interes legitim poate apela la o instanță cu o cerere privind pronunțarea unei hotărâri privind recunoașterea sau nerecunoașterea acesteia. În Republica Cehă, pentru astfel de proceduri în primă instanță, sunt competente instanțele districtuale (instanțele districtuale din Praga, Tribunalul municipal din Brno). Instanța competentă este tribunalul

pe a cărei rază teritorială se află domiciliul reclamantului, în caz contrar instanța districtuală în a cărei rază teritorială s-a produs sau s-ar putea produce situația pentru care este importantă recunoașterea.

Înainte ca o hotărâre în materia răspunderii părintești pronunțate într-un alt stat membru să poată fi executată în Republica Cehă, aceasta trebuie să fie declarată executorie în conformitate cu o procedură specială în conformitate cu Regulamentul nr. 2201/2003 menționat mai sus. În Republica Cehă, o cerere de încuviințare a executării se înaintează în cadrul instanței districtuale competente la nivel local (instanțele districtuale din Praga, Tribunalul municipal din Brno). Competența locală este determinată în conformitate cu Regulamentul nr. 2201/2003 în funcție de reședința obișnuită a persoanei împotriva căreia se solicită executarea sau în funcție de locul obișnuit de reședință a copilului. În cazul în care niciunul dintre aceste locuri nu se găsește în statul membru în care va avea loc executarea, competența la nivel local va fi stabilită în funcție de locul de executare a hotărârii.

O hotărâre privind dreptul de a intra în contact cu copilul și o hotărâre prin care se dispune înapoierea unui copil, pronunțată în temeiul articolului 11 alineatul (8) din Regulamentul nr. 2201/2003 este executorie într-un alt stat membru, în conformitate cu articolele 41 și 42 din Regulamentul nr. 2201/2003, fără să fie necesară încuviințarea executării și fără să fie posibil să se opună recunoașterii sale, în cazul în care hotărârea a fost certificată în statul membru de origine, utilizând formularul standardizat care figurează în anexa la Regulamentul nr. 2201/2003.

Cererile de recunoaștere sau nerecunoaștere a unei hotărâri și declarațiile referitoare la o hotărâre ca fiind executorie trebuie însoțite de o copie a hotărârii care îndeplinește condițiile necesare pentru recunoașterea caracterului autentic al acestuia (de exemplu, un duplicat sau o copie certificată a hotărârii) și certificarea în conformitate cu articolul 39, emis de autoritatea competentă din statul membru în care a fost pronunțată hotărârea, utilizând formularul standardizat care figurează în anexa la Regulamentul nr. 2201/2003. În cazul unei hotărâri pronunțate în lipsă, trebuie prezentate, de asemenea, originalul sau o copie certificată a documentului care confirmă faptul că cererea de sesizare a instanței sau alt document similar i-a fost comunicat sau notificat părâtului sau un document care arată că părâtul a acceptat hotărârea fără echivoc. În lipsa depunerii acestor documente, procedura va fi adoptată în conformitate cu articolul 38 alineatul (1) din Regulamentul nr. 2201/2003.

În conformitate cu condițiile prevăzute în regulamentul menționat, procedura de executare a unei hotărâri în materia răspunderii părintești dintr-un alt stat membru al UE este aceeași ca și pentru executarea hotărârilor naționale. Pentru mai multe informații, a se vedea întrebarea precedentă.

16 Ce instanță din acest stat membru trebuie să sesizez pentru a mă opune recunoașterii unei hotărâri în materia răspunderii părintești pronunțate de o instanță dintr-un alt stat membru? Ce procedură se aplică în acest caz?

Căile de atac (apelul) împotriva unei hotărâri judecătorești se depun la instanța care a pronunțat hotărârea și sunt soluționate de o instanță de rang superior.

17 Ce legislație se aplică în acțiunile privind răspunderea părintești în cazul în care copilul sau părțile nu locuiesc în acest stat membru sau au cetățenii diferite?

În ceea ce privește procedurile referitoare la materia răspunderii părintești, legea aplicabilă se determină în conformitate cu Convenția din 19 octombrie 1996 privind competența, dreptul aplicabil, recunoașterea, executarea și cooperarea în materia responsabilității părintești și a măsurilor de protecție a copiilor. Orice acord internațional bilateral prin care Republica Cehă se obligă față de alte state are prioritate față de Convenția din 1996, cu excepția cazului în care s-a făcut o declarație în conformitate cu articolul 52 alineatul (1) din Convenția din 1996 (o astfel de declarație a fost făcută în legătură cu un acord bilateral încheiat de Republica Cehă și Polonia, care are prioritate față de Convenția din 1996).

Ultima actualizare: 06/03/2019

Versiunea în limba națională a acestei pagini este administrată de punctul de contact RJE respectiv. Traducerile au fost efectuate de serviciile Comisiei Europene. Este posibil ca eventualele modificări aduse originalului de către autoritatea națională competentă să nu se regăsească încă în traduceri. Nici RJE și nici Comisia Europeană nu-și asumă nicio răspundere sau responsabilitate în legătură cu informațiile sau datele pe care le conține ori la care face trimitere acest document. Pentru a afla care sunt regulile privind protecția drepturilor de autor aplicabile de statul membru responsabil pentru această pagină, vă invităm să consultați avizul juridic.

Răspunderea părintească - Estonia

1 Ce înseamnă în termeni practici termenul juridic „răspundere părintească”? Care sunt drepturile și obligațiile titularului răspunderii părintești?

Responsabilitate părintească înseamnă custodia unui copil minor, care implică obligația și dreptul părintelui de a se ocupa de îngrijirea copilului.

Responsabilitatea părintească include dreptul de a se ocupa de îngrijirea persoanei copilului (*custodia persoanei*), dreptul de a administra bunurile copilului (*custodia bunurilor*), precum și dreptul de a decide asupra chestiunilor legate de copil. Custodia bunurilor include dreptul și obligația de a administra bunurile copilului, precum și de a reprezenta copilul. Aceasta nu exclude dreptul copilului de a-și administra bunurile în mod independent în cazurile prevăzute de lege.

Un părinte are dreptul de a lua decizii cu privire la copilul său minor, constând în dreptul de a decide cu privire la aspectele cotidiene (în legătură cu îngrijirea în mod obișnuit) referitoare la copil. De regulă, luarea deciziilor în ceea ce privește aspectele cotidiene înseamnă a lua decizii obișnuite care apar deseori și care nu au un efect permanent asupra dezvoltării copilului. Pe lângă puterea de decizie, un părinte custodian are, de asemenea, un drept de reprezentare în ceea ce privește copilul său minor. Părinții care dețin custodia comună au un drept de reprezentare în comun.

Ambii părinți au dreptul de a menține legături personale cu copiii lor, ceea ce înseamnă obligația și dreptul ambilor părinți de a menține legături personale în mod direct cu copiii lor. Dreptul de a menține legături personale cu copiii nu depinde de existența custodiei. De asemenea, părinților le revine o obligație de întreținere în ceea ce privește copiii minori.

2 Ca regulă generală, cine are răspundere părintească asupra unui copil?

Drepturile și obligațiile reciproce ale părinților și ale copiilor decurg din filiație, care se stabilește în conformitate cu procedura prevăzută de lege. Femeia care dă naștere un copil este mama acelui copil. Bărbatul cu care este conceput un copil este tatăl acelui copil. Se consideră că un copil a fost conceput de către bărbatul căsătorit cu mama copilului la data nașterii copilului, care și-a recunoscut paternitatea sau a cărui paternitate a fost stabilită de o instanță.

Părinții care sunt căsătoriți unul cu celălalt exercită răspunderea părintească în comun, și anume dețin custodia asupra copiilor lor. În cazul în care părinții unui copil nu sunt căsătoriți unul cu celălalt la data nașterii copilului, aceștia dețin răspunderea părintească în comun, cu excepția cazului în care și-au exprimat dorința de a ceda răspunderea părintească unuia dintre părinți în momentul depunerii declarațiilor de intenție privind recunoașterea paternității sau a maternității.

În cazul în care niciunul dintre părinții unui copil minor nu are drept de reprezentare sau în cazul în care nu este posibilă stabilirea filiației copilului, un tutore legal va fi numit pentru copil. În acest caz, tutorele legal va deține custodia. Obligația tutorei legale este de a asigura creșterea și dezvoltarea copilului, precum și protecția intereselor personale și patrimoniale ale copilului.

Poate avea calitatea de tutore legal orice persoană fizică adultă cu capacitate juridică activă deplină (de exemplu, ruda copilului sau o terță parte) sau orice persoană juridică (o instituție sau o administrație locală). O persoană juridică este desemnată tutore legal în absența unei persoane fizice potrivite sau în cazul în care un părinte a specificat în testament sau în contractul său de succesiune ca o persoană juridică să fie numită tutore legal. Persoana juridică are obligația de a încerca în mod sistematic să găsească tutori persoane fizice pentru persoanele aflate sub tutela persoanei juridice și să ofere consiliere și instruire tutorilor respectivi.

Până la numirea unui tutore legal, îndatoririle tutorelui cad temporar în sarcina municipalității rurale sau a administrației locale la locul de reședință al copilului, înscris în registrul de evidență a populației, sub rezerva îndeplinirii condițiilor prealabile pentru instituirea tutelei. În contextul îndeplinirii îndatoririlor tutorelui, municipalității rurale sau administrației locale îi revin drepturile și obligațiile corespunzătoare unui tutore legal.

3 Dacă părinții nu sunt capabili sau nu vor să-și exercite răspunderea părintească asupra copiilor lor, poate fi numită o altă persoană în locul lor ?

În cazul în care părinții nu au capacitatea sau nu doresc să își exercite răspunderea părintească asupra unui copil, aceștia își pot da acordul în vederea încredințării copilului spre adopție. Consimțământul unui părinte la adopție nu va intra în vigoare înainte de împlinirea a opt săptămâni de la nașterea copilului, iar o cerere de adopție poate fi depusă în instanță numai după intrarea în vigoare a consimțământului unui părinte. Pe baza consimțământului unui părinte, copilul poate fi dat spre îngrijire persoanei care dorește să adopte copilul înainte de intrarea în vigoare a consimțământului acordat pentru adopție. În cazul în care niciunul dintre părinții unui copil minor nu are drept de reprezentare sau în cazul în care nu este posibilă stabilirea filiației copilului, instanța hotărăște din oficiu cu privire la numirea unui tutore legal sau pe baza unei cereri formulate de o municipalitate rurală, de o administrație locală sau de o persoană interesată.

4 Dacă părinții divorțează sau se despart, cum se stabilește chestiunea răspunderii părintești pe viitor?

În cazul în care părinții sunt divorțați sau separați, aceștia trebuie să decidă asupra modului de soluționare a chestiunilor în materie de custodie. Părinții custodieni pot conveni asupra modalităților de exercitare a dreptului lor de reprezentare în comun. Cu toate acestea, modificarea regimului de custodie, inclusiv încetarea custodiei comune, pot fi stabilite doar în instanță.

Fiecare părinte are dreptul de a solicita în instanță, în cadrul procedurii de depunere a cererilor, transferul, parțial sau integral, al dreptului de custodie asupra copilului în sarcina sa. De asemenea, o instanță se poate pronunța asupra unui litigiu în materie de custodie ca parte a unei acțiuni, dacă aceasta este solicitată în cadrul procesului de divorț sau în coroborare cu plata pensiei de întreținere.

5 Dacă părinții încheie un acord privind răspunderea părintească, ce formalități trebuie respectate pentru a face ca acordul să fie executoriu?

Părinții custodieni au libertatea de a conveni asupra exercitării custodiei comune. Cu toate acestea, modificarea regimului de custodie, inclusiv încetarea custodiei comune, pot fi stabilite doar în instanță. Chestiunile în materie de custodie sunt abordate și stabilite în instanță, având caracter juridic obligatoriu. În contextul soluționării unei chestiuni referitoare la un copil, instanțele judecătorești urmăresc în primul rând respectarea interesului superior al copilului, având în vedere toate circumstanțele, precum și interesul legitim al persoanelor în cauză. Litigiile în materie de custodie reprezintă chestiuni legate de dreptul familiei, care sunt introduse în instanță pe baza unei cereri și care se soluționează prin pronunțarea unei ordonanțe. În vederea stabilirii drepturilor față de un copil, un părinte trebuie să depună o cerere în instanță.

6 Dacă părinții nu pot ajunge la un acord privind chestiunea răspunderii părintești, care sunt căile alternative de rezolvare a conflictului fără prezentarea în instanță?

Părinții custodieni au libertatea de a conveni asupra exercitării custodiei comune. Cu toate acestea, modificarea regimului de custodie, inclusiv încetarea custodiei comune, pot fi stabilite doar în instanță. Pentru a ajunge la un acord, părinții se pot adresa serviciului de mediere familială. Administrația locală îi poate direcționa către furnizorul de servicii corespunzător. De exemplu, părinții pot conveni asupra procedurii de vizită pe cont propriu sau cu ajutorul unui mediator familial, însă în cazul în care acordul este încălcat, aceștia trebuie să se adreseze instanței pentru a obține un instrument de executare (și anume o ordonanță).

În contextul stabilirii procedurii de vizită a copilului, instanțele de judecată acționează în egală măsură ca organe de conciliere în cadrul procedurilor judiciare, efectuând toate demersurile pentru a ajunge la un acord între părinți în ceea ce privește drepturile de vizită a copilului. Instanțele audiază părțile cât mai curând posibil și le atrag atenția asupra posibilității de a beneficia de asistența unui consilier familial, în special pentru a adopta o poziție comună în ceea ce privește îngrijirea și responsabilitatea asupra copilului. O instanță poate suspenda procedurile referitoare la un copil, cu condiția ca suspendarea să nu ducă la o întârziere care ar putea aduce atingere interesului superior al copilului și în cazul în care părțile interesate sunt pregătite să fie consiliate în afara instanței sau dacă, în opinia instanței, litigiul ar putea fi, din alte considerente, soluționat prin acordul părților.

7 Dacă părinții se prezintă în instanță, asupra căror chestiuni legate de copil poate judecătorul să decidă?

În competența instanțelor judecătorești intră și aspecte legate de dreptul la legături personale cu copiii, modificări în ceea ce privește exercitarea custodiei, reinstituirea custodiei, obligația de a plăti pensia de întreținere și modificarea cuantumului pensiei de întreținere la cererea unui părinte.

8 Dacă instanța hotărăște că un părinte va avea custodia exclusivă a unui copil, aceasta înseamnă că el sau ea poate decide asupra tuturor chestiunilor legate de copil fără îl consulte pe celălalt părinte în prealabil?

Drepturile și obligațiile reciproce ale părinților și ale copiilor decurg pe fondul filiației copiilor, ceea ce înseamnă că părintele copilului are datoria de a oferi îngrijire acestuia. Drepturile și obligațiile reciproce ale unui părinte și ale unui copil depind de persoana care deține custodia asupra copilului, și anume dacă există un singur părinte custodian, respectivul părinte poate decide în raport cu toate chestiunile referitoare la copil fără consultarea prealabilă a celuilalt părinte în acest sens.

Un părinte poate deține custodia unică asupra unui copil încă de la nașterea copilului, de exemplu, în cazurile în care părinții și-au exprimat dorința de a ceda răspunderea părintească unuia dintre părinți în momentul depunerii declarațiilor de intenție privind recunoașterea paternității. De asemenea, unul dintre părinți poate obține custodia unică, de exemplu, în următoarele trei cazuri.

Unui părinte i se acordă custodia unică în cazul în care părintele a solicitat în instanță, în cadrul procedurii de depunere a cererilor, transferul, parțial sau integral, al dreptului de custodie asupra copilului în sarcina sa. În general, un părinte poate solicita custodia unică în cazul în care părinții care dețin custodia comună locuiesc separat cu titlu permanent sau nu mai doresc să își exercite acest drept în comun din orice alt motiv.

De asemenea, un părinte poate obține custodia unică în situația în care părinții dețin custodia comună, însă dreptul de custodie al unuia dintre părinți a fost suspendat. În cazul în care se suspendă dreptul unui părinte de a deține custodia unică asupra copilului în virtutea unei legi sau a unei hotărâri judecătorești și nu există niciun motiv pentru care considerentele care stau la baza suspendării își vor înceta existența, o instanță acordă custodia celuiilalt părinte dacă acest lucru este în interesul superior al copilului.

De asemenea, o instanță va acorda custodia celuiilalt părinte în cazul în care părintele care a deținut custodia unică a decedat sau a fost decăzut din drepturile părintești, cu excepția cazului în care aceasta contravine interesului superior al copilului.

9 Dacă instanța hotărăște că părinții vor avea custodia comună a unui copil, ce înseamnă aceasta în practică?

În cazul în care părinții dețin custodia comună, aceștia își exercită drepturile în acest sens față de copilul lor și își îndeplinesc obligația de întreținere pe propria răspundere și în unanimitate, având în vedere bunăstarea generală a copilului. Părinții care dețin custodia comună au și un drept de reprezentare în comun.

În cazul în care părinții care exercită custodia comună nu reușesc să ajungă la un acord în ceea ce privește o chestiune importantă pentru copil, la solicitarea unuia dintre părinți, instanța poate acorda putere de decizie în acest sens unui singur părinte. În cazul transferului competențelor decizionale, o instanță poate limita exercitarea acestora sau poate impune obligații suplimentare în sarcina părintelui care exercită acest drept.

10 Cărei instanțe sau autorități ar trebui să mă adresez dacă vreau să depun o cerere privind răspunderea părintească? Ce formalități trebuie respectate și ce acte trebuie să atașez la cererea mea?

Litigiile în materie de custodie sunt soluționate de instanțele regionale. În cazul unui litigiu în materie de custodie, solicitantul trebuie să depună o cerere la o instanță regională pentru judecarea cauzei în cadrul procedurii de depunere a cererilor. Cererea trebuie depusă la instanța regională care are competența la locul de reședință al copilului.

În cerere trebuie menționate denumirea instanței, datele personale ale solicitantului, persoana vizată și copiii acestora, precum și cererea expresă a solicitantului. Pe lângă acestea, în cerere trebuie precizate faptele, iar solicitantul trebuie să menționeze și să prezinte dovezile de care dispune. Cererea trebuie semnată de solicitant sau de reprezentantul solicitantului. În cazul unui reprezentant, trebuie anexată la cerere o procură sau un alt document care să certifice competența de reprezentare.

Cererea și documentele justificative trebuie prezentate instanței în scris, în limba estonă. În cazul în care o cerere, o solicitare, o plângere sau o contestație depusă în instanță de către un participant la procedură nu este în limba estonă, instanța va solicita persoanei care depune respectivele documente să pună la dispoziție traducerea corespunzătoare până la termenul stabilit de instanță.

Chestiunile care implică stabilirea drepturilor unui părinte față de un copil și a programului de vizitare, și anume chestiuni în materie de custodie, pot face, de asemenea, obiectul pronunțării ca parte a unei acțiuni, dacă aceasta este solicitată în cadrul procesului de divorț sau în coroborare cu plata pensiei de întreținere.

11 Ce procedură se aplică în aceste cazuri? Este disponibilă o procedură de urgență?

Instanțele se pronunță asupra unor chestiuni în materie de custodie în legătură cu cererea, în conformitate cu dispozițiile referitoare la acțiuni, având în vedere diferențele stabilite în ceea ce privește procedura de depunere a cererilor (a se vedea Codul de procedură civilă [1]).

În cadrul unei proceduri de urgență, o instanță se poate pronunța numai asupra cererii având ca obiect pensia de întreținere în sarcina unui părinte care nu locuiește împreună cu copilul minor. Chestiunile în materie de custodie nu pot fi soluționate în cadrul unei proceduri simplificate. Cu toate acestea, chestiunile în materie de custodie reprezintă chestiuni audiate pe baza cererii și, prin urmare, diferă de o acțiune ordinară. În raport cu o chestiune care face obiectul cererii, instanța constată faptele și adună probele necesare, cu excepția cazului în care legea prevede altfel. Instanța nu este obligată să aibă în vedere cererile sau faptele prezentate de părțile la proces sau evaluarea faptelor de către acestea, cu excepția cazului în care legea prevede altfel. Cerințele în ceea ce privește întocmirea proceselor-verbale și comunicarea documentelor sunt, de asemenea, mai puțin stricte. În ceea ce privește chestiunile în materie de custodie, instanțele pot aplica măsuri care să reglementeze exercitarea drepturilor de custodie asupra copilului sau de vizitare a acestuia și în timpul procedurilor sau pentru a asigura respectarea ulterioară a acordurilor.

Instanța poate aplica măsuri asigurătorii sau măsuri provizorii dacă există motive potrivit cărora neaplicarea măsurilor ar putea îngreuna sau ar face imposibilă executarea unei hotărâri. Într-o chestiune de dreptul familiei asupra căreia se pronunță pe baza cererii, pot fi luate măsuri provizorii de către instanțele teritoriale competente în domeniul adoptării măsurilor care se impun. Printre aceste măsuri se numără, de exemplu, înapoierea copilului către celălalt părinte sau respectarea obligației legale de întreținere; printre altele, instanțele pot obliga părâtul să plătească pensia de întreținere în perioada de desfășurare a procedurii sau să furnizeze garanții pentru respectarea obligației de plată.

[1] Codul de procedură civilă (RT I 2005, 26, 197; RT I, 21.6.2014, 58). Online: <https://www.riigiteataja.ee/en/eli/513122013001/consolide>.

12 Pot obține asistență juridică pentru a acoperi costurile procedurii?

În cazul în care constată că o persoană fizică nu este în măsură să suporte cheltuielile de judecată din cauza situației sale financiare, instanța poate scuti persoana în cauză, integral sau parțial, de plata cheltuielilor de asistență juridică și a taxei de stat.

13 Este posibilă atacarea unei hotărâri privind răspunderea părintească?

O hotărâre pronunțată în cadrul unei proceduri necontestate constituie o ordonanță în raport cu care se aplică dispozițiile privind ordonanțele pronunțate în cadrul unei proceduri contradictorii, cu excepția cazului în care legea prevede altfel. O cale de atac poate fi formulată împotriva unei ordonanțe în materie de custodie în conformitate cu dispozițiile generale care reglementează căile de atac, în cazul în care reclamantul constată că hotărârea instanței de prim grad de jurisdicție se bazează pe o încălcare a unei dispoziții legale (de exemplu, în cazul în care instanța de prim grad de jurisdicție a pus în mod incorect în aplicare o dispoziție juridică de drept material sau de drept procedural). Având în vedere motivele expuse anterior, un recurs poate fi introdus și la Curtea Supremă.

14 În anumite cazuri, poate fi necesară adresarea către o instanță sau către o altă autoritate pentru a face executorie o hotărâre privind răspunderea părintească. Care procedură se aplică în asemenea cazuri?

Chestiunile în materie de custodie sunt soluționate în cadrul procedurii necontestate. În chestiunile necontestate de dreptul familiei, instanța pronunță o ordonanță care are caracter executoriu din momentul intrării sale în vigoare, cu excepția cazului în care legea prevede altfel. O ordonanță pronunțată în cadrul unei proceduri necontestate constituie titlu executoriu. În cazul în care un debitor nu respectă în mod voluntar ordonanța în materie de custodie, ordonanța va fi executată silit în cadrul unei proceduri de executare pe baza cererii depuse de reclamant. În acest scop, reclamantul trebuie să depună o cerere la un executor judecătoresc în a cărui rază teritorială se află domiciliul, sediul social sau activele debitorului. Într-o chestiune legată de dreptul de vizită, executorul judecătoresc, în cadrul procedurilor de executare, va colabora cu un reprezentant al administrației locale de la locul de reședință al copilului sau, în mod excepțional, de la locul de reședință al persoanei în culpă, care are experiență în ceea ce privește interacțiunea cu copiii. Dacă este necesar, executorul judecătoresc poate sugera administrației locale plasarea temporară a copilului într-o unitate de asistență socială. În cazul în care persoana în culpă împiedică punerea în executare, aceasta poate face obiectul plății unor penalități cu titlu cominatoriu.

15 Ce ar trebui să fac pentru ca o hotărâre în materia răspunderii părintești pronunțată de o instanță dintr-un alt stat membru să fie recunoscută și executată în acest stat membru?

În conformitate cu Regulamentul (CE) nr. 2201/2003 al Consiliului privind competența, recunoașterea și executarea hotărârilor judecătorești în materie matrimonială și în materia răspunderii părintești, o hotărâre pronunțată într-un stat membru este recunoscută în celelalte state membre fără a se impune o procedură specială. Regulamentul se aplică în toate statele membre ale Uniunii Europene, cu excepția Danemarcei.

O hotărâre privind exercitarea răspunderii părintești față de un copil pronunțată într-un stat membru, care este executorie în statul membru respectiv și care a fost comunicată, va fi executată într-un alt stat membru atunci când, la cererea oricărei părți interesate, aceasta a fost declarată executorie în respectivul stat. În acest scop, o cerere de încuviințare a executării hotărârii trebuie depusă în instanță.

Instanța la care trebuie depusă cererea este disponibilă [aici](#).

Partea care solicită sau contestă recunoașterea unei hotărâri judecătorești ori solicită încuviințarea executării trebuie să prezinte:

- (a) o copie a hotărârii care să întrunească toate condițiile necesare în vederea stabilirii autenticității sale și
- (b) certificatul privind hotărârile judecătorești în materia răspunderii părintești.

Formularul este disponibil [aici](#).

O hotărâre judecătorească pronunțată în materia răspunderii părintești nu este recunoscută:

- (a) în cazul în care recunoașterea contravine în mod evident ordinii publice din statul membru în care se solicită recunoașterea, luând în considerare interesul superior al copilului;

(b) în cazul în care, cu excepția procedurilor urgente, aceasta a fost pronunțată fără a-i da copilului posibilitatea de a fi ascultat, încălcându-se astfel normele fundamentale de procedură din statul membru în care se solicită aceasta;

(c) în cazul în care actul de sesizare a instanței sau un act echivalent nu a fost notificat sau comunicat în timp util persoanei care nu s-a prezentat și astfel încât aceasta să își poată pregăti apărarea, cu excepția cazului în care se constată că respectiva persoană a acceptat hotărârea într-un mod neechivoc;

(d) la solicitarea oricărei persoane care susține că hotărârea se opune exercitării răspunderii sale părintești, în cazul în care hotărârea a fost pronunțată fără ca această persoană să fi avut posibilitatea de a fi ascultată;

(e) în cazul în care aceasta este ireconciliabilă cu o hotărâre pronunțată ulterior în materia răspunderii părintești în statul membru în care se solicită recunoașterea;

(f) în cazul în care aceasta este ireconciliabilă cu o hotărâre pronunțată ulterior în materia răspunderii părintești într-un alt stat membru sau în statul terț în care copilul își are reședința obișnuită, din moment ce hotărârea ulterioară îndeplinește condițiile necesare recunoașterii sale în statul membru solicitat sau

(g) în cazul în care nu a fost respectată procedura prevăzută la articolul 56 din Regulamentul (CE) nr. 2201/2003 al Consiliului.

16 Ce instanță din acest stat membru trebuie să sesizez pentru a mă opune recunoașterii unei hotărâri în materia răspunderii părintești pronunțate de o instanță dintr-un alt stat membru? Ce procedură se aplică în acest caz?

Instanța la care trebuie depusă cererea este disponibilă [aici](#).

Partea care solicită sau contestă recunoașterea unei hotărâri judecătorești ori solicită încuviințarea executării trebuie să prezinte:

(a) o copie a hotărârii care să întrunească toate condițiile necesare în vederea stabilirii autenticității sale și

(b) certificatul privind hotărârile judecătorești în materia răspunderii părintești prevăzut la articolul 39 din Regulamentul (CE) nr. 2201/2003 al Consiliului.

Formularul este disponibil [aici](#).

17 Ce legislație se aplică în acțiunile privind răspunderea părintești în cazul în care copilul sau părțile nu locuiesc în acest stat membru sau au cetățenii diferite?

În conformitate cu Legea privind dreptul internațional privat eston [1], relațiile dintre copil și părinți sunt reglementate de legea țării de reședință a copilului.

În plus, Convenția de la Haga din 1996 asupra competenței, legii aplicabile, recunoașterii, executării și cooperării privind răspunderea părintească și măsurile de protecție a copiilor se aplică între statele semnatare ale Convenției.

De asemenea, stabilirea legii aplicabile poate face obiectul unor acorduri în materie de asistență juridică. Republica Estonia a încheiat acorduri în materie de asistență juridică cu următoarele țări:

Acordul privind asistența juridică și relațiile juridice între Republica Estonia, Republica Lituania și Republica Letonia (1993);

Acordul privind asistența juridică și relațiile juridice în materie civilă, familială și penală între Republica Estonia și Federația Rusă (1993);

Acordul privind asistența juridică și relațiile juridice în materie civilă și penală între Republica Estonia și Ucraina (1995);

Acordul privind asistența juridică și relațiile juridice în materie civilă, penală și de dreptul muncii între Republica Estonia și Republica Polonia (1999).

Având în vedere că toate părțile la acordurile privind asistența juridică încheiate cu Lituania, Letonia și Polonia sunt, de asemenea, părți la Convenția de la Haga din 1996, părțile au hotărât în sensul aplicării dispozițiilor Convenției în vederea stabilirii legii aplicabile.

[1] Legea privind dreptul internațional privat (RT I 2002, 35, 217). Online: <https://www.riigiteataja.ee/en/eli/513112013009/consolide>.

Ultima actualizare: 05/07/2019

Versiunea în limba națională a acestei pagini este administrată de punctul de contact RJE respectiv. Traducerile au fost efectuate de serviciile Comisiei Europene. Este posibil ca eventualele modificări aduse originalului de către autoritatea națională competentă să nu se regăsească încă în traduceri. Nici RJE și nici Comisia Europeană nu-și asumă nicio răspundere sau responsabilitate în legătură cu informațiile sau datele pe care le conține ori la care face trimitere acest document. Pentru a afla care sunt regulile privind protecția drepturilor de autor aplicabile de statul membru responsabil pentru această pagină, vă invităm să consultați avizul juridic.

Răspunderea părintească - Irlanda

1 Ce înseamnă în termeni practici termenul juridic „răspundere părintească”? Care sunt drepturile și obligațiile titularului răspunderii părintești?

Termenul juridic „răspundere părintească” – denumit în Irlanda „tutelă” – se referă la deținerea tuturor drepturilor și obligațiilor referitoare la un copil care au fost acordate în temeiul legii sau de către instanță sau în virtutea unui acord juridic. Titularul răspunderii părintești deține drepturi de custodie și de vizită, printre altele referitoare la bunăstarea copilului.

2 Ca regulă generală, cine are răspundere părintească asupra unui copil?

În general, părinții căsătoriți ai unui copil dețin în comun răspunderea părintească asupra copilului lor. În cazul în care părinții nu sunt căsătoriți, mama este titularul general al răspunderii părintești, însă tatăl natural poate fi numit tutore prin acord între părinți sau de către instanță.

3 Dacă părinții nu sunt capabili sau nu vor să-și exercite răspunderea părintească asupra copiilor lor, poate fi numită o altă persoană în locul lor ?

Da. Administrația Serviciilor Sanitare (*Health Service Executive*), prin intermediul Departamentului pentru copii și familie, TUSLA, poate solicita instanței districtuale să dispună ordinele de plasare necesare pentru copiii cu vârsta sub optsprezece ani. În situații excepționale, instanța poate numi un tutore care să exercite funcțiile aferente răspunderii părintești în cazul în care un părinte nu poate sau nu dorește să facă acest lucru. Un tutore testamentar poate fi numit în urma decesului unui părinte în cazul în care acesta a fost desemnat în virtutea unui testament sau al unui codicil sau poate fi numit de instanță. În absența unei astfel de desemnări, Administrația Serviciilor Sanitare (*Health Service Executive*), prin intermediul Departamentului pentru copii și familie, TUSLA, poate solicita instanței districtuale să dispună ordinele de plasare necesare pentru copiii cu vârsta sub optsprezece ani în cazul în care părinții unui copil sunt decedați sau incapabili să aibă grijă de copilul lor.

4 Dacă părinții divorțează sau se despart, cum se stabilește chestiunea răspunderii părintești pe viitor?

În cazul în care părinții unui copil divorțează sau se despart, regimul de custodie și de vizită poate fi decis de comun acord de către părinți. În cazul în care părinții nu pot ajunge la un acord, aceștia pot apela la instanță, iar un judecător poate să emită ordine privind custodia sau regimul de vizită. În cazul în care ambii părinți sunt tutorii copilului, acest lucru nu este afectat de divorț sau de separare deși, în circumstanțe excepționale și numai atunci când bunăstarea copilului impune acest lucru, tutela unui tată nematrimonial poate să fie încetată de către instanță.

5 Dacă părinții încheie un acord privind răspunderea părintească, ce formalități trebuie respectate pentru a face ca acordul să fie executoriu?

Părinții care încheie un acord privind răspunderea părintească au obligația să prezinte acest acord în fața instanței și să obțină un ordin care să reflecte acordul astfel încât acesta să devină obligatoriu din punct de vedere juridic. Instanța trebuie să se asigure că drepturile copilului sunt protejate în mod adecvat de acord și poate refuza să emită un ordin în cazul în care nu este convinsă că unul sau ambii părinți își îndeplinesc obligațiile care le revin față de copil. Un astfel de acord nu poate înceta statutul de tutore al niciunui dintre părinți.

6 Dacă părinții nu pot ajunge la un acord privind chestiunea răspunderii părintești, care sunt căile alternative de rezolvare a conflictului fără prezentarea în instanță?

Persoanele fizice pot recurge la metode extrajudiciare de soluționare a conflictelor, precum medierea sau consilierea.

7 Dacă părinții se prezintă în instanță, asupra căror chestiuni legate de copil poate judecătorul să decidă?

Judecătorul poate decide cu privire la toate aspectele referitoare la bunăstarea copilului, inclusiv chestiuni legate de tutelă, custodie și vizită, fără a se limita la acestea. A se vedea, de asemenea, întrebările 4 și 5 de mai sus – tutela părinților căsătoriți sau a unei mame naturale nu poate fi încetată de către instanță, deși instanța poate impune condiții privind exercitarea de către o persoană a răspunderii sale părintești.

8 Dacă instanța hotărăște că un părinte va avea custodia exclusivă a unui copil, aceasta înseamnă că el sau ea poate decide asupra tuturor chestiunilor legate de copil fără îl consulte pe celălalt părinte în prealabil?

Nu. În timp ce părintele care are custodia unică a unui copil are capacitatea de a decide cu privire la îngrijirea de zi cu zi și controlul copilului, părintele care nu deține custodia, dar care este tutorele copilului deține dreptul de a fi consultat cu privire la toate aspectele care afectează bunăstarea copilului, inclusiv unde ar trebui să fie educat copilul și unde ar trebui să locuiască acesta, fără a se limita la aceste chestiuni.

9 Dacă instanța hotărăște că părinții vor avea custodia comună a unui copil, ce înseamnă aceasta în practică?

Custodia comună le este acordată părinților în lipsa unei ostilități profunde între părți și le permite acestora să ia decizii în comun referitoare la bunăstarea substanțială a copilului și cu privire la îngrijirea zilnică a acestuia. Aceasta nu înseamnă că fiecare părinte are dreptul la un timp egal cu copilul; mai degrabă, astfel se asigură faptul că ambii părinți au responsabilități și obligații corespunzătoare față de copil.

10 Cărei instanțe sau autorități ar trebui să mă adresez dacă vreau să depun o cerere privind răspunderea părintească? Ce formalități trebuie respectate și ce acte trebuie să atașez la cererea mea?

În mod normal, părțile care doresc să depună o cerere privind răspunderea părintească fac acest lucru înaintea instanței districtuale; cu toate acestea, pentru anumite cereri auxiliare procedurilor matrimoniale, poate fi necesar să se depună o cerere înaintea instanței de circuit (*Circuit Court*) sau a Înaltei Curți (*High Court*). Înalta Curte are competență exclusivă în ceea ce privește chestiunile legate de răpirea de copii.

11 Ce procedură se aplică în aceste cazuri? Este disponibilă o procedură de urgență?

Da. Se poate iniția o acțiune în instanță *ex parte*, și anume fără a înștiința cealaltă parte, în cazul în care notificarea pârâtului de către solicitant în modul obișnuit ar pune copilul în pericol.

12 Pot obține asistență juridică pentru a acoperi costurile procedurii?

Da. Asistența juridică se obține prin sistemul de asistență juridică în materie civilă. Acest sistem implică o evaluare a mijloacelor.

13 Este posibilă atacarea unei hotărâri privind răspunderea părintească?

Da. Este posibilă atacarea unei hotărâri a instanței de prim grad de jurisdicție, și anume instanța unde a fost inițiată procedura; cu toate acestea, de regulă nu este posibilă contestarea unei hotărâri pronunțate de nicio instanță de apel.

14 În anumite cazuri, poate fi necesară adresarea către o instanță sau către o altă autoritate pentru a face executorie o hotărâre privind răspunderea părintească. Care procedură se aplică în asemenea cazuri?

Persoanele care urmăresc să pună în executare o hotărâre privind răspunderea părintească ar trebui să consulte regulamentele instanțelor sau instituției respective. Cu excepția cererilor *ex parte*, este necesară informarea pârâtului cu privire la intenția dumneavoastră de a iniția orice procedură de executare a unei hotărâri judecătorești.

15 Ce ar trebui să fac pentru ca o hotărâre în materia răspunderii părintești pronunțată de o instanță dintr-un alt stat membru să fie recunoscută și executată în acest stat membru?

A se vedea răspunsul la întrebarea 14.

16 Ce instanță din acest stat membru trebuie să sesizez pentru a mă opune recunoașterii unei hotărâri în materia răspunderii părintești pronunțate de o instanță dintr-un alt stat membru? Ce procedură se aplică în acest caz?

Înalta Curte, care are competența inițială și deplină.

17 Ce legislație se aplică în acțiunile privind răspunderea părintești în cazul în care copilul sau părțile nu locuiesc în acest stat membru sau au cetățenii diferite?

Actul din 2000 privind protecția copiilor (Convenția de la Haga) conferă forță juridică *Convenției de la Haga din 1996 privind competența, dreptul aplicabil, recunoașterea, executarea și cooperarea în materia răspunderii părintești și a măsurilor de protecție a copiilor*, care se aplică în acest domeniu; în plus, *Regulamentul (CE) nr. 2201/2003 al Consiliului privind competența, recunoașterea și executarea hotărârilor judecătorești în materie matrimonială și în materia răspunderii părintești (Regulamentul Bruxelles II bis)* este aplicabil, de asemenea, în acest domeniu.

Ultima actualizare: 03/07/2019

Versiunea în limba națională a acestei pagini este administrată de punctul de contact RJE respectiv. Traducerile au fost efectuate de serviciile Comisiei Europene. Este posibil ca eventualele modificări aduse originalului de către autoritatea națională competentă să nu se regăsească încă în traduceri. Nici RJE și nici Comisia Europeană nu-și asumă nicio răspundere sau responsabilitate în legătură cu informațiile sau datele pe care le conține ori la care face trimitere acest document. Pentru a afla care sunt regulile privind protecția drepturilor de autor aplicabile de statul membru responsabil pentru această pagină, vă invităm să consultați avizul juridic.

Răspunderea părintească - Grecia

1 Ce înseamnă în termeni practici termenul juridic „răspundere părintească”? Care sunt drepturile și obligațiile titularului răspunderii părintești?

Răspunderea părintească este un drept, dar și o obligație a părinților. Aceasta acoperă îngrijirea copilului minor, administrarea bunurilor copilului și reprezentarea acestuia în orice chestiune, act juridic sau litigiu care se referă la copil sau la bunurile sale. Prin urmare, răspunderea părintească garantează protecția drepturilor personale și patrimoniale ale copilului minor.

2 Ca regulă generală, cine are răspundere părintească asupra unui copil?

Răspunderea părintească este exercitată în comun de ambii părinți. Orice decizie a părinților referitoare la exercitarea răspunderii părintești trebuie să fie luată ținând cont de interesele copilului.

3 Dacă părinții nu sunt capabili sau nu vor să-și exercite răspunderea părintească asupra copiilor lor, poate fi numită o altă persoană în locul lor ?

În cazul în care unul dintre părinți nu este capabil să își exercite răspunderea părintească în fapt (de exemplu spitalizare, privare de libertate) sau în drept (incapacitate), părintele respectiv rămâne un simplu titular al dreptului, în timp ce răspunderea părintească este exercitată exclusiv de către celălalt părinte. În cazul în care niciunul dintre părinți nu este capabil să își exercite răspunderea părintească, copilul minor este plasat sub tutelă. Părinții își păstrează răspunderea părintească, ca simpli titulari ai dreptului, dar fără a putea exercita acest drept.

4 Dacă părinții divorțează sau se despart, cum se stabilește chestiunea răspunderii părintești pe viitor?

În caz de divorț sau separare, și dacă ambii părinți sunt în viață, problema răspunderii părintești este soluționată de instanță. Răspunderea părintească poate fi acordată unuia din părinți sau ambilor părinți în comun, în cazul în care aceștia sunt de acord și stabilesc în același timp locul de reședință al copilului. Instanța poate să decidă altfel, adică să, îndoiească exercitarea răspunderii părintești ambilor părinți sau unei terțe persoane.

5 Dacă părinții încheie un acord privind răspunderea părintească, ce formalități trebuie respectate pentru a face ca acordul să fie executoriu?

În cazul în care o instanță trebuie să stabilească exercitarea răspunderii părintești, cum ar fi în cazurile de divorț sau de separare, aceasta va ține cont de acordurile existente între părinți, însă ele nu vor avea caracter obligatoriu pentru instanță. Acordurile de acest tip nu sunt supuse unor formalități specifice, atâta timp cât ele sunt aduse în mod legal la cunoștința instanței. De obicei acest lucru se realizează prin prezentarea unui document elaborat de părțile

interesate care reflectă acordul încheiat între ele. Acest lucru este prevăzut în mod explicit prin lege în cazurile de divorț de comun acord dintre părinții cu copii minori, în acest caz fiind necesară prezentarea în instanță și a unui acord scris între părinți, prin care se stabilește custodia copiilor și modalitatea de comunicare cu aceștia.

În toate celelalte privințe, părinții pot să convină în mod neoficial cu privire la exercitarea răspunderii părintești, fără a se conforma vreunei formalități sau fără a respecta o procedură oficială, astfel încât să împartă răspunderea între ei în practică, o parte a răspunderii părintești poate fi exercitată de către unul din părinți, iar o altă parte a răspunderii părintești poate fi exercitată de către celălalt părinte. Un exemplu în acest sens ar fi faptul că un părinte poate deține custodia copilului, iar celălalt poate administra bunurile copilului și îi poate reprezenta interesele.

6 Dacă părinții nu pot ajunge la un acord privind chestiunea răspunderii părintești, care sunt căile alternative de rezolvare a conflictului fără prezentarea în instanță?

În cazul în care părinții nu pot ajunge la un acord în ceea ce privește răspunderea părintească și în cazul în care este în interesul superior al copilului să se adopte o decizie, aceasta va fi adoptată de instanță. Medierea constituie o modalitate alternativă de soluționare a litigiilor.

7 Dacă părinții se prezintă în instanță, asupra căror chestiuni legate de copil poate judecătorul să decidă?

În cazul în care părinții nu sunt de acord cu privire la un anumit aspect referitor la exercitarea răspunderii părintești și sesizează instanța în acest sens, instanța nu se poate pronunța decât exclusiv cu privire la aspectul respectiv. Acesta se poate referi la orice problemă care apare în cursul exercitării răspunderii părintești, care provoacă un dezacord între părinți, în sensul că fiecare își menține propria opinie, și a cărei soluționare este, așadar, în interesul superior al copilului. Această problemă poate fi gravă în mod obiectiv, de exemplu, alegerea unui prenume, consimțământul dat cu privire la o intervenție chirurgicală etc., sau poate fi o chestiune de importanță relativă din punct de vedere obiectiv, dar pe care părinții o consideră suficient de importantă pentru a o aduce în fața instanței.

8 Dacă instanța hotărăște că un părinte va avea custodia exclusivă a unui copil, aceasta înseamnă că el sau ea poate decide asupra tuturor chestiunilor legate de copil fără îl consulte pe celălalt părinte în prealabil?

Da, în principiu, în măsura în care acest aspect intră în domeniul de aplicare al custodiei copilului acordate unui singur părinte. În orice caz, părinții pot alege să nu adopte soluția instanței de acordare a custodiei asupra copilului minor unui singur părinte: chiar și după ce instanța a pronunțat hotărârea, părinții pot conveni să aplice un regim diferit prin care îi acordă celui alt părinte un rol în îngrijirea copilului, cu condiția, desigur, ca această soluție să fie în interesul superior al copilului.

9 Dacă instanța hotărăște că părinții vor avea custodia comună a unui copil, ce înseamnă aceasta în practică?

Acest lucru înseamnă că deciziile legate de îngrijirea copilului trebuie să fie luate în comun de către părinți.

10 Cărei instanțe sau autorități ar trebui să mă adresez dacă vreau să depun o cerere privind răspunderea părintească? Ce formalități trebuie respectate și ce acte trebuie să atașez la cererea mea?

Instanța competentă este întotdeauna instanța de prim grad de jurisdicție în complet format dintr-un judecător unic (*μονομελές πρωτοδικείο*). Cererile trebuie depuse la instanța care are competență teritorială și trebuie să fie comunicate părților. Documentele prin care se dovedește temeinicia cererii trebuie, de asemenea, prezentate instanței.

11 Ce procedură se aplică în aceste cazuri? Este disponibilă o procedură de urgență?

Instanța de prim grad de jurisdicție hotărăște în conformitate cu o procedură specială prevăzută la articolul 681 literele (b) și (c) din Codul de procedură civilă. Această procedură este modelată după procedura de soluționare a conflictelor de muncă, în scopul de a accelera derularea soluționării cauzelor. Având în vedere, în principal, caracterul personal al litigiilor privind răspunderea părintească, instanța aplică, de asemenea, anumite dispoziții din cadrul procedurii aferente cauzelor matrimoniale și norme prevăzute în procedurile jurisdicționale necontencioase referitoare la autoritatea de anchetă și examinarea din oficiu. Cu toate acestea, în cazul în care acțiunile referitoare la exercitarea răspunderii părintești sunt legate de oricare dintre litigiile matrimoniale menționate la articolul 592 alineatul (1) din Codul de procedură civilă (de exemplu, divorț și anularea căsătoriei) sau litigiile menționate la articolul 614 alineatul (1) din cod (de exemplu, contestarea paternității), instanța trebuie să aplice procedura prevăzută la articolele 598612 și 616622 din același cod. Chestiunile urgente pot fi soluționate prin măsuri provizorii (*ασφαλιστικά μέτρα*), iar cele de extremă urgență, printr-o hotărâre temporară (*προσωρινή διαταγή*).

12 Pot obține asistență juridică pentru a acoperi costurile procedurii?

Da, în condițiile generale aplicabile asistenței judiciare.

13 Este posibilă atacarea unei hotărâri privind răspunderea părintească?

O hotărâre judecătorească privind răspunderea părintească poate fi revocată sau modificată în cazul în care s-a produs o schimbare a circumstanțelor care au condus instanța la pronunțarea hotărârii inițiale. În caz contrar, hotărârea privind răspunderea părintească poate face obiectul unei căi de atac ordinare [apel pe motive de fapt și de drept (*έφεση*)], recurs pe motive de drept (casație, *αναίρεση*), opoziție (*ανακοπή ερημοδικίας*), revizuire (*αναψηλάφηση*), în conformitate cu condițiile normale.

14 În anumite cazuri, poate fi necesară adresarea către o instanță sau către o altă autoritate pentru a face executorie o hotărâre privind răspunderea părintească. Care procedură se aplică în asemenea cazuri?

O hotărâre judecătorească pronunțată în materia răspunderii părintești este executorie în temeiul articolului 950 din Codul de procedură civilă în cazul în care impune și obligații, și anume nu numai că soluționează problema răspunderii părintești, a custodiei asupra unui copil minor sau a modalității de comunicare cu copilul, dar dispune și încredințarea sau înapoierea copilului, stabilește modalitatea de comunicare sau interzice părților să întreprindă orice acțiune contrară. În special, (a) o hotărâre judecătorească prin care se dispune încredințarea sau înapoierea unui copil obligă părintele care are copilul să acționeze conform hotărârii judecătorești și, în caz de nerespectare a hotărârii, aceeași hotărâre poate să prevadă impunerea automată a unei sancțiuni financiare în valoare de până la 50 000 EUR, care urmează să fie plătită celui care solicită încredințarea sau înapoierea copilului, reținerea temporară pentru o perioadă de până la un an sau ambele sancțiuni cumulate [executarea indirectă (*έμμεση εκτέλεση*)]; și (b) în cazul în care dreptul de comunicare directă al părintelui cu copilul este obstrucționat, în baza hotărârii privind comunicarea directă, persoanele care obstrucționează această comunicare pot face obiectul unei sancțiuni financiare și reținerii [executare complementară (*αναπληρωματική εκτέλεση*)].

15 Ce ar trebui să fac pentru ca o hotărâre în materia răspunderii părintești pronunțată de o instanță dintr-un alt stat membru să fie recunoscută și executată în acest stat membru?

Hotărârile judecătorești referitoare la răspunderea părintească pronunțate în alte state membre sunt recunoscute în mod automat, fără alte formalități administrative, de către autoritățile elene. Instanțele elene au competența de a decide cu privire la validitatea unei hotărâri străine sau cu privire la o cerere de recunoaștere a unei hotărâri străine, fără examinarea prealabilă a competenței statului membru de origine. În cazul în care se solicită recunoașterea în Grecia, instanțele elene pot refuza recunoașterea unei hotărâri privind răspunderea părintească dacă: (a) este contrară ordinii publice interne, ținând întotdeauna cont de interesul superior al copilului; sau (b) este ireconciliabilă cu o hotărâre pronunțată ulterior în materia răspunderii părintești de către instanțele elene. În plus, în cazul în care sunt competente în temeiul Regulamentului (CE) nr. 2201/2003 al Consiliului, pe baza locului de reședință a

copilului, instanțele elene, în calitate de instanțe ale statului membru în care se solicită recunoașterea, pot soluționa în mod diferit problema răspunderii părintești privind copilul, prin pronunțarea propriilor hotărâri ulterioare în cauză, fără o examinare prealabilă a competenței statului membru de origine și a caracterului obligatoriu al hotărârii (dacă, de exemplu, aceasta poate fi supusă unei căi de atac).

16 Ce instanță din acest stat membru trebuie să sesizez pentru a mă opune recunoașterii unei hotărâri în materia răspunderii părintești pronunțate de o instanță dintr-un alt stat membru? Ce procedură se aplică în acest caz?

În cazurile descrise, instanța competentă este instanța de prim grad de jurisdicție în complet format dintr-un judecător unic, care audiază cazul pe baza procedurii relevante în funcție de tipul de litigiu.

17 Ce legislație se aplică în acțiunile privind răspunderea părintești în cazul în care copilul sau părțile nu locuiesc în acest stat membru sau au cetățenii diferite?

Relațiile dintre părinți și copil sunt reglementate de următoarele legi, în ordinea importanței: (1) legea ultimei cetățenii comune; (2) legea ultimei reședințe obișnuite comune; (3) legea cetățeniei copilului;

Ultima actualizare: 25/10/2016

Versiunea în limba națională a acestei pagini este administrată de punctul de contact RJE respectiv. Traducerile au fost efectuate de serviciile Comisiei Europene. Este posibil ca eventualele modificări aduse originalului de către autoritatea națională competentă să nu se regăsească încă în traduceri. Nici RJE și nici Comisia Europeană nu-și asumă nicio răspundere sau responsabilitate în legătură cu informațiile sau datele pe care le conține ori la care face trimitere acest document. Pentru a afla care sunt regulile privind protecția drepturilor de autor aplicabile de statul membru responsabil pentru această pagină, vă invităm să consultați avizul juridic.

NOTĂ: Versiunea în limba originală a acestei pagini [es](#) a fost modificată recent. Versiunea lingvistică pe care o consultați acum este în lucru la traducătorii noștri.

Răspunderea părintească - Spania

1 Ce înseamnă în termeni practici termenul juridic „răspundere părintească”? Care sunt drepturile și obligațiile titularului răspunderii părintești?

În dreptul spaniol, răspunderea părintească este, de obicei, denumită „*patria potestad*” (autoritate părintească). Aceasta constă în drepturile și obligațiile care le revin persoanelor fizice, în general părinților, sau persoanelor juridice însărcinate cu protecția minorilor prin efectul legii sau prin hotărâre judecătorească referitoare la persoana și bunurile unui minor.

Autoritatea părintească trebuie să fie întotdeauna exercitată în beneficiul copiilor, în conformitate cu personalitatea acestora și cu respectarea integrității lor fizice și psihologice. Aceasta include următoarele drepturi și obligații:

1. asigurarea supravegherii acestora, a prezenței fizice alături de aceștia, a hranei și educației lor, precum și a unei formări complete;
2. reprezentarea acestora și administrarea bunurilor lor.

2 Ca regulă generală, cine are răspundere părintească asupra unui copil?

Răspunderea părintească față de minori revine părinților.

În cazul în care părinții se separă, divorțează, se despart sau nu locuiesc împreună, toate drepturile și obligațiile de a lua decizii referitoare la minori, în ceea ce privește persoana și bunurile lor, revin ambilor părinți, cu excepția unor circumstanțe excepționale.

În cazul în care părinții locuiesc separat, autoritatea părintească va fi exercitată de către părintele cu care locuiește copilul. Cu toate acestea, pe baza unei cereri întemeiate adresate de celălalt părinte, instanța va putea, în interesul copilului, să îi acorde solicitantului autoritatea părintească în comun cu celălalt părinte sau să împartă între părinți funcțiile inerente exercitării autorității părintești.

3 Dacă părinții nu sunt capabili sau nu vor să-și exercite răspunderea părintească asupra copiilor lor, poate fi numită o altă persoană în locul lor ?

În conformitate cu dreptul spaniol, în cazul neîndeplinirii sau a exercitării necorespunzătoare de către părinți a obligațiilor de protecție prevăzute de legislația privind îngrijirea minorilor, pot fi desemnate alte rude, persoane sau instituții care să exercite, sub supraveghere judiciară, răspunderea părintească asupra minorilor.

4 Dacă părinții divorțează sau se despart, cum se stabilește chestiunea răspunderii părintești pe viitor?

În cazul divorțului sau al separării părinților, răspunderea părintească poate fi stabilită:

la cererea ambilor părinți, printr-un acord care reglementează încetarea relației (*convenio regulado*), care trebuie aprobat de instanțele judecătorești; printr-o hotărâre judecătorească, în cadrul unei proceduri contradictorii.

Răspunderea părintească ca instituție de protecție a minorilor revine ambilor părinți.

Modalitățile de îngrijire și de acordare a custodiei asupra minorilor pot fi rezumate după cum urmează:

acordarea custodiei minorului doar unuia dintre părinți este modalitatea cea mai frecventă, atât în cazul divorțurilor și al separărilor convenite de comun acord între părinți, cât și al procedurilor contradictorii. Celălalt părinte va avea de obicei drept de vizită.

acordarea custodiei comune, cu alternarea perioadelor în care minorii se află în grija unuia sau altuia dintre părinți.

În mod excepțional, în funcție de circumstanțe și în interesul minorului, o instanță poate decide prin hotărâre judecătorească ca îngrijirea și custodia asupra minorului să fie acordate unei alte persoane, fie la propunerea părinților înșiși, fie direct prin decizia instanței.

În cazul în care administrația este cea careia îi este acordată tutela minorului, această situație este menținută, custodia asupra minorului nefiind acordată niciunui dintre părinți.

5 Dacă părinții încheie un acord privind răspunderea părintească, ce formalități trebuie respectate pentru a face ca acordul să fie executoriu?

Părinții care convin cu privire la aspectele legate de răspunderea părintească trebuie să prezinte un acord semnat care reglementează încetarea relației și care trebuie să includă toate elementele convenite. În plus față de alte măsuri, acest acord trebuie să prevadă în mod expres următoarele:

- îngrijirea și custodia minorului;
- regimul de vizitare de către părinți;
- exercitarea răspunderii părintești;
- folosirea domiciliului familial;
- pensia alimentară pentru minor.

Convenția se prezintă împreună cu cererea la instanța de prim grad de jurisdicție competentă. Acesta trebuie ratificată de părinți în instanță, iar după audierea minorilor, dacă aceștia au vârsta necesară, și a procurorului, judecătorul examinează acordul.

Acordurile convenite de soți în vederea reglementării consecințelor anulării căsătoriei, separării sau divorțului trebuie aprobate de judecător, cu excepția cazului în care acestea aduc prejudicii copiilor. În cazul în care părțile propun un regim de vizitare și de comunicare între bunici și nepoți, judecătorul îl poate aproba, după o audiere a bunicii, în care aceștia își prezintă acordul.

Respingerea acordurilor trebuie motivată. În acest caz, soții trebuie să prezinte o nouă propunere în vederea aprobării de către judecător, dacă este cazul.

6 Dacă părinții nu pot ajunge la un acord privind chestiunea răspunderii părintești, care sunt căile alternative de rezolvare a conflictului fără prezentarea în instanță?

Medierea familială este cea mai bună măsură alternativă la hotărârea judecătorească pentru a ajunge la un acord între părți.

Pentru a fi executorii, acordurile trebuie să fie întotdeauna aprobate printr-o hotărâre judecătorească.

7 Dacă părinții se prezintă în instanță, asupra căror chestiuni legate de copil poate judecătorul să decidă?

Prin intermediul hotărârii, instanța trebuie să decidă asupra următoarelor aspecte în interesul copiilor minori, încercând să nu separe frații, dacă acest lucru este posibil, și după audierea acestora, în cazul în care au vârsta necesară:

măsurile judiciare privind custodia și îngrijirea acordate unuia sau altuia dintre părinți sau ambilor părinți, precum și educația;

dreptul de vizită. În acest sens, judecătorul trebuie să indice durata, modul și locul de comunicare cu copiii lor și petrece a timpului cu aceștia;

în mod excepțional, acest drept de vizitare poate fi limitat sau suspendat în cazul apariției unor circumstanțe grave sau în cazul în care, în mod repetat, unul dintre părinți nu își îndeplinește în mod serios obligațiile care îi revin;

acordarea autorității părintești și, după caz, dacă este necesar pentru copii, pronunțarea unei hotărâri cu privire la exercitarea parțială sau totală a autorității părintești de către unul dintre părinți, inclusiv privarea de această autoritate, în cazul în care există motive întemeiate;

pensia alimentară, care trebuie să fie plătită de către fiecare părinte pentru a răspunde nevoilor copilului, ținând cont de situațiile economice ale părinților și adoptând măsurile necesare pentru a asigura caracterul efectiv al acesteia;

atribuirea utilizării domiciliului familial și a obiectelor de uz curent, în cazurile în care nu există un acord între părinți, acordându-se prioritate soțului căruia i-a fost acordată custodia asupra copiilor minori.

8 Dacă instanța hotărăște că un părinte va avea custodia exclusivă a unui copil, aceasta înseamnă că el sau ea poate decide asupra tuturor chestiunilor legate de copil fără îl consulte pe celălalt părinte în prealabil?

Ca regulă generală, autoritatea părintească este exercitată în comun de ambii părinți. Prin urmare, ambii părinți au puterea de a decide și de a soluționa toate chestiunile referitoare la un minor, chiar dacă doar unuia dintre ei i-a fost acordată custodia acestuia.

În cazul unui dezacord între părinți asupra deciziilor care pot sau ar trebui să fie luate cu privire la copil, când nu este posibil să se ajungă la un acord, unul dintre părinți poate sesiza instanța în vederea soluționării litigiului. Astfel de decizii se pot referi la aspecte legate de școlarizare și educație, cum ar fi alegerea unei școli sau activități extracurriculare, îngrijirea sănătății, cum ar fi alegerea unui medic, considerații personale, cum ar fi alegerea prenumelui sau a religiei, sau reședință, cum ar fi locul sau țara în care să trăiască copiii etc.

După audierea ambilor părinți și a copilului, în cazul în care acesta are discernământ, judecătorul va atribui competențele decizionale tatălui sau mamei, fără drept de apel. Oricare dintre părinți poate să se adreseze instanței în acest sens. În cazul în care dezacordurile sunt recurente sau dacă apare un alt motiv care împiedică grav exercitarea răspunderii părintești, judecătorul poate să atribui competențele decizionale, în totalitate sau în parte, unuia dintre părinți.

Acesta poate, de asemenea, să repartizeze sarcinile între ei. Toate aceste măsuri pot fi adoptate pe o perioadă de maximum doi ani.

9 Dacă instanța hotărăște că părinții vor avea custodia comună a unui copil, ce înseamnă aceasta în practică?

În cazul în care custodia unui copil este încredințată în comun ambilor părinți, în practică, cei doi părinți își asumă în mod direct și zilnic îngrijirea copilului. Ei exercită aceste funcții pe perioade determinate, care în general corespund perioadelor școlare, cum ar fi un trimestru sau un an școlar.

Toate perioadele de vacanță sunt împărțite între ambii părinți.

10 Cărei instanțe sau autorități ar trebui să mă adresez dacă vreau să depun o cerere privind răspunderea părintească? Ce formalități trebuie respectate și ce acte trebuie să atașez la cererea mea?

În procedurile de separare sau divorț de comun acord, instanța competentă este cea de prim grad de jurisdicție în a cărei rază teritorială se află ultimul domiciliu conjugal comun sau domiciliul oricăruia dintre solicitanți.

În procedura contencioasă este competentă instanța de prim grad de jurisdicție în a cărei rază teritorială este situat domiciliul conjugal. În cazul în care părinții locuiesc în localități diferite, reclamantul poate alege între instanța de la reședința pârâtului și cea de la reședința minorului.

În cadrul procedurilor care privesc numai îngrijirea, încredințarea și întreținerea copiilor minori, în care părinții nu sunt căsătoriți unul cu celălalt, instanța de prim grad de jurisdicție competentă este cea din locul în care se află ultima reședință comună a părinților. În cazul în care părinții locuiesc în circumscripții teritoriale diferite, reclamantul poate alege între instanța de la zona de reședință a pârâtului și cea din zona de rezidență a minorului.

11 Ce procedură se aplică în aceste cazuri? Este disponibilă o procedură de urgență?

Procedurile aplicabile în aceste cazuri sunt următoarele:

în cazurile în care există un acord între părți, procedura de acord amiabil, instituită prin articolul 777 din Legea privind procedura civilă, pentru separarea, divorțul și adoptarea de măsuri definitive privind îngrijirea, custodia și întreținerea copiilor minori în absența căsătoriei;

în cazul în care nu există un acord între părți, procedura contradictorie reglementată de articolele 770 și 774 din Legea privind procedura civilă, care se aplică, de asemenea, procedurilor de dreptul familiei și procedurilor referitoare la minori, atunci când părinții nu sunt căsătoriți unul cu altul.

În cazuri urgente, se poate solicita adoptarea de măsuri în conformitate cu următoarea procedură:

măsuri provizorii înainte de depunerea cererii de anulare, de separare, de divorț sau în cadrul unei proceduri referitoare la îngrijirea și custodia asupra copiilor minori și pensia alimentară. Acest lucru este reglementat de articolele 771 și 772 din Codul de procedură civilă;

se prevede în mod expres că, în cazul în care există motive de a acționa de urgență, pot fi adoptate măsurile prevăzute în prima hotărâre, cu efect imediat; măsuri provizorii care decurg din acceptarea cererii de proceduri matrimoniale sau de proceduri referitoare la minori, la fel ca în cazurile anterioare. Acest lucru este prevăzut la articolul 773 din Legea privind procedura civilă.

12 Pot obține asistență juridică pentru a acoperi costurile procedurii?

Se poate obține asistență judiciară totală sau parțială, cu condiția prezentării unor dovezi cu privire la respectarea cerințelor privind dreptul la asistență judiciară, potrivit Legii privind asistența judiciară gratuită. (a se vedea „Asistența judiciară - Spania”).

13 Este posibilă atacarea unei hotărâri privind răspunderea părintească?

Pentru a afla ce hotărâri pot fi contestate, trebuie să se facă o distincție între toate hotărârile posibile în materie de răspundere părintească, și anume: Astfel: toate hotărârile din procedurile contradictorii pot face obiectul unei căi de atac în fața unei instanței provinciale (Audiencia Provincial);

hotărârile luate în cadrul unor proceduri de comun acord pot fi, de asemenea, contestate în fața instanței provinciale (Audiencia Provincial), atunci când se convine asupra unei măsuri care diferă de termenii acordului de reglementare.

Legea nu prevede nicio cale de atac împotriva deciziilor privind măsurile provizorii sau măsurile provizorii prealabile sau a deciziilor referitoare la exercitarea autorității părintești.

14 În anumite cazuri, poate fi necesară adresarea către o instanță sau către o altă autoritate pentru a face executorie o hotărâre privind răspunderea părintească. Care procedură se aplică în asemenea cazuri?

În cazurile în care hotărârile judecătorești privind răspunderea părintească nu sunt respectate în mod voluntar, poate fi depusă o cerere la instanța de prim grad de jurisdicție care le-a emis, prin depunerea unei cereri de executare a măsurii sau a măsurilor care nu sunt respectate.

Trebuie să fie identificate hotărârile judecătorești sau decizia a cărei executare este solicitată, precum și persoana împotriva căreia se cere executarea.

15 Ce ar trebui să fac pentru ca o hotărâre în materia răspunderii părintești pronunțată de o instanță dintr-un alt stat membru să fie recunoscută și executată în acest stat membru?

Hotărârile pronunțate într-un stat membru cu privire la exercitarea răspunderii părintești în procedurile matrimoniale referitoare la un copil, care sunt executorii în statul membru respectiv și au fost notificate, sunt recunoscute în Spania, la solicitarea oricărei părți interesate, fără să fie necesară recurgerea la proceduri speciale, în conformitate cu dispozițiile din Regulamentul (CE) nr. 2201/2003 din 27 noiembrie 2003 privind competența, recunoașterea și executarea hotărârilor judecătorești în materie matrimonială și în materia răspunderii părintești.

Pentru a cere executarea, se depune o acțiune la instanța de la locul în care se află minorul și unde se solicită executarea. Se depune și o copie a hotărârii care întrunește toate condițiile necesare în vederea stabilirii autenticității sale, în conformitate cu formularul-tip prevăzut în anexa V. Este necesară prezența unui avocat și a unui reprezentant judiciar („procurador”).

16 Ce instanță din acest stat membru trebuie să sesizez pentru a mă opune recunoașterii unei hotărâri în materia răspunderii părintești pronunțate de o instanță dintr-un alt stat membru? Ce procedură se aplică în acest caz?

În Spania, pentru a se opune recunoașterii unei hotărâri privind răspunderea părintească adoptată de un alt stat membru, partea în cauză trebuie să se adreseze instanței de prim grad de jurisdicție la care a fost depusă cererea de recunoaștere și să invoce existența unuia dintre motivele de nerecunoaștere prevăzute în Regulamentul (CE) nr. 2201/2003.

Motivele care pot fi invocate sunt:

hotărârea ar fi în mod vădit contrară ordinii publice, luând în considerare interesul superior al copilului;

cu excepția cazurilor de urgență, copilul nu a avut posibilitatea de a fi ascultat;

hotărârea a fost pronunțată în lipsă, cererea nu a fost comunicată sau notificată, cu excepția cazului în care se demonstrează că aceasta a fost acceptată; unei persoane care se opune recunoașterii hotărârii și susține că aceasta împiedică exercitarea răspunderii părintești, nu i s-a acordat posibilitatea de a fi audiate;

sau hotărârea este ireconciliabilă cu o hotărâre pronunțată ulterior.

17 Ce legislație se aplică în acțiunile privind răspunderea părintești în cazul în care copilul sau părinții nu locuiesc în acest stat membru sau au cetățenii diferite?

Legislația aplicabilă este cea a reședinței obișnuite a copilului, în conformitate cu Convenția de la Haga din 1996 privind protecția minorilor.

Ultima actualizare: 05/04/2019

Versiunea în limba națională a acestei pagini este administrată de punctul de contact RJE respectiv. Traducerile au fost efectuate de serviciile Comisiei Europene. Este posibil ca eventualele modificări aduse originalului de către autoritatea națională competentă să nu se regăsească încă în traduceri. Nici RJE și nici Comisia Europeană nu-și asumă nicio răspundere sau responsabilitate în legătură cu informațiile sau datele pe care le conține ori la care face trimitere acest document. Pentru a afla care sunt regulile privind protecția drepturilor de autor aplicabile de statul membru responsabil pentru această pagină, vă invităm să consultați avizul juridic.

Răspunderea părintească - Croația

1 Ce înseamnă în termeni practici termenul juridic „răspundere părintească”? Care sunt drepturile și obligațiile titularului răspunderii părintești?

Prin răspundere părintească se înțelege ansamblul responsabilităților, obligațiilor și drepturilor ce le revin părinților în vederea protejării și promovării drepturilor personale și patrimoniale ale copilului, precum și a interesului superior al copilului. Părinții au obligația de a-și exercita autoritatea părintească în funcție de nevoile și capacitățile de dezvoltare ale copilului. Aceștia nu pot renunța la dreptul de exercitare a autorității părintești. Părinții trebuie să discute și să convină cu copilul asupra aspectelor individuale ale autorității părintești, în funcție de vârsta și gradul de maturitate al acestuia.

Autoritatea părintească înglobează dreptul și obligația de protejare a drepturilor personale ale copilului în materie de sănătate, dezvoltare, îngrijire și protecție, creștere și educație, dreptul la legături personale, alegerea locului de reședință, precum și dreptul și obligația de administrare a bunurilor copilului. De asemenea, autoritatea părintească vizează dreptul și obligația de reprezentare a drepturilor și intereselor personale și patrimoniale ale copilului.

2 Ca regulă generală, cine are răspundere părintească asupra unui copil?

Părinții au dreptul și obligația de a-și exercita autoritatea părintească în mod egal, împreună și de comun acord. În cazul în care părinții nu locuiesc împreună cu titlu permanent, aceștia trebuie să convină asupra unor măsuri de exercitare a autorității părintești prin elaborarea unui plan de exercitare a autorității părintești în comun. Exercițarea autorității părintești în comun poate fi, de asemenea, reglementată de o instanță de drept, decizia instanței fundamentându-se pe acordul părinților în ceea ce privește toate aspectele relevante prevăzute în planul de exercitare a autorității părintești în comun. În contextul exercitării autorității părintești în comun, părinții trebuie să depună toate eforturile în vederea soluționării oricărei probleme pe baza unui acord în acest sens.

Oricare dintre cei doi părinți își poate exercita în mod individual autoritatea părintească integral, parțial sau în măsura necesară pentru a decide cu privire la o problemă deosebit de importantă cu privire la copil. În situațiile de mai sus, dreptul celuilalt părinte de a-și exercita autoritatea părintească poate fi restricționat numai printr-o hotărâre judecătorească, având în vedere interesul superior al copilului. În cazul în care părinții și-au exercitat în comun autoritatea părintească înainte de decesul unuia dintre părinți, părintele supraviețuitor trebuie să-și exercite autoritatea părintească în mod individual fără o hotărâre judecătorească în acest sens, în cazul în care celălalt părinte a decedat sau a fost declarat decedat. Oricare dintre cei doi părinți își poate exercita în mod individual autoritatea părintească, sub rezerva unei hotărâri judecătorești în acest sens, în cazul în care părinții nu reușesc să convină asupra unui plan de exercitare a autorității părintești în comun sau asupra unui acord alternativ în timpul procedurilor judiciare. Într-un astfel de caz, instanța are obligația de a acorda întâietate părintelui care și-a manifestat disponibilitatea de a coopera și de a ajunge la un acord în ceea ce privește exercitarea autorității părintești în comun.

3 Dacă părinții nu sunt capabili sau nu vor să-și exercite răspunderea părintească asupra copiilor lor, poate fi numită o altă persoană în locul lor ?

În cazul în care un părinte este minor sau este o persoană lipsită de capacitate juridică într-un anumit domeniu în materie de autoritate părintească, dreptul ce îi revine în acest sens va fi suspendat pe fondul unor impedimente de natură juridică. În perioada în care suspendarea este în vigoare, părintele la care se face referire anterior poate asigura îngrijirea zilnică a copilului, împreună cu celălalt părinte al copilului sau împreună cu un tutore numit în conformitate cu dispozițiile Codului familiei (*Obiteljski zakon*) referitoare la numirea unui tutore. Părintele la care se face referire anterior nu are dreptul să reprezinte copilul și, în cazul în care acesta a fost lipsit de capacitate juridică, nu are dreptul să reprezinte copilul în domeniul în care acesta a fost lipsit de capacitate juridică. Copilul va fi reprezentat de celălalt părinte sau de tutore, tutorele fiind obligat să respecte dorințele celuilalt părinte.

În cazul în care părinții copilului, sau un părinte și tutorele, nu reușesc să ajungă la un acord în ceea ce privește reprezentarea în raport cu deciziile importante referitoare la copil, instanța va pronunța, în urma unei propuneri formulate de copil, de părinte, sau de tutore, o hotărâre *ex parte* în care va stabili persoana care va reprezenta copilul în chestiunea respectivă.

În urma unei propuneri formulate de copil, de părinte, sau de un centru de asistență socială, instanța va pronunța o hotărâre *ex parte* de suspendare a dreptului de exercitare a autorității părintești (suspendarea respectivului drept pe fondul unor impedimente reale) în cazul în care oricare dintre părinți lipsește sau locuiește la o adresă necunoscută sau în cazul în care oricare dintre părinți, din motive obiective, se află în imposibilitatea de a-și exercita autoritatea părintească pentru o perioadă lungă de timp. Părintele în cauză nu are dreptul de a-și exercita autoritatea părintească pe durata perioadei în care respectivul drept este suspendat pe fondul motivelor expuse anterior. Pe parcursul perioadei de suspendare în cauză, autoritatea părintească va fi exercitată de celălalt părinte în mod individual, sau se va dispune măsura plasamentului copilului în conformitate cu dispozițiile Codului familiei. În urma unei propuneri formulate de copil, de un părinte al cărui drept de exercitare a autorității părintești a fost suspendat, sau de un centru de asistență socială, instanța va

pronunța o hotărâre *ex parte* de încetare a suspendării dreptului respectiv pe fondul unor impedimente reale atunci când nu mai există motivele pentru care a fost dispusă suspendarea.

În cazul în care părinții își exercită în comun autoritatea părintească și unul dintre aceștia decedează, părintele supraviețuitor va exercita în continuare autoritatea părintească în mod individual. În cazul în care părintele care își exercită autoritatea părintească în mod individual decedează, instanța, în urma unei propuneri formulate de copil, de părintele supraviețuitor sau de un centru de asistență socială, va pronunța o hotărâre *ex parte* de încredințare a responsabilității în materie de autoritate părintească părintelui supraviețuitor, în cazul în care aceasta se consideră a fi în interesul superior al copilului. În cazul în care ambii părinți decedează, un centru de asistență socială va dispune măsura plasamentului copilului. În timpul vieții, părintele care își exercită autoritatea părintească are posibilitatea ca, prin intermediul unui testament sau al unui act notarial [denumit *anticipirana naredba* („decizie/dispoziție prealabilă”) în limba croată], să desemneze o persoană pe care o consideră a fi cea mai potrivită să asigure cea mai bună îngrijire a copilului în caz de deces. Atunci când este desemnat un tutore pentru copil în cazul decesului unui părinte, se va ține seama de opinia copilului și de dorințele părintelui supraviețuitor, cu excepția cazului în care se consideră că a ține seama de opinia/dorințele în cauză nu ar fi în interesul superior al copilului.

În conformitate cu articolul 224 din Codul familiei, un copil trebuie dat în plasament dacă părinții săi au decedat, au dispărut, sunt necunoscuți sau au locuit la o adresă necunoscută timp de cel puțin o lună; dacă părinții săi au fost decăzuți din dreptul de exercitare a autorității părintești; dacă părinții săi, lipsiți de capacitate juridică într-un domeniu care îi împiedică să exercite autoritatea părintească, nu au încredințat copilul unei persoane care îndeplinește criteriile prevăzute în materie de tutelă sau dacă părinții săi și-au exprimat acordul în ceea ce privește adopția copilului. În conformitate cu articolul 225 din Codul familiei, un centru de asistență socială trebuie să ia o decizie cu privire la plasamentul copilului și numirea unui tutore. Un centru de asistență socială poate plasa copilul în îngrijirea zilnică a unui tutore, a unei alte persoane, a unui asistent maternal, a unui centru pentru copii abandonati sau în îngrijirea unei persoane juridice care desfășoară activități în materie de asistență socială, cu excepția dispozițiilor contrare prevăzute în Codul familiei.

Măsurile vizând protejarea drepturilor personale și a interesului superior al copilului vor fi adoptate pe baza unei expertize în situația în care se constată că drepturile copilului și interesul superior al acestuia au fost încălcate sau că drepturile, interesul superior și dezvoltarea copilului au fost puse în pericol. Drepturile copilului vor fi considerate ca fiind puse în pericol în cazul în care îngrijirea este inadecvată, copilul se confruntă cu dificultăți psihosociale (manifestate prin comportamentul său, probleme emoționale, probleme la școală sau alte situații dificile în legătură cu creșterea lui) sau dacă este probabil ca oricare dintre circumstanțele de mai sus să survină.

În vederea protejării drepturilor și interesului superior al copilului, un centru de asistență socială poate:

1. să ia o măsură de urgență pentru separarea copilului și asigurarea unei locuințe în afara familiei;
2. să emită un avertisment în urma unei greșeli sau omisiuni în ceea ce privește exercitarea autorității părintești;
3. să ia măsuri pentru ca părinții să beneficieze de ajutor și asistență profesională în ceea ce privește exercitarea autorității părintești și
4. să se asigure că părinții beneficiază de un program intensiv de asistență profesională, iar exercitarea autorității părintești se face sub supraveghere.

În vederea protejării drepturilor personale și a interesului superior al copilului, o instanță de judecată poate:

1. să plaseze temporar copilul în îngrijirea unei alte persoane, a unui asistent maternal sau a unei instituții de asistență socială;
2. să emită un ordin de restricție;
3. să decadă părinții din dreptul de a locui împreună cu copilul într-un centru comun și să plaseze copilul în îngrijirea zilnică a unei alte persoane, a unui asistent maternal sau a unei instituții de asistență socială;
4. să furnizeze sprijin pentru creșterea copilului, în cazul în care acesta are probleme de comportament, prin plasarea acestuia la un asistent maternal sau într-o instituție de asistență socială sau
5. să decadă părinții din drepturile părintești.

În contextul măsurilor vizând protejarea drepturilor și a interesului superior al copilului, Codul familiei cuprinde dispoziții care reglementează acordarea de cazare temporară sau plasamentul temporar al copilului în îngrijirea altei persoane, decăderea părinților din dreptul de a locui împreună cu copilul într-un centru comun etc.

4 Dacă părinții divorțează sau se despart, cum se stabilește chestiunea răspunderii părintești pe viitor?

Problemele în materie de răspundere părintească pot fi soluționate prin elaborarea unui plan de exercitare a autorității părintești în comun sau printr-o hotărâre judecătorească.

Planul de exercitare a autorității părintești în comun reprezintă un acord scris între părinți care stabilește modalități de exercitare a autorității părintești în comun în cazul în care părinții copilului nu trăiesc ca o familie cu titlu permanent.

Planul de exercitare a autorității părintești în comun trebuie să specifice următoarele:

1. locul și adresa la care locuiește copilul;
2. timpul petrecut de copil cu fiecare părinte;
3. modalitățile referitoare la schimbul de informații privind consimțământul necesar în contextul adoptării deciziilor importante pentru copil și la schimbul de informații importante referitoare la copil;
4. cuantumul pensiei de întreținere ce cade în sarcina părintelui care nu locuiește împreună cu copilul; și
5. modalitățile de soluționare a problemelor viitoare.

Părinții pot elabora planul de exercitare a autorității părintești în comun din proprie inițiativă sau în contextul procedurii de consiliere obligatorie sau de mediere familială.

În cazul în care părinții nu reușesc să ajungă la un acord în ceea ce privește planul de exercitare a autorității părintești în comun sau dacă acesta este respins de instanță, fie părintele, fie copilul pot introduce o acțiune în justiție în vederea soluționării oricăror probleme legate de părintele cu care va locui copilul, modalitățile de exercitare a autorității părintești, legăturile personale ale copilului cu celălalt părinte sau pensia de întreținere a copilului. În cadrul procedurilor având ca obiect stabilirea părintelui cu care va locui copilul, exercitarea autorității părintești sau legăturile personale ale copilului cu celălalt părinte, instanța nu este obligată să respecte cererile formulate de părți. Instanța poate pronunța o hotărâre de stabilire a părintelui cu care va locui copilul, a modului în care copilul va menține legăturile personale cu celălalt părinte și a exercitării autorității părintești pe baza acordului părinților, dacă aceasta consideră acordul ca fiind în interesul superior al copilului.

Instanța va hotărî din oficiu în ceea ce privește stabilirea părintelui cu care va locui copilul, a modalităților de exercitare a autorității părintești, a legăturilor personale ale copilului cu celălalt părinte și a pensiei de întreținere a copilului printr-o decizie prin care se stabilește desfacerea definitivă a căsătoriei sau anularea acesteia, sau pronunțarea divorțului și în alte cazuri în care părinții trăiesc separat, sau printr-o decizie având ca obiect contestarea maternității sau a paternității, în cazul în care pronunțarea respectivei hotărâri este posibilă și necesară în ceea ce privește rezultatul procedurilor judiciare și situația de fapt a cauzei.

5 Dacă părinții încheie un acord privind răspunderea părintească, ce formalități trebuie respectate pentru a face ca acordul să fie executoriu?

Pentru a avea caracter executoriu, planul de exercitare a autorității părintești în comun poate fi înaintat instanței în cadrul procedurilor *ex parte*, ceea ce va permite instanței să analizeze conținutul acestuia și să aprobe sau să respingă planul în conformitate cu dispozițiile Codului familiei. Planul de exercitare a

autorității părintești în comun poate fi modificat în funcție de vârsta și gradul de maturitate al copilului sau în cazul în care modificările sunt justificate de schimbări semnificative ale circumstanțelor. Dacă este modificat, planul trebuie depus la instanță ca parte a procedurilor *ex parte*, pentru a permite instanței să analizeze conținutul acestuia și să aprobe sau să respingă modificările.

Instanța poate pronunța o hotărâre de stabilire a părintelui cu care va locui copilul, a modului în care copilul va menține legăturile personale cu celălalt părinte și a exercitării autorității părintești pe baza acordului părinților, dacă aceasta consideră acordul ca fiind în interesul superior al copilului. Dacă părinții decid să exercite autoritatea părintească în comun, acordul trebuie să reglementeze toate aspectele importante prevăzute în planul de exercitare a autorității părintești în comun. În ceea ce privește căile de atac sau modificarea hotărârii instanței, hotărârea instanței pronunțată pe baza acordului părinților în ceea ce privește exercitarea autorității părintești în comun va avea același efect juridic ca și planul de exercitare a autorității părintești în comun, aprobat de instanță. Nu trebuie incluse note explicative în hotărârea având ca obiect autoritatea părintească sau legăturile personale ale copilului cu celălalt părinte dacă hotărârea se bazează pe acordul părinților la care se face referire anterior în ceea ce privește exercitarea autorității părintești în comun.

6 Dacă părinții nu pot ajunge la un acord privind chestiunea răspunderii părintești, care sunt căile alternative de rezolvare a conflictului fără prezentarea în instanță?

Dacă părinții nu reușesc să ajungă la un acord în ceea ce privește planul de exercitare a autorității părintești în comun, un centru de asistență socială îi va sprijini pentru a ajunge la un acord în cadrul procedurii de mediere familială, cu excepția cazului în care cauza în speță cade sub incidența cerințelor legale în materie de mediere. În cazul în care părinții care doresc să divorțeze nu reușesc să ajungă la un acord în ceea ce privește planul de exercitare a autorității părintești în comun, un centru de asistență socială le va aduce la cunoștință, în cadrul procesului de divorț intentat pe fondul depunerii unei cereri de către unul dintre soți, faptul că instanța va acționa din oficiu, astfel:

1. va pronunța o hotărâre având ca obiect stabilirea părintelui cu care va locui copilul, a măsurilor de exercitare a autorității părintești, a legăturilor personale ale copilului cu celălalt părinte, precum și a pensiei de întreținere a copilului;
2. va permite copilului să își exprime punctul de vedere în temeiul Codului familiei și
3. va numi un tutore special pentru copil în conformitate cu dispozițiile Codului familiei.

7 Dacă părinții se prezintă în instanță, asupra căror chestiuni legate de copil poate judecătorul să decidă?

În conformitate cu articolul 413 din Codul familiei, instanța va hotărî din oficiu în ceea ce privește stabilirea părintelui cu care va locui copilul, a modalităților de exercitare a autorității părintești, a legăturilor personale ale copilului cu celălalt părinte și a pensiei de întreținere a copilului printr-o decizie prin care se stabilește desfacerea definitivă a căsătoriei sau anularea acesteia, sau pronunțarea divorțului și în alte cazuri în care părinții trăiesc separat, sau printr-o decizie având ca obiect contestarea maternității sau a paternității, în cazul în care pronunțarea respectivei hotărâri este posibilă și necesară în ceea ce privește rezultatul procedurilor judiciare și situația de fapt a cauzei. Instanța poate 1. să restricționeze sau să interzică legăturile personale ale copilului cu celălalt părinte; 2. să se pronunțe în sensul supravegherii legăturilor personale de către un expert; 3. să stabilească o măsură de protejare a drepturilor și a interesului superior al copilului, în funcție de circumstanțele cauzei sau 4. să se pronunțe asupra desfășurării legăturilor personale cu mama vitregă sau cu tatăl vitreg, în cazul în care au locuit împreună cu copilul și i-au oferit îngrijire în contextul desfacerii căsătoriei.

În conformitate cu articolul 417 din Codul familiei, în cadrul procedurii de stabilire a legăturilor personale ale copilului cu celălalt părinte, instanța are obligația de a informa părinții că aceste legături au o importanță deosebită pentru bunăstarea copilului, de a-i încuraja să ajungă la un acord și să participe la procedura de mediere familială în alte cazuri decât cele legate de violența domestică și, în cazul în care părinții nu reușesc să ajungă la un acord, să se asigure că locul în care copilul urmează să interacționeze cu celălalt părinte este adecvat pentru copil, având în vedere constrângerile de natură geografică și de timp ale celui alt părinte. Hotărârea instanței trebuie să furnizeze detalii cu privire la modul în care, ora la care și locul în care celălalt părinte poate prelua și înapoia copilul și, dacă este necesar, detalii referitoare la costurile ocazionate în acest sens. În notele explicative ale hotărârii, instanța va include un avertisment scris precizând consecințele juridice ale nerespectării obligației de facilitare a contactului copilului cu celălalt părinte (printre care amendă, pedeapsă cu închisoarea sau decizie de modificare a hotărârii judecătorești având ca obiect stabilirea părintelui cu care va locui copilul).

În conformitate cu articolul 418 din Codul familiei, în cadrul procedurii de stabilire a legăturilor personale ale copilului cu celălalt părinte, instanța poate prevedea una sau mai multe măsuri de asigurare a executării în cazul în care există suspiciuni că este puțin probabil ca părintele cu care locuiește copilul să respecte hotărârea în acest sens, în special: 1. să numească o persoană responsabilă de punerea în aplicare a hotărârii sau a măsurilor care permit menținerea legăturilor personale ale copilului cu celălalt părinte și 2. să dispună ca părintele cu care locuiește copilul să depună o garanție în numerar. În contextul dispunerii unor astfel de măsuri, instanța va avea în vedere, cu precădere, comportamentul din trecut al părintelui cu care locuiește copilul.

În conformitate cu articolul 419 din Codul familiei, instanța poate dispune, în cadrul procedurii de stabilire a legăturilor personale ale copilului cu celălalt părinte, una sau mai multe măsuri de asigurare a înapoierii copilului sau de prevenire a răpirii copilului de către părintele respectiv (de exemplu, obligarea părintelui să își predea pașaportul la instanța care a dispus măsura în perioada de vizitare, să depună o garanție în numerar, interzicerea înstrăinării sau grevării drepturilor de proprietate ale părintelui respectiv - detalii referitoare la interdicție fiind înregistrate în registrele publice, solicitarea prezenței părintelui în mod regulat la un organism autorizat, cum ar fi un centru de asistență socială, împreună cu copilul și la locația unde are loc întâlnirea, stabilirea locului în care urmează să aibă loc întâlnirea, interzicerea părăsirii de către copil a țării în care urmează să aibă loc întâlnirea și înscrierea detaliilor referitoare la interdicție în cadrul unui sistem informatic național sau transnațional). În contextul dispunerii măsurilor la care se face referire anterior, instanța va avea în vedere, cu precădere, comportamentul din trecut al părintelui cu drept de vizită.

În conformitate cu articolul 421 din Codul familiei, nu se impune includerea unor note explicative în cadrul hotărârii de stabilire a custodiei sau a modalităților de vizitare a copilului, în cazul în care hotărârea se bazează pe un acord încheiat între părinți, în conformitate cu dispozițiile Codului familiei, sau dacă hotărârea a fost pronunțată pe cale orală în prezența tuturor părților și toate părțile s-au angajat să nu recurgă la căi de atac.

8 Dacă instanța hotărăște că un părinte va avea custodia exclusivă a unui copil, aceasta înseamnă că el sau ea poate decide asupra tuturor chestiunilor legate de copil fără îl consulte pe celălalt părinte în prealabil?

În conformitate cu articolul 99 din Codul familiei, fiecare dintre părinți trebuie să reprezinte copilul în mod individual în domeniile autorității părintești în care au fost dispuse restricții în sarcina celui alt părinte, în conformitate cu dispozițiile Codului familiei sau printr-o hotărâre judecătorească.

Articolul 105 din Codul familiei prevede că oricare dintre cei doi părinți își poate exercita în mod individual autoritatea părintească integral, parțial sau în măsura necesară pentru a decide cu privire la o problemă deosebit de importantă cu privire la copil. În situațiile de mai sus, dreptul celui alt părinte de a-și exercita autoritatea părintească poate fi restricționat numai printr-o hotărâre judecătorească, având în vedere interesul superior al copilului. În cazul în care părinții și-au exercitat în comun autoritatea părintească înainte de decesul unuia dintre părinți, părintele supraviețuitor trebuie să-și exercite autoritatea părintească în mod individual fără o hotărâre judecătorească în acest sens, în cazul în care celălalt părinte a decedat sau a fost declarat decedat. Atunci când se pronunță asupra exercitării autorității părintești de către un singur părinte, instanța va decide dacă părintele în favoarea căruia a fost dispusă exercitarea autorității părintești trebuie să reprezinte copilul în chestiuni legate de drepturile personale fundamentale ale copilului în mod individual sau sub rezerva consimțământului celui alt părinte, în conformitate cu articolul 100 din Codul familiei (reprezentarea copilului în chestiuni legate de drepturile sale personale fundamentale înseamnă reprezentarea în cazul oricărei schimbări a numelui copilului sau a reședinței obișnuite sau temporare sau libertatea de alegere sau schimbare a apartenenței sale religioase).

În conformitate cu articolul 110 din Codul familiei, indiferent dacă autoritatea părintească se exercită de către un singur părinte sau în comun, părinții au dreptul să ia decizii cotidiene cu privire la copil în mod individual în perioadele în care copilul se află la unul dintre aceștia. În situații de urgență, și anume atunci când este vorba de un pericol iminent la adresa copilului, fiecare părinte are dreptul să decidă în sensul întreprinderii oricărei măsuri care se impune în interesul superior al copilului, fără a solicita consimțământul celuilalt părinte. Acesta are obligația de a informa fără întârziere celălalt părinte în acest sens. Indiferent dacă autoritatea părintească se exercită în mod individual sau în comun, părinții au obligația de a face schimb de informații cu privire la sănătatea copilului, caracterul solid al educației sale, precum și informații cu privire la activitățile școlare și extrașcolare ale copilului. Orice schimb de informații de acest tip trebuie să fie rapid, transparent și să se concentreze exclusiv asupra copilului.

Niciunul dintre părinți nu poate utiliza în mod abuziv obligația de a coopera în vederea manipulării celuilalt părinte.

În plus față de cele de mai sus, în conformitate cu articolul 112 din Codul familiei, părintele în sarcina căruia au fost dispuse restricții într-un anumit domeniu în materie de autoritate părintească are dreptul de a păstra legături personale cu copilul, de a lua decizii cotidiene referitoare la copil, de a întreprinde acțiuni imediate în cazul unui pericol iminent la adresa copilului și de a primi informații cu privire la circumstanțele importante în legătură cu drepturile personale ale copilului. Aceste drepturi pot fi restricționate sau retrase numai printr-o hotărâre judecătorească dacă restricția sau retragerea se impun în vederea protejării interesului superior al copilului. Părintele care nu își exercită autoritatea părintească asupra copilului are dreptul de a solicita celuilalt părinte informații cu privire la circumstanțe importante legate de drepturile personale ale copilului, în cazul în care acesta are un interes legitim de a acționa în acest sens și în măsura în care respectiva acțiune nu contravine interesului superior al copilului. În cazul unui litigiu, instanța va pronunța, în cadrul procedurii *ex parte* și ca răspuns la o propunere formulată de copil sau de un părinte, o hotărâre în scopul protejării interesului superior al copilului.

9 Dacă instanța hotărăște că părinții vor avea custodia comună a unui copil, ce înseamnă aceasta în practică?

În conformitate cu articolul 108 din Codul familiei, în cazul în care părinții au custodie comună, aceștia sunt obligați să ia orice decizii importante cu privire la copil și să își exprime consimțământul prin acord. Deciziile importante pentru copil se referă la reprezentarea copilului în chestiuni legate de drepturile sale personale fundamentale și la reprezentarea acestuia în chestiuni legate de bunurile de valoare și drepturile de proprietate ale copilului. Deciziile importante pentru copil pot lua forma și altor decizii care ar putea afecta în mod semnificativ viața copilului, cum ar fi cele referitoare la legăturile personale ale copilului cu persoane apropiate acestuia, tratament sau proceduri medicale extraordinare și libertatea copilului de a alege o școală. Toate aceste decizii vor fi valabile sub rezerva exprimării acordului de către celălalt părinte în acest sens. În cazuri excepționale, de exemplu o procedură medicală de urgență, se vor aplica dispozițiile normelor speciale care reglementează protecția drepturilor pacienților. Articolul 100 din Codul familiei cuprinde dispoziții referitoare la reprezentarea copilului în chestiuni legate de drepturile sale personale fundamentale (în cazul schimbării numelui copilului sau a reședinței obișnuite sau temporare sau libertatea de alegere sau schimbare a apartenenței sale religioase). Reprezentarea în chestiuni legate de drepturile personale fundamentale ale copilului este considerată valabilă dacă părintele care reprezintă copilul a obținut consimțământul scris din partea celuilalt părinte având drept de reprezentare a copilului. În cazurile prevăzute de lege, nu este necesar un astfel de consimțământ în situația în care părintele cu care locuiește copilul a obținut consimțământul din partea unui centru de asistență socială. În cazul în care părintele care reprezintă copilul nu poate obține consimțământul scris, instanța va hotărî, în cadrul unei proceduri *ex parte* și ca răspuns la o propunere formulată de copil sau de un părinte, care dintre părinți va reprezenta copilul în chestiunea respectivă în scopul protejării interesului superior al acestuia.

Articolul 101 din Codul familiei cuprinde dispoziții referitoare la reprezentarea în chestiuni legate de bunurile de valoare ale copilului sau de drepturile sale de proprietate.

În conformitate cu articolul 109 din Codul familiei, în cazul în care părinții având drept de reprezentare a copilului nu reușesc să ajungă la un acord asupra unor decizii importante pentru copil, instanța va hotărî, în cadrul unei proceduri *ex parte* și ca răspuns la o propunere formulată de copil sau de un părinte, care dintre părinți va reprezenta copilul în chestiunea respectivă. Dacă deciziile importante se referă la drepturile personale ale copilului, părinții sunt obligați să participe la procedura de consiliere obligatorie înainte de introducerea unei acțiuni *ex parte*.

10 Cărei instanțe sau autorități ar trebui să mă adresez dacă vreau să depun o cerere privind răspunderea părintească? Ce formalități trebuie respectate și ce acte trebuie să atașez la cererea mea?

Proponerile trebuie înaintate și acțiunile introduse în fața instanței municipale care are competență teritorială.

În conformitate cu articolul 34 din Codul de procedură civilă (*Zakon o parničnom postupku*), instanțele municipale se pronunță întotdeauna în primă instanță în următoarele litigii: căsătoria este sau nu destrămată definitiv ori se impune desfacerea căsătoriei și pronunțarea divorțului între soți; litigii având ca obiect stabilirea sau contestarea paternității sau a maternității; litigii având ca obiect stabilirea părintelui cu care va locui copilul și litigii având ca obiect autoritatea părintească, în cazul în care în paralel se desfășoară o acțiune având ca obiect stabilirea destrămării definitive sau nu a căsătoriei, anularea căsătoriei sau pronunțarea divorțului.

Potrivit Codului familiei, consilierea obligatorie trebuie să aibă loc înainte de depunerea unei cereri de divorț între soți care dispune exercitarea în comun a autorității părintești asupra unui copil minor sau înainte de inițierea altor proceduri legale referitoare la exercitarea autorității părintești și menținerea legăturilor personale. Dispozițiile Codului familiei referitoare la consilierea obligatorie înainte de depunerea unei cereri de divorț între soți prin care se dispune exercitarea în comun a autorității părintești asupra unui copil minor se aplică *mutatis mutandis* consilierii obligatorii desfășurate înainte de inițierea unei acțiuni de stabilire a exercitării autorității părintești și a menținerii legăturilor personale ale copilului cu celălalt părinte, în cazul în care căsătoria/relația de parteneriat între părinții acestuia a fost destrămată definitiv. Legea prevede cazuri în care nu se face apel la consilierea obligatorie. Procedura de consiliere obligatorie este inițiată în momentul în care una dintre părți formulează o cerere în acest sens. Cererea este adresată unui centru de asistență socială, în scris sau verbal (prin formularea unei declarații ce urmează a fi înregistrată). Serviciul de consiliere obligatorie este asigurat de o echipă de experți din cadrul centrului de asistență socială având competență pe raza localității în care se află reședința obișnuită sau temporară a copilului sau ultima reședință comună a soților sau a partenerilor de drept comun, obișnuită sau temporară. Consilierea obligatorie reprezintă o procedură care presupune participarea personală a membrilor familiei (nu este permisă prezența reprezentanților). După încheierea procedurii de consiliere obligatorie, centrul de asistență socială va întocmi un raport, a cărui valabilitate este de șase luni de la data încheierii consilierii.

Participarea la prima ședință de mediere familială este obligatorie înainte ca solicitantul să poată depune o cerere de divorț.

În funcție de tipul de acțiune introdusă (un litigiu în materie matrimonială; un litigiu având ca obiect stabilirea sau contestarea maternității sau a paternității; un litigiu având ca obiect exercitarea autorității părintești, menținerea legăturilor personale, o acțiune de divorț prin acordul părților, sau solicitarea aprobării planului de exercitare a autorității părintești în comun), solicitantul trebuie să prezinte, printre alte documente, raportul de consiliere obligatorie/dovada participării la prima ședință de mediere familială/planul de exercitare a autorității părintești în comun. Documentele solicitate depind de acțiunea introdusă.

11 Ce procedură se aplică în aceste cazuri? Este disponibilă o procedură de urgență?

Organismele competente trebuie să ia măsuri urgente în raport cu toate acțiunile având ca obiect aspecte legate de copii în temeiul dreptului familiei, protejând în același timp interesul superior al copilului.

12 Pot obține asistență juridică pentru a acoperi costurile procedurii?

Da. Asistența juridică gratuită este reglementată de Legea privind asistența juridică gratuită (*Zakon o besplatnoj pravnoj pomoći*) (*Narodne novine* (NN); (Monitorul Oficial al Republicii Croația) nr. 143/2013).

13 Este posibil atacarea unei hotărâri privind răspunderea părintească?

Da. Părțile pot contesta o decizie a unei instanțe de prim grad de jurisdicție în termen de cincisprezece zile de la data comunicării unei copii a hotărârii, cu excepția cazului în care Codul de procedură civilă prevede un alt termen. Sub rezerva cazurilor prevăzute de lege, poate fi formulată o cale de atac împotriva deciziei unei instanțe de prim grad de jurisdicție care rezultă pe fondul unor acțiuni speciale *ex parte* reglementate de Codul familiei. Termenul de formulare a unei căi de atac este de cincisprezece zile de la data comunicării hotărârii.

14 În anumite cazuri, poate fi necesară adresarea către o instanță sau către o altă autoritate pentru a face executorie o hotărâre privind răspunderea părintească. Care procedură se aplică în asemenea cazuri?

Trebuie sesizată instanța municipală care are competență teritorială. Orice procedură de executare va fi pusă în aplicare în conformitate cu dispozițiile Legii privind executarea silită (*Ovršni zakon*), însă Codul familiei cuprinde dispoziții speciale referitoare la executare în vederea asigurării restituirii copilului și în vederea menținerii legăturilor personale cu copilul (articolele 509-525 din Codul familiei).

15 Ce ar trebui să fac pentru ca o hotărâre în materia răspunderii părintești pronunțată de o instanță dintr-un alt stat membru să fie recunoscută și executată în acest stat membru?

Trebuie să formulați o acțiune având ca obiect recunoașterea unei hotărâri pronunțate de o instanță străină în conformitate cu Legea privind soluționarea conflictelor de legi care decurg din reglementările jurisdicțiilor străine privind anumite obligații civile (*Zakon o rješavanju sukoba zakona s propisima drugih zemalja u određenim odnosima*) (NN nr. 53/91, 8/01).

Începând cu 1 iulie 2013, Croația pune în aplicare Regulamentul (CE) nr. 2201/2003 al Consiliului privind competența, recunoașterea și executarea hotărârilor judecătorești în materie matrimonială și în materia răspunderii părintești, de abrogare a Regulamentului (CE) nr. 1347/2000. Capitolul III din regulamentul menționat se aplică *mutatis mutandis* în ceea ce privește recunoașterea și încuviințarea executării hotărârilor judecătorești în materia răspunderii părintești.

Cererea de recunoaștere sau de refuz al recunoașterii, cererea de încuviințare a executării și propunerea de executare silită se depun la instanța municipală care are competență teritorială.

Propunerile trebuie înaintate și acțiunile introduse în fața instanței municipale care are competență teritorială.

Dispozițiile Regulamentului (CE) nr. 2201/2003 al Consiliului privind competența, recunoașterea și executarea hotărârilor judecătorești în materie matrimonială și în materia răspunderii părintești, de abrogare a Regulamentului (CE) nr. 1347/2000, se aplică în cazul procedurilor de recunoaștere și executare a hotărârilor judecătorești pronunțate de instanțele străine.

16 Ce instanță din acest stat membru trebuie să sesizez pentru a mă opune recunoașterii unei hotărâri în materia răspunderii părintești pronunțate de o instanță dintr-un alt stat membru? Ce procedură se aplică în acest caz?

Instanța municipală trebuie sesizată cu eventuale căi de atac. Căile de atac vor fi soluționate de o instanță superioară.

Procedurile de apel fac obiectul dispozițiilor prevăzute în Regulamentul nr. 2201/2003 al Consiliului privind competența, recunoașterea și executarea hotărârilor judecătorești în materie matrimonială și în materia răspunderii părintești, de abrogare a Regulamentului (CE) nr. 1347/2000, precum și al dispozițiilor prevăzute în Codul de procedură civilă.

17 Ce legislație se aplică în acțiunile privind răspunderea părintești în cazul în care copilul sau părțile nu locuiesc în acest stat membru sau au cetățenii diferite?

În conformitate cu articolul 40 din Legea privind soluționarea conflictelor de legi care decurg din reglementările jurisdicțiilor străine privind anumite obligații civile, relațiile dintre părinți și copii sunt reglementate de legislația statului a cărui cetățenie o dețin aceștia. În cazul în care părinții și copiii sunt cetățeni ai unor țări diferite, se va aplica legislația țării în care aceștia își au reședința obișnuită. În cazul în care părinții și copiii sunt cetățeni ai unor țări diferite și au, de obicei, reședința în țări diferite, legislația croată se va aplica în cazul în care copilul sau unul dintre părinți este cetățean croat. Legislația țării a cărei cetățenie o deține copilul se va aplica relațiilor dintre părinți și copii care nu sunt reglementate de dispozițiile anterioare.

Începând cu 1 ianuarie 2010, Croația pune în aplicare Convenția de la Haga din 1996 asupra competenței, legii aplicabile, recunoașterii, executării și cooperării privind răspunderea părintească și măsurile de protecție a copiilor.

Pentru mai multe informații, vă rugăm să consultați:

Codul familiei (NN nr. 103/15)

Legea privind executarea silită (NN nr. 112/12, 25/13, 93/14)

Legea privind soluționarea conflictelor de legi care decurg din reglementările jurisdicțiilor străine privind anumite obligații civile (NN nr. 53/91, 88/01)

Legea privind asistența juridică gratuită (NN nr. 143/2013)

Legea privind punerea în aplicare a Regulamentului (CE) nr. 2201/2003 al Consiliului privind competența, recunoașterea și executarea hotărârilor

judecătorești în materie matrimonială și în materia răspunderii părintești, de abrogare a Regulamentului (CE) nr. 1347/2000 (NN nr. 127/2013)

Regulamentul (CE) nr. 2201/2003 al Consiliului privind competența, recunoașterea și executarea hotărârilor judecătorești în materie matrimonială și în materia răspunderii părintești, de abrogare a Regulamentului (CE) nr. 1347/2000.

Ultima actualizare: 17/07/2019

Versiunea în limba națională a acestei pagini este administrată de punctul de contact RJE respectiv. Traducerile au fost efectuate de serviciile Comisiei Europene. Este posibil ca eventualele modificări aduse originalului de către autoritatea națională competentă să nu se regăsească încă în traduceri. Nici RJE și nici Comisia Europeană nu-și asumă nicio răspundere sau responsabilitate în legătură cu informațiile sau datele pe care le conține ori la care face trimitere acest document. Pentru a afla care sunt regulile privind protecția drepturilor de autor aplicabile de statul membru responsabil pentru această pagină, vă invităm să consultați avizul juridic.

Răspunderea părintească - Italia

1 Ce înseamnă în termeni practici termenul juridic „răspundere părintească”? Care sunt drepturile și obligațiile titularului răspunderii părintești?

În dreptul italian, noțiunea „autoritate părintească” (*potestà genitoriale*) a fost înlocuită cu noțiunea „răspundere părintească” (*responsabilità genitoriale*) prin legea de reformare a statutului de părinte (Legea nr. 219/2012) și Decretul legislativ nr. 154/2013, ale căror dispoziții au intrat în vigoare la 7 februarie 2014. Răspunderea părintească înseamnă obligația de a întreține, a crește, a educa și a oferi sprijin moral copiilor, ținând seama în mod corespunzător de capacitățile, înclinațiile și aspirațiile acestora.

De asemenea, copiii au dreptul să mențină o relație echilibrată și continuă cu ambii părinți, să fie îngrijiți, crescuți, educați și sprijiniți moral de fiecare dintre aceștia, precum și să mențină relații semnificative cu rudele pe linie ascendentă și cu rudele fiecărui părinte.

Copiii înșiși au, de asemenea, obligații: să-și respecte părinții și să contribuie la întreținerea familiei atât timp cât locuiesc în cadrul acesteia.

2 Ca regulă generală, cine are răspundere părintească asupra unui copil?

Răspunderea părintească se naște de drept atunci când părinții sunt căsătoriți unul cu celălalt. În acest caz, ambii părinți dețin răspunderea părintească pentru copiii lor.

Dacă părinții nu sunt căsătoriți unul cu celălalt, părintele care recunoaște copilul este cel care deține răspunderea părintească. În cazul în care ambii părinți recunosc copilul, ambii dețin și exercită răspunderea părintească asupra copilului, ca și cum ar fi căsătoriți. În cazul în care părinții nu sunt căsătoriți unul cu celălalt și nu recunosc copilul în același timp, a doua recunoaștere nu poate avea loc fără acordul părintelui care a realizat deja recunoașterea. Răspunderea părintească se exercită de către părinți, de comun acord, ținând seama de capacitățile, înclinațiile naturale și aspirațiile copilului. În special, părinții trebuie să stabilească de comun acord reședința obișnuită a copilului.

3 Dacă părinții nu sunt capabili sau nu vor să-și exercite răspunderea părintească asupra copiilor lor, poate fi numită o altă persoană în locul lor ?

În cazul în care, temporar, copilul nu dispune de un mediu familial corespunzător, se iau măsuri pentru ca acesta să fie dat în plasament la o altă familie. În plus, în cazul în care părinții nu dau dovadă de capacitate suficientă pentru a se ocupa de creșterea copiilor lor, de exemplu dacă sunt extrem de conflictuali, instanțele acordă deseori custodia serviciilor sociale de la locul de reședință al familiei. De regulă, acest lucru implică o limitare a exercitării răspunderii părintești: în mod normal, deciziile care privesc sănătatea, educația și creșterea copilului sunt preluate de către serviciile sociale de la locul de reședință al familiei. În astfel de cazuri, copilul continuă adesea să locuiască cu părinții săi sau cu unul dintre aceștia. În cazurile cele mai grave, instanța dispune scoaterea copilului din locuința familiei.

În cazul în care un părinte își încalcă sau își neglijează îndatoririle sau abuzează de competențele asociate, fapt ce conduce la vătămarea gravă a copilului, instanța poate dispune retragerea răspunderii părintești a părintelui respectiv.

În cazul în care ambii părinți sunt decedați, le-a fost retrasă răspunderea părintească sau nu sunt în măsură să își exercite răspunderea părintească din orice alt motiv, este numit un tutore. Tutorele are grijă de copil, îl reprezintă în toate procedurile civile și administrează bunurile copilului.

Codul civil prevede, de asemenea, posibilitatea ca instanța să numească un tutore special atunci când ambii părinți nu sunt în măsură sau nu doresc – sau atunci când părintele care exercită răspunderea părintească unică nu este în măsură sau nu dorește – să efectueze unul sau mai multe acte în interesul copilului, în afara domeniului de aplicare a administrării curente. În astfel de cazuri, tutorele special este autorizat să efectueze actele specifice în cauză.

4 Dacă părinții divorțează sau se despart, cum se stabilește chestiunea răspunderii părintești pe viitor?

Răspunderea părintească a ambilor părinți nu încetează în urma separării, desfacerii, încetării efectelor civile, anulării sau constatării nulității căsătoriei. Forma obișnuită de custodie, care poate asigura coparentalitatea, este custodia comună prin care ambii părinți exercită răspunderea părintească.

Deciziile de cel mai mare interes pentru copii în ceea ce privește educația, formarea, sănătatea și alegerea reședinței obișnuite a copilului sunt luate de comun acord de către părinți și în interesul superior al copilului, ținând seama de abilitățile, înclinațiile naturale și aspirațiile acestuia; în schimb, pentru orice chestiuni administrative curente, părinții își pot exercita răspunderea părintească separat (articolul 337-ter din Codul civil).

Custodia comună nu implică în mod necesar ca un copil să își împartă timpul în mod egal cu fiecare părinte. În mod normal, hotărârea de separare sau de divorț stabilește părintele care locuiește împreună cu copilul – cu alte cuvinte, părintele cu care copilul locuiește permanent – și ulterior sunt stabilite condițiile în care părintele care nu locuiește cu copilul poate petrece timp cu acesta. Este posibil, de asemenea, ca perioada de timp pe care copiii o petrec cu fiecare părinte să fie împărțită în mod egal, în cazul în care părinții locuiesc aproape unul de celălalt și au un stil de viață asemănător, cu condiția ca un astfel de acord să nu aibă un efect negativ asupra vieții școlare sau sociale a copiilor.

Cu toate acestea, în cazul în care custodia comună nu corespunde interesului superior al copilului, judecătorul poate acorda custodia unică unui singur părinte, în baza unei decizii argumentate (articolul 337c din Codul civil).

Cazurile cele mai frecvente în care se acordă custodie unică sunt: 1. în cazul în care unul dintre părinți reprezintă un risc pentru integritatea fizică și psihologică a copilului (un părinte violent, un părinte cu un cazier judiciar semnificativ, un părinte care este dependent de droguri sau de alcool); 2. în cazul în care un părinte este incapabil să sprijine moral și financiar copilul sau nu a demonstrat niciun interes în ceea ce privește copilul; 3. în cazul în care un părinte îl discreditează pe celălalt părinte în fața copilului; 4. în cazul în care ostilitatea dintre părinți este atât de gravă încât ar putea perturba echilibrul și dezvoltarea psihofizică a copilului.

În cazul custodiei unice, răspunderea părintească se exercită numai de către părintele care deține custodia, însă orice decizie în interesul superior al copilului trebuie să fie luată de ambii părinți, cu excepția cazului în care se prevede altfel, având în vedere circumstanțe deosebit de grave, de exemplu comportamente violente sau abuzive (articolul 337c din Codul civil).

Un părinte care nu exercită răspunderea părintească are dreptul și obligația de a monitoriza educația, creșterea și condițiile de viață ale copilului (articolul 316 ultimul alineat).

5 Dacă părinții încheie un acord privind răspunderea părintească, ce formalități trebuie respectate pentru a face ca acordul să fie executoriu?

Acordul dintre părinți privind modul în care aceștia își vor exercita autoritatea părintească în urma separării lor trebuie să fie depus la instanța cu competență teritorială, care va stabili ulterior dacă acordul va garanta drepturile și bunăstarea copiilor; În caz afirmativ, instanța îl va aproba.

În cazul în care un cuplu căsătorit cu copii care sunt minori dorește să se despartă sau divorțează și a ajuns, de asemenea, la un acord cu privire la custodia copiilor și exercitarea răspunderii părintești, acesta poate alege una dintre următoarele două soluții:

a) poate depune o cerere comună la instanță pentru ca acordul acestora să fie aprobat;

b) poate recurge la „negocieri asistate de un avocat” (articolul 6 din Decretul legislativ nr. [132/2014](#)): acestea reprezintă un acord prin care părțile convin să coopereze cu bună credință și în mod echitabil, cu scopul de a soluționa pe cale amiabilă litigiul cu privire la separarea lor și custodia copiilor.

În cazul în care există copii minori (dar și copii adulți cu o incapacitate sau care au un handicap grav sau care nu sunt autonomi din punct de vedere economic), acordul la care s-a ajuns în urma negocierilor asistate trebuie transmis, în termen de zece zile, la parchetul de pe lângă instanța competentă, care va autoriza acordul în cazul în care procurorul consideră că acesta este în interesul copiilor. În cazul în care, cu toate acestea, procurorul consideră că acordul nu este în interesul superior al copiilor, acesta îl va transmite, în termen de cinci zile, președintelui curții, care va stabili o dată, în termen de treizeci de zile de la primirea acestuia, pentru înfățișarea părților și va acționa fără întârziere.

Odată ce acordul a fost autorizat, acesta este echivalent cu hotărârile judecătorești pronunțate cu privire la separare sau divorț.

Dacă părinții nu sunt căsătoriți, numai prima soluție este posibilă (și anume, acord aprobat de instanță).

6 Dacă părinții nu pot ajunge la un acord privind chestiunea răspunderii părintești, care sunt căile alternative de rezolvare a conflictului fără prezentarea în instanță?

Pentru a soluționa orice problemă referitoare la exercitarea răspunderii părintești, părinții pot recurge la un mediator familial. Scopul medierii nu este de a obține o reconciliere a cuplului, ci de a permite ajungerea la un acord comun privind condițiile de exercitare a răspunderii părintești, evitându-se și reducând astfel orice formă de conflict. Cu toate acestea, orice soluții comune la care s-a ajuns trebuie să fie depuse la instanță, care va evalua dacă interesele copilului au fost respectate.

În cazul în care litigiul persistă, acesta va fi adus în fața instanței judecătorești competente în materie de separare, divorț și proceduri de încredințare a copilului.

7 Dacă părinții se prezintă în instanță, asupra căror chestiuni legate de copil poate judecătorul să decidă?

Trebuie să se facă distincție între două situații.

(a) În cazul în care părinții nu sunt de acord cu privire la chestiuni deosebit de importante, aceștia pot introduce o acțiune în fața unei instanțe. În astfel de cazuri, instanța propune, în primul rând, soluțiile care corespund cel mai bine intereselor copilului și unității familiei. În cazul în care litigiul persistă, instanța acordă competența de a decide cu privire la aspectul specific părintelui pe care îl consideră cel mai susceptibil să aibă grijă de interesul copilului.

b) Părinții pot introduce o acțiune în fața unei instanțe urmărind obținerea unei decizii privind custodia copiilor și plasarea acestora (în mod normal, în cazul în care părinții se despart). În acest caz, instanța hotărăște cu privire la:

custodia copiilor, alegând în principal soluția custodiei comune (și anume, ambii părinți),

timpul și condițiile de ședere cu fiecare părinte,

cuantumul pensiei alimentare și, în general, contribuția fiecărui părinte la cheltuielile suportate în legătură cu îngrijirea, educația și creșterea copiilor.

Întrucât cele mai importante decizii trebuie luate de comun acord chiar și atunci când părinții se despart sau divorțează, în cazul în care părinții nu sunt de acord cu privire la orice aspecte individuale, aceștia pot introduce o acțiune în fața unei instanțe, astfel cum s-a explicat la litera (a).

8 Dacă instanța hotărăște că un părinte va avea custodia exclusivă a unui copil, aceasta înseamnă că el sau ea poate decide asupra tuturor chestiunilor legate de copil fără îl consulte pe celălalt părinte în prealabil?

Un părinte căruia i-a fost acordată custodia unică a copiilor deține exercitarea exclusivă a răspunderii părintești, cu excepția cazului în care instanța dispune altfel. În special, părintele în cauză poate să ia, de asemenea, decizii administrative care nu sunt de rutină, în mod independent.

Cu toate acestea, chiar și atunci când unuia dintre părinți i-a fost încredințată custodia unică, deciziile care servesc interesului superior al copiilor (cele referitoare la educația, creșterea și sănătatea acestora) trebuie să fie luate de ambii părinți, cu excepția cazului în care decizia privind custodia prevede altfel. În general, judecătorii consideră că acordul părintelui care nu deține custodia nu este necesar în cazul în care părintele în cauză este absent, indiferent, de negăsit sau a acționat în mod violent sau abuziv în trecut.

Părintele care nu are custodia copiilor are dreptul și datoria să monitorizeze educația, creșterea și condițiile de viață ale acestora și poate să meargă în instanță în cazul în care acesta consideră că au fost luate decizii contrare intereselor copiilor.

9 Dacă instanța hotărăște că părinții vor avea custodia comună a unui copil, ce înseamnă aceasta în practică?

În cazul în care este acordată custodia comună, răspunderea părintească se exercită de către ambii părinți, care trebuie să ajungă la un acord privind direcția vieții copiilor și să ia decizii împreună în ceea ce privește educația, creșterea, sănătatea și alegerea locului obișnuit de reședință al copiilor, asigurându-se că aceste decizii sunt în interesul superior al copiilor. Doar în ceea ce privește deciziile privind chestiuni administrative curente, ca regulă generală părinții își exercită răspunderea părintească în mod separat, pe durata perioadelor respective în care copiii locuiesc cu aceștia.

10 Cărei instanțe sau autorități ar trebui să mă adresez dacă vreau să depun o cerere privind răspunderea părintească? Ce formalități trebuie respectate și ce acte trebuie să atașez la cererea mea?

Instanța de competență generală (*Tribunale ordinario*) este competentă pentru toate procedurile privind custodia copiilor și orice aspecte conexe referitoare la răspunderea părintească.

În cazul în care un litigiu se referă la retragerea sau limitarea răspunderii părintești sau reinstituirea răspunderii părintești, fără a implica elemente referitoare la custodia copiilor, instanța competentă este instanța pentru minori (*Tribunale per i minorenni*).

11 Ce procedură se aplică în aceste cazuri? Este disponibilă o procedură de urgență?

În cazul în care chestiunile legate de custodia și exercitarea răspunderii părintești asupra copiilor născuți în timpul căsătoriei fac parte din litigiul de separare sau de divorț, procedura este cea stabilită în secțiunea privind [Divorțul](#).

Măsurile privind custodia și dreptul de exercitare a răspunderii părintești pentru copiii născuți în afara căsătoriei sunt adoptate de instanță în sesiuni închise publicului, după solicitarea unor informații sintetizate și după audierea procurorului și a părinților; în caz de urgență, instanța poate dispune măsuri temporare în interesul copilului.

În ambele cazuri, judecătorul poate dispune măsuri de urgență temporare pentru a proteja copiii. Procedurile diferă în funcție de faptul dacă acestea se referă la copiii rezultați din cupluri necăsătorite sau cupluri căsătorite, însă instanța de competență generală are competență în ambele cazuri.

Ca în toate procedurile referitoare la copii, copilul este audiat de către judecător în cazul în care acesta are vârsta de cel puțin doisprezece ani sau, în orice caz, este capabil de discernământ.

12 Pot obține asistență juridică pentru a acoperi costurile procedurii?

Asistența juridică se poate obține pentru acoperirea costurilor de separare, divorț și a celor aferente procedurii de încredințare a copilului, sau procedurilor de restricționare sau de eliminare a răspunderii părintești.

13 Este posibilă atacarea unei hotărâri privind răspunderea părintească?

Căile de atac împotriva hotărârilor privind răspunderea părintească pot fi depuse la Curtea de Apel (*Corte d'Appello* – instanța de al doilea grad de jurisdicție).

14 În anumite cazuri, poate fi necesară adresarea către o instanță sau către o altă autoritate pentru a face executorie o hotărâre privind răspunderea părintească. Care procedură se aplică în asemenea cazuri?

Hotărârile instanțelor în materia răspunderii părintești sunt executorii.

15 Ce ar trebui să fac pentru ca o hotărâre în materia răspunderii părintești pronunțată de o instanță dintr-un alt stat membru să fie recunoscută și executată în acest stat membru?

Recunoașterea unei hotărâri privind răspunderea părintească pronunțată de o instanță dintr-un alt stat membru al UE este automată. Cu toate acestea, în conformitate cu Regulamentul (CE) nr. 2201/2003 din 27 noiembrie 2003, orice parte interesată poate solicita pronunțarea unei hotărâri de recunoaștere sau de refuz al recunoașterii hotărârii.

Pentru ca hotărârea să fie pusă în executare, partea interesată trebuie să depună o cerere de executare la Curtea de apel cu competență teritorială. Odată ce hotărârea a fost declarată executorie, aceasta este executată în aceleași condiții care s-ar fi aplicat dacă hotărârea ar fi fost pronunțată în statul membru respectiv.

16 Ce instanță din acest stat membru trebuie să sesizez pentru a mă opune recunoașterii unei hotărâri în materia răspunderii părintești pronunțate de o instanță dintr-un alt stat membru? Ce procedură se aplică în acest caz?

Autoritatea judiciară competentă este Curtea de apel cu competență teritorială (cu trimitere la locul în care hotărârea este executată, în conformitate cu normele naționale). Acțiunea juridică se desfășoară sub forma procedurilor contencioase și se încheie cu o hotărâre declarativă, împotriva căreia se poate face recurs pe motive de drept (*ricorso per cassazione*).

17 Ce legislație se aplică în acțiunile privind răspunderea părintești în cazul în care copilul sau părțile nu locuiesc în acest stat membru sau au cetățenii diferite?

Întrucât Italia a ratificat Convenția de la Haga din 1996, se aplică dispozițiile acestei convenții. Astfel, atribuirea și încetarea răspunderii părintești, exercitarea răspunderii părintești și retragerea sau limitarea răspunderii părintești sunt reglementate de legea statului în care copilul își are reședința obișnuită.

Ultima actualizare: 28/06/2019

Versiunea în limba națională a acestei pagini este administrată de punctul de contact RJE respectiv. Traducerile au fost efectuate de serviciile Comisiei Europene. Este posibil ca eventualele modificări aduse originalului de către autoritatea națională competentă să nu se regăsească încă în traduceri. Nici RJE și nici Comisia Europeană nu-și asumă nicio răspundere sau responsabilitate în legătură cu informațiile sau datele pe care le conține ori la care face trimitere acest document. Pentru a afla care sunt regulile privind protecția drepturilor de autor aplicabile de statul membru responsabil pentru această pagină, vă invităm să consultați avizul juridic.

Răspunderea părintească - Cipru

1 Ce înseamnă în termeni practici termenul juridic „răspundere părintească”? Care sunt drepturile și obligațiile titularului răspunderii părintești?

Noțiunea de „răspundere părintească” cuprinde alegerea numelui copilului, îngrijirea copilului, gestionarea bunurilor sale și reprezentarea sa în orice chestiune sau operațiune juridică ce privește copilul sau bunurile acestuia. În practică, aceasta cuprinde toate aspectele relevante pentru un copil (ca persoană) și bunurile sale.

Răspunderea părintească constituie obligația și dreptul părinților care își exercită în comun această răspundere. Această răspundere trebuie să fie exercitată având în vedere interesul superior al copilului (articolul 6 din Legea 216/1990).

2 Ca regulă generală, cine are răspundere părintească asupra unui copil?

Răspunderea părintească asupra unui copil este exercitată în comun de ambii părinți.

3 Dacă părinții nu sunt capabili sau nu vor să-și exercite răspunderea părintească asupra copiilor lor, poate fi numită o altă persoană în locul lor ?

Da, în astfel de situații, instanța poate numi un tutore cu răspundere părintească [articolul 18 alineatul (2) din Legea privind relațiile dintre părinți și copii, Legea 216/1990].

4 Dacă părinții divorțează sau se despart, cum se stabilește chestiunea răspunderii părintești pe viitor?

În cazul unui divorț sau în cazul în care o căsătorie este anulată sau declarată nulă și neavenită, chestiunea răspunderii părintești este decisă de instanță, care poate să o atribuie unuia dintre părinți sau ambilor părinți în comun sau unei persoane terțe (articolele 14 și 15 din Legea 216/1990). În cazul în care instanța acordă răspunderea părintească doar unui singur părinte, aceasta poate, de asemenea, să decidă cu privire la drepturile de vizită a copilului ale celuilalt părinte, ținând seama de interesul copilului (articolul 17 din Legea 216/1990).

5 Dacă părinții încheie un acord privind răspunderea părintească, ce formalități trebuie respectate pentru a face ca acordul să fie executoriu?

Este necesar ca instanța să emită o ordonanță privind acordul pentru ca acesta să devină obligatoriu din punct de vedere juridic.

6 Dacă părinții nu pot ajunge la un acord privind chestiunea răspunderii părintești, care sunt căile alternative de rezolvare a conflictului fără prezentarea în instanță?

În prezent, nu există mijloace alternative de soluționare a unui litigiu, altele decât procedurile judiciare.

7 Dacă părinții se prezintă în instanță, asupra căror chestiuni legate de copil poate judecătorul să decidă?

Judecătorul poate reglementa orice aspect legat de copil, inclusiv chestiunea răspunderii părintești, drepturile de vizită, educație, sănătate, gestionarea bunurilor, nume, întreținere, deplasare în străinătate și răpire.

8 Dacă instanța hotărăște că un părinte va avea custodia exclusivă a unui copil, aceasta înseamnă că el sau ea poate decide asupra tuturor chestiunilor legate de copil fără îl consulte pe celălalt părinte în prealabil?

Nu, deoarece există aspecte, cum ar fi gestionarea bunurilor copilului, care nu sunt cuprinse în sensul strict al noțiunii de „custodie”.

9 Dacă instanța hotărăște că părinții vor avea custodia comună a unui copil, ce înseamnă aceasta în practică?

În practică, custodia comună înseamnă că părinții trebuie să decidă împreună cu privire la aspectele legate de copilul lor. De regulă, aceasta înseamnă că un copil va locui în mod egal cu ambii părinți.

10 Cărei instanțe sau autorități ar trebui să mă adresez dacă vreau să depun o cerere privind răspunderea părintească? Ce formalități trebuie respectate și ce acte trebuie să atașez la cererea mea?

Instanța competentă este instanța de dreptul familiei din regiunea în care minorul își are reședința obișnuită. Procedurile sunt inițiate prin depunerea unei cereri introductive fără o declarație sub jurământ. Nu sunt necesare documente însoțitoare în această etapă.

11 Ce procedură se aplică în aceste cazuri? Este disponibilă o procedură de urgență?

Cererea este notificată sau comunicată celeilalte părți care este invitată să se înfățișeze în fața instanței la data specificată în cerere, pentru a-și exprima punctul de vedere. În cazurile care implică copii, nu există o procedură de urgență în afară de cazurile de răpire a copiilor. Având în vedere acestea, din cauza naturii lor, instanțele se asigură că astfel de cazuri sunt tratate cu prioritate. În plus, articolul 6 din Convenția europeană a drepturilor omului și articolul 30 din Constituția Republicii Cipru se aplică tuturor acestor proceduri; dispozițiile menționate prevăd că toate procedurile în fața unei instanțe trebuie să fie finalizate într-un interval de timp rezonabil.

12 Pot obține asistență juridică pentru a acoperi costurile procedurii?

Da, cu condiția să îndeplinești criteriile prevăzute de lege și să fi obținut un ordin judecătoresc în această privință în temeiul Legii 165 (I)/2002.

13 Este posibilă atacarea unei hotărâri privind răspunderea părintească?

Da. Este posibil să se introducă o cale de atac la instanța de apel de dreptul familiei.

14 În anumite cazuri, poate fi necesară adresarea către o instanță sau către o altă autoritate pentru a face executorie o hotărâre privind răspunderea părintească. Care procedură se aplică în asemenea cazuri?

Instanța competentă să execute o ordonanță privind răspunderea părintească este instanța care a emis ordonanța respectivă. Procedura este inițiată prin depunerea unei cereri de înfățișare fără o declarație sub jurământ, utilizând formularul tip I prevăzut în Regulamentul de procedură 2/90.

15 Ce ar trebui să fac pentru ca o hotărâre în materia răspunderii părintești pronunțată de o instanță dintr-un alt stat membru să fie recunoscută și executată în acest stat membru?

Trebuie să înregistrați cererea de recunoaștere și executare în conformitate cu articolul 21 alineatul (3) din Regulamentul (CE) nr. 2201/2003. Cererea ar trebui să fie înregistrată la instanța de dreptul familiei din regiunea în care locuiește copilul sau de la locul de reședință al pârâtului în cazul în care copilul locuiește în străinătate.

16 Ce instanță din acest stat membru trebuie să sesizez pentru a mă opune recunoașterii unei hotărâri în materia răspunderii părintești pronunțate de o instanță dintr-un alt stat membru? Ce procedură se aplică în acest caz?

Instanța competentă este instanța de dreptul familiei din regiunea în care locuiește copilul sau de la locul de reședință al pârâtului în cazul în care copilul locuiește în străinătate.

Atunci când cererea menționată mai sus este comunicată sau notificată pârâtului, acesta are dreptul să se înfățișeze și să înregistreze un memoriu în apărare astfel cum se prevede în Legea 121(I)/2000. Aceste proceduri intră în domeniul de aplicare a Regulamentului (CE) nr. 2201/2003.

17 Ce legislație se aplică în acțiunile privind răspunderea părintești în cazul în care copilul sau părțile nu locuiesc în acest stat membru sau au cetățenii diferite?

Se aplică dreptul Republicii Cipru, în special Legea 216/1990. În cazul în care niciuna dintre părți nu locuiește în Cipru, Legea 216/1990 prevede că instanțele de dreptul familiei ale republicii nu au competența să judece cauza.

Ultima actualizare: 08/07/2019

Versiunea în limba națională a acestei pagini este administrată de punctul de contact RJE respectiv. Traducerile au fost efectuate de serviciile Comisiei Europene. Este posibil ca eventualele modificări aduse originalului de către autoritatea națională competentă să nu se regăsească încă în traduceri. Nici RJE și nici Comisia Europeană nu-și asumă nicio răspundere sau responsabilitate în legătură cu informațiile sau datele pe care le conține ori la care face trimitere acest document. Pentru a afla care sunt regulile privind protecția drepturilor de autor aplicabile de statul membru responsabil pentru această pagină, vă invităm să consultați avizul juridic.

Răspunderea părintească - Letonia

1 Ce înseamnă în termeni practici termenul juridic „răspundere părintească”? Care sunt drepturile și obligațiile titularului răspunderii părintești?

Copilul se află în custodia părinților săi până la împlinirea majoratului.

Custodie înseamnă dreptul și obligația părinților de a avea grijă de copil și de bunurile acestuia și de a reprezenta copilul în relațiile sale personale și patrimoniale.

A avea grijă de un copil înseamnă îngrijirea, supravegherea acestuia și dreptul de a stabili locul său de reședință.

Îngrijirea copilului înseamnă întreținerea acestuia, și anume asigurarea de hrană, îmbrăcăminte, locuință și asistență medicală, oferirea de îngrijire și educația și creșterea acestuia (asigurarea dezvoltării fizice și psihice, având în vedere personalitatea acestuia, capacitățile și interesele sale în măsura în care este posibil, precum și pregătirea copilului pentru activități utile din punct de vedere social).

Supravegherea copilului înseamnă protejarea siguranței copilului și prevenirea oricărui risc din partea unor părți terțe. Dreptul de a decide asupra locului de reședință al copilului înseamnă alegerea geografică a locului de reședință, precum și alegerea locuinței.

Îngrijirea bunurilor copilului înseamnă menținerea și utilizarea bunurilor copilului în vederea conservării și a sporirii valorii acestora.

2 Ca regulă generală, cine are răspundere părintească asupra unui copil?

Părinții care locuiesc împreună exercită în comun custodia părintească. În cazul în care părinții sunt separați, custodia părintească comună continuă.

Îngrijirea și supravegherea copilului sunt exercitate de către părintele cu care locuiește copilul. Părinții iau decizii în comun în ceea ce privește aspectele care pot avea un impact semnificativ asupra dezvoltării copilului.

3 Dacă părinții nu sunt capabili sau nu vor să-și exercite răspunderea părintească asupra copiilor lor, poate fi numită o altă persoană în locul lor ?

În cazul în care sănătatea sau viața copilului este pusă în pericol ca urmare a culpei părintelui (din cauza unui comportament intenționat sau din neglijență) sau părintele abuzează de drepturile sale sau nu reușește să-i ofere copilului îngrijire și supraveghere, punând astfel în pericol dezvoltarea fizică, psihică sau morală a acestuia, instanța poate priva părintele de dreptul de custodie.

Atunci când privează un părinte de custodie, instanța transferă copilul în custodia separată a celuilalt părinte. În cazul în care custodia exercitată de celălalt părinte nu poate proteja în mod adecvat copilul de pericol sau în cazul în care ambii părinți sunt privați de custodie, instanța însărcinează instanța de dreptul familiei cu asigurarea îngrijirii copilului în afara locuinței familiei.

4 Dacă părinții divorțează sau se despart, cum se stabilește chestiunea răspunderii părintești pe viitor?

În cazul în care părinții sunt separați, custodia părintească comună continuă. Îngrijirea și supravegherea copilului sunt exercitate de către părintele cu care locuiește copilul. Părinții iau decizii în comun în ceea ce privește aspectele care pot avea un impact semnificativ asupra dezvoltării copilului. Dezacordurile părinților sunt soluționate de instanța de dreptul familiei, sub rezerva unor dispoziții contrare prevăzute de lege. Custodia părintească comună încetează atunci când se stabilește custodia separată a unui părinte în conformitate cu un acord încheiat între părinți sau cu o hotărâre judecătorească.

5 Dacă părinții încheie un acord privind răspunderea părintească, ce formalități trebuie respectate pentru a face ca acordul să fie executoriu?

Dacă părinții ajung la un acord privind chestiunea răspunderii părintești și îl pun în aplicare în mod voluntar, nu este necesar să se obțină aprobare de la nicio autoritate sau instanță.

6 Dacă părinții nu pot ajunge la un acord privind chestiunea răspunderii părintești, care sunt căile alternative de rezolvare a conflictului fără prezentarea în instanță?

În cazul unui litigiu, dezacordurile sunt soluționate de instanța de dreptul familiei. În cazul în care instanța de dreptul familiei nu este în măsură să soluționeze dezacordurile dintre părinți sau în cazul în care hotărârea instanței de dreptul familiei nu este executată, părinții se adresează instanței districtuale (sau instanței municipale).

7 Dacă părinții se prezintă în instanță, asupra căror chestiuni legate de copil poate judecătorul să decidă?

În cazul în care părinții se adresează instanței, aceștia solicită custodia comună sau custodia separată. În plus, dacă este necesar, judecătorul stabilește obligațiile de întreținere, locul de reședință etc. Un părinte cu custodie separată exercită custodia asupra copilului, care include dreptul de a acționa în numele copiilor în relațiile lor personale și patrimoniale și dreptul de a stabili locul de reședință al copilului. Fiecare părinte are obligația și dreptul de a menține o relație personală și un contact direct cu copilul. Această dispoziție se aplică, de asemenea, în cazul în care copilul este separat de familie sau nu locuiește împreună cu unul sau ambii părinți. Părintele care nu locuiește împreună cu copilul are dreptul de a primi informații cu privire la acesta, în special informații cu privire la dezvoltarea, sănătatea, realizările academice, interesele și condițiile de viață ale copilului. O dispută parentală privind custodia ar trebui să fie soluționată ținându-se cont de interesul copilului și solicitând opinia copilului, dacă acesta este capabil să o exprime.

8 Dacă instanța hotărăște că un părinte va avea custodia exclusivă a unui copil, aceasta înseamnă că el sau ea poate decide asupra tuturor chestiunilor legate de copil fără îl consulte pe celălalt părinte în prealabil?

Un părinte care deține custodia separată a copilului are toate drepturile și obligațiile care rezultă din custodie. Părinții au obligația de a-și sprijini copilul în conformitate cu aptitudinile lor și cu situația financiară. Această obligație revine mamei și tatălui până în momentul în care copilul este capabil să își poarte singur de grijă.

Obligația de a sprijini copilul nu se încheie în cazul în care copilul este separat de familie sau dacă acesta nu locuiește împreună cu unul dintre părinți.

Instanțele, atunci când decid cu privire la stabilirea custodiei separate, iau în considerare toate împrejurările cauzei, și anume părintele cu care locuiește copilul la momentul în care este intentată acțiunea și părintele care exercită custodia zilnică a copilului. Copilul are dreptul de a menține relații personale și contacte directe cu fiecare părinte (drepturi de vizită). Fiecare părinte are obligația și dreptul de a menține relații personale și contacte directe cu copilul. Părintele care nu locuiește împreună cu copilul are dreptul de a primi informații cu privire la acesta, în special informații cu privire la dezvoltarea, sănătatea, realizările academice, interesele și condițiile de viață ale copilului. Acordarea custodiei separate asupra copilului unui singur părinte nu înseamnă că celălalt părinte este privat de dreptul de custodie.

9 Dacă instanța hotărăște că părinții vor avea custodia comună a unui copil, ce înseamnă aceasta în practică?

În cazul în care copiii se află în custodia comună a ambilor părinți, ambii părinți pot acționa în numele copilului lor în relațiile lor personale și patrimoniale.

Părinții iau o decizie comună cu privire la toate aspectele legate de dezvoltarea copilului.

10 Cărei instanțe sau autorități ar trebui să mă adresez dacă vreau să depun o cerere privind răspunderea părintească? Ce formalități trebuie respectate și ce acte trebuie să atașez la cererea mea?

Cererile care decurg din drepturile de custodie și de vizită trebuie depuse la instanța de la locul de reședință al copilului. Locul de reședință înregistrat al părinților acestuia este considerat a fi locul de reședință al copilului în cererile care decurg din drepturile de custodie și de vizită. În cazul în care locurile de reședință înregistrate ale părinților copilului sunt situate în teritorii administrative diferite, locul de reședință al copilului este considerat a fi locul de reședință

înregistrat al părintelui cu care locuiește acesta. În cazul în care părinții copilului sau copilul nu au un loc de reședință înregistrat, locul de reședință al copilului este considerat a fi locul de reședință al părinților.

Cererea trebuie să fie depusă în temeiul articolului 128 din Codul de procedură civilă. Articolul 129 din Codul de procedură civilă se aplică în ceea ce privește documentele care trebuie anexate cererii.

Un aviz al instanței de dreptul familiei cu privire la această chestiune poate fi, de asemenea, anexat cererii.

11 Ce procedură se aplică în aceste cazuri? Este disponibilă o procedură de urgență?

Procedurile judiciare în cauzele civile sunt reglementate de dispozițiile Codului de procedură civilă din Letonia. Cauzele care se referă la protecția drepturilor și intereselor copilului sunt examinate de instanță în afara ordinii stabilite. Instanța solicită avizul instanței de dreptul familiei în chestiunile legate de acordarea custodiei, îngrijirea copilului și modalitățile de exercitare a dreptului de vizită și invită un reprezentant să participe la ședința de judecată și să afle opinia copilului în cazul în care acesta este în măsură să o exprime, ținând cont de vârsta și de gradul său de maturitate.

Instanța examinează cauzele civile în sesiuni deschise, cu excepția, de exemplu, a cauzelor privind drepturile de custodie și de vizită. În mod similar, instanța poate declara sesiunea, sau o parte din aceasta, închisă în interesul minorilor la cererea motivată a participanților la cauză sau la aprecierea instanței.

Părțile au dreptul să adreseze instanței o cerere motivată pentru a determina o examinare mai rapidă a cauzei. Instanța examinează în consecință această cerere motivată.

La cererea uneia dintre părți, într-o hotărâre judecătorească se poate prevedea că deciziile sau părți ale acestora privind întreținerea copiilor și în cauzele referitoare la custodie și la dreptul de acces sunt executorii fără întârziere.

La cererea uneia dintre părți, instanța pronunță o decizie care stabilește temporar întreținerea copilului până la pronunțarea hotărârii.

12 Pot obține asistență juridică pentru a acoperi costurile procedurii?

Persoanele defavorizate sau cu venituri mici cărora le-a fost atribuit un astfel de statut în conformitate cu procedura prevăzută în legislație și persoanele care se află brusc într-o astfel de poziție și situație financiară care le împiedică să își protejeze drepturile (ca urmare a unor dezastre naturale, circumstanțe de forță majoră sau alte circumstanțe aflate în afara controlului persoanei) sau care se află complet în grija statului sau a municipalității (denumită în continuare o „situație specială”) au dreptul de a solicita sprijin financiar pentru asistență juridică.

La cererea motivată a unei persoane, instanța sau judecătorul examinează situația financiară a acesteia și o scutește integral sau parțial de la plata cheltuielilor judiciare în contul bugetului de stat și suspendă plata cheltuielilor judiciare instituite în contul bugetului de stat sau le împarte în tranșe.

În conformitate cu Codul de procedură civilă, reclamantii sunt scutiți de la plata cheltuielilor judiciare în contul bugetului de stat în ceea ce privește cererile privind recuperarea pensiei de întreținere pentru un copil.

13 Este posibilă atacarea unei hotărâri privind răspunderea părintească?

O hotărâre poate fi contestată conform procedurii generale, și anume prin introducerea unui apel (la instanța regională) sau a unui recurs în casație (la Curtea Supremă).

14 În anumite cazuri, poate fi necesară adresarea către o instanță sau către o altă autoritate pentru a face executorie o hotărâre privind răspunderea părintească. Care procedură se aplică în asemenea cazuri?

Hotărârile instanțelor judecătorești sunt executate atunci când intră în vigoare sau imediat, dacă acestea sunt declarate ca fiind imediat executorii.

Hotărârile judecătorești sunt executate de către un executor judecătorec.

15 Ce ar trebui să fac pentru ca o hotărâre în materia răspunderii părintești pronunțată de o instanță dintr-un alt stat membru să fie recunoscută și executată în acest stat membru?

Hotărârile instanțelor străine sunt recunoscute și executate de către instanțele letone.

Hotărârile instanțelor străine sunt recunoscute și executate în conformitate cu procedura instituită prin Codul de procedură civilă și în conformitate cu Regulamentul nr. 2201/2003 al Consiliului privind competența judiciară, recunoașterea și executarea hotărârilor judecătorești în materie matrimonială și în materia răspunderii părintești, de abrogare a Regulamentului (CE) nr. 1347/2000,

O cerere de încuviințare a executării este prezentată spre examinare la instanța districtuală (sau instanța municipală) de la locul de reședință permanent al persoanei împotriva căreia se solicită executarea sau de la locul de reședință permanent al copilului la care se referă executarea. O hotărâre de încuviințare a executării sau o hotărâre prin care se respinge încuviințarea executării este pronunțată de către judecător la libera sa apreciere, pe baza cererii depuse și a documentelor anexate la aceasta în termen de 10 zile de la data la care a fost depusă cererea, fără invitarea părților.

16 Ce instanță din acest stat membru trebuie să sesizez pentru a mă opune recunoașterii unei hotărâri în materia răspunderii părintești pronunțate de o instanță dintr-un alt stat membru? Ce procedură se aplică în acest caz?

Într-o cauză privind recunoașterea hotărârii unei instanțe străine, o plângere individuală cu privire la hotărârea pronunțată de un tribunal de primă instanță poate fi înaintată instanței districtuale, iar hotărârea instanței districtuale cu privire la plângerea individuală poate fi atacată în fața senatului prin depunerea unei plângeri individuale.

Un participant la o cauză al cărui loc de reședință înregistrat sau loc de reședință obișnuit se află în Letonia poate depune o plângere individuală în termen de 30 de zile de la data la care a fost emisă o copie a hotărârii, în timp ce un participant la o cauză al cărui loc de reședință înregistrat sau loc de reședință obișnuit nu se află în Letonia poate depune o astfel de plângere în termen de 60 de zile de la data la care a fost emisă o copie a hotărârii.

17 Ce legislație se aplică în acțiunile privind răspunderea părintești în cazul în care copilul sau părțile nu locuiesc în acest stat membru sau au cetățenii diferite?

Letonia și-a asumat obligații în temeiul Convenției de la Haga din 19 octombrie 1996 privind competența, dreptul aplicabil, recunoașterea, executarea și cooperarea cu privire la răspunderea părintească și măsurile de protecție a copiilor, precum și al acordurilor bilaterale privind asistența juridică încheiate între Republica Letonia și Federația Rusă, Ucraina, Republica Belarus, Republica Uzbekistan, Republica Kârgâzstan și Republica Moldova.

Ultima actualizare: 09/07/2019

Versiunea în limba națională a acestei pagini este administrată de punctul de contact RJE respectiv. Traducerile au fost efectuate de serviciile Comisiei Europene. Este posibil ca eventualele modificări aduse originalului de către autoritatea națională competentă să nu se regăsească încă în traduceri. Nici RJE și nici Comisia Europeană nu-și asumă nicio răspundere sau responsabilitate în legătură cu informațiile sau datele pe care le conține ori la care face trimitere acest document. Pentru a afla care sunt regulile privind protecția drepturilor de autor aplicabile de statul membru responsabil pentru această pagină, vă invităm să consultați avizul juridic.

Răspunderea părintească - Lituania

1 Ce înseamnă în termeni practici termenul juridic „răspundere părintească”? Care sunt drepturile și obligațiile titularului răspunderii părintești?

Drepturile și obligațiile dintre copii și părinți sunt reglementate de dispozițiile părții IV din cartea III a Codului civil al Republicii Lituania (*Lietuvos Respublikos civilinis kodeksas*, denumit în continuare „Codul civil”). Articolul 3.155 din Codul civil prevede că copiii sunt îngrijiți de părinții lor până în momentul în care împlinesc vârsta majoratului sau până la emancipare. Părinții au dreptul și obligația de a-și crește și a-și educa copiii să fie onești, de a avea grijă de sănătatea lor și, ținând seama de starea lor fizică și psihică, de a crea condiții favorabile pentru dezvoltarea deplină și armonioasă a acestora, cu scopul de a-

i pregăti pentru o viață independentă în societate. Capitolul XI din cartea III a Codului civil stabilește drepturile și obligațiile părinților în ceea ce îi privește pe copiii lor, iar capitolul XII prevede drepturile și obligațiile patrimoniale dintre părinți și copii.

Articolul 3.227 alineatul (2) din Codul civil prevede că părinții adoptivi sunt tratați ca părinții unui copil conform legii, din ziua în care hotărârea judecătorească privind adopția intră în vigoare, în afară de cazurile excepționale prevăzute la articolul 3.222 alineatul (4) din Codul civil.

2 Ca regulă generală, cine are răspundere părintească asupra unui copil?

Articolul 3.156 din Codul civil prevede că tatăl și mama au drepturi și obligații egale în ceea ce îi privește pe copiii lor. Părinții au drepturi și obligații egale în ceea ce îi privește pe copiii lor, indiferent dacă copilul s-a născut dintr-un cuplu căsătorit sau necăsătorit, după divorț sau anularea căsătoriei sau separare.

3 Dacă părinții nu sunt capabili sau nu vor să-și exercite răspunderea părintească asupra copiilor lor, poate fi numită o altă persoană în locul lor ?

Dacă părinții nu sunt în măsură sau nu vor să-și exercite răspunderea părintească asupra copiilor lor, poate fi numită o altă persoană în locul acestora. În acest scop, Codul civil stabilește instituția de tutelă și curatelă a minorilor. Normele de bază care reglementează plasarea unui copil sub tutelă/curatelă temporară și permanentă sunt prevăzute la articolele 3.254 și 3.257.

4 Dacă părinții divorțează sau se despart, cum se stabilește chestiunea răspunderii părintești pe viitor?

În cazul în care părinții divorțează, viitoarea răspundere părintească este determinată în funcție de tipul de divorț.

În cazul în care o căsătorie este desfăcută prin acordul comun al soților, aceștia sunt obligați să prezinte instanței un acord privind consecințele desfacerii căsătoriei (separarea bunurilor, pensia pentru întreținerea copiilor etc.). Articolul 3.53 alineatul (3) din Codul civil prevede că, atunci când acordă divorțul, instanța aprobă un acord privind consecințele desfacerii căsătoriei soților care reglementează pensia pentru întreținerea copiilor minori și întreținerea reciprocă, locul de reședință al copiilor minori ai acestora, implicarea soților în educația copiilor lor și alte drepturi și obligații patrimoniale. Conținutul acestui acord este încorporat în sentința de divorț. Atunci când are loc o schimbare semnificativă a circumstanțelor (boală sau incapacitate de muncă a unuia dintre foștii soți etc.), foștii soți sau unul dintre aceștia pot cere instanței să modifice termenii și condițiile acordului lor referitor la consecințele desfacerii căsătoriei. În cazul în care desfacerea căsătoriei se face pe baza cererii unuia dintre soți, cererea prezentată instanței trebuie, de asemenea, să indice modul în care solicitantul își va îndeplini obligațiile față de celălalt soț și față de copiii lor minori. Atunci când pronunță o sentință de divorț, instanța trebuie să soluționeze chestiunile referitoare la locul de reședință și întreținerea copiilor minori, întreținerea unuia dintre soți și separarea bunurilor deținute în comun ale soților, cu excepția cazurilor în care bunurile au fost împărțite în conformitate cu un acord reciproc între aceștia, certificat de un notar (articolul 3.59 din Codul civil). Un divorț bazat pe culpa ambilor soți are aceleași efecte ca desfacerea căsătoriei de comun acord între soți (articolele 3.51-3.54 din Codul civil). Procedura de divorț bazată pe culpa unuia dintre soți este supusă, *mutatis mutandis*, dispozițiilor articolului 3.59 din Codul civil.

În ceea ce privește separarea, unul dintre soți se poate adresa instanței pentru stabilirea unor modalități de locuire separată, în cazul în care acesta nu mai poate tolera să trăiască cu soțul sau soția sau acest lucru a devenit imposibil sau poate aduce prejudicii grave intereselor copiilor minori din cauza unor circumstanțe specifice care pot să nu depindă de celălalt soț, sau soții nu mai sunt interesați să locuiască împreună. Atunci când pronunță separarea de drept, instanța trebuie să desemneze soțul cu care vor locui copiii și să soluționeze chestiunile legate de întreținerea copiilor și implicarea părintelui separat în educația copiilor. Ambii soți pot să se adreseze în comun instanței în vederea autorizării separării lor în cazul în care aceștia au ajuns la un acord cu privire la consecințele separării lor în ceea ce privește locul de reședință, întreținerea și educația copiilor minori ai acestora, împărțirea bunurilor și întreținerea reciprocă. În cazul în care soții au ajuns la un acord cu privire la consecințele separării lor, instanța va aproba acordul, cu condiția ca acesta să fie în concordanță cu ordinea publică și să nu afecteze drepturile și interesele legitime ale copiilor minori ai acestora sau ale unuia dintre soți. După aprobarea acordului, instanța îl introduce în hotărârea de separare legală.

5 Dacă părinții încheie un acord privind răspunderea părintească, ce formalități trebuie respectate pentru a face ca acordul să fie executoriu?

În cazul în care părinții locuiesc împreună, modalitățile și forma de întreținere sunt stabilite de comun acord între aceștia. Nu există un model special pentru un astfel de acord sau o procedură pentru încheierea acestuia. Articolul 3.193 din Codul civil prevede că, în caz de divorț de comun acord (articolul 3.51 din Codul civil) sau de separare (articolul 3.73 din Codul civil), soții încheie un acord de stabilire a obligațiilor lor reciproce în ceea ce privește întreținerea copiilor lor minori, precum și mijloacele, cuantumul și forma acestei întrețineri. Acest acord se aprobă de către instanță (articolul 3.53 din Codul civil). Părinții de copii minori pot, de asemenea, să încheie un acord privind întreținerea copiilor lor în cazul în care divorțul se întemeiază pe alte motive. În cazul în care unul dintre părinți nu respectă acordul privind întreținerea copiilor minori, astfel cum a fost aprobat de instanță, celălalt părinte dobândește dreptul de a solicita instanței să emită o ordonanță de executare.

6 Dacă părinții nu pot ajunge la un acord privind chestiunea răspunderii părintești, care sunt căile alternative de rezolvare a conflictului fără prezentarea în instanță?

Părinții au la dispoziție servicii de mediere, concepute ca un mijloc alternativ de soluționare a conflictelor, fără prezentarea în instanță. Mediarea judiciară este disponibilă în cadrul tuturor instanțelor de drept comun. Mediarea judiciară este gratuită. Aceasta este o modalitate mai ieftină și mai rapidă de soluționare a litigiilor. Ar trebui remarcat faptul că mediarea judiciară garantează confidențialitatea și oricare parte se poate retrage de la mediarea judiciară fără a oferi motive în acest sens. Trimiterea unui litigiu pentru mediere judiciară poate fi inițiată de către judecătorul (camera) care examinează cauza civilă sau de către oricare parte la litigiu. Mai multe informații privind mediarea și o listă a mediatorilor sunt disponibile pe [site-ul instanțelor din Lituania](#).

7 Dacă părinții se prezintă în instanță, asupra căror chestiuni legate de copil poate judecătorul să decidă?

În cazul în care părinții se adresează instanței, judecătorul poate decide cu privire la toate chestiunile legate de copiii lor, inclusiv locul lor de reședință, drepturile de vizită/acces ale părinților, întreținerea copiilor minori și orice alte aspecte menționate în cererea depusă la instanță.

8 Dacă instanța hotărăște că un părinte va avea custodia exclusivă a unui copil, aceasta înseamnă că el sau ea poate decide asupra tuturor chestiunilor legate de copil fără îl consulte pe celălalt părinte în prealabil?

Articolul 3.156 din Codul civil prevede că tatăl și mama au drepturi și obligații egale în ceea ce îi privește pe copiii lor. Acest lucru este valabil indiferent dacă copilul s-a născut în cadrul unui cuplu căsătorit sau necăsătorit, după divorț sau anularea căsătoriei sau separare. Părinții au dreptul și obligația de a-și crește copiii, de a fi responsabili pentru educația și dezvoltarea acestora, de a avea grijă de sănătatea lor și de a oferi îndrumare spirituală și morală. În îndeplinirea acestor sarcini, drepturile părinților au prioritate față de drepturile altor persoane. Părinții trebuie să creeze condițiile pentru ca copiii lor să fie încadrați în sistemul de învățământ până în momentul în care împlinesc vârsta prevăzută de lege.

Custodia unică a unuia dintre părinți poate fi stabilită numai în cazurile în care autoritatea părintească a celuilalt părinte este restricționată. În cazul în care părinții (tatăl sau mama) nu își îndeplinesc obligațiile de a-și crește copiii, abuzează de autoritatea părintească, își tratează copiii cu cruzime, au o influență nocivă asupra copiilor lor ca urmare a unui comportament imoral sau nu au grijă de copiii lor, instanța poate să pronunțe o hotărâre de a restricționa temporar sau pe perioadă nedeterminată autoritatea lor părintească (a tatălui sau a mamei). Atunci când pronunță o astfel de hotărâre, instanța va ține seama de circumstanțele specifice pe care se bazează cererea de restricționare a autorității părintești. Cu toate acestea, părinții își păstrează dreptul de a menține legături cu copilul lor, cu excepția cazului în care acest lucru este contrar intereselor copilului. În cazul în care autoritatea părintească este restricționată pentru o perioadă nedeterminată, copilul poate fi adoptat fără consimțământul specific al părinților.

9 Dacă instanța hotărăște că părinții vor avea custodia comună a unui copil, ce înseamnă aceasta în practică?

Părinții decid de comun acord toate aspectele legate de educația copiilor lor și de alte aspecte în materie de răspundere părintească. În cazul în care părinții nu ajung la un acord, orice chestiune în litigiu este soluționată de instanță.

Tatăl copilului, mama copilului sau părinții (tutorii/curatorii) părinților minori care se află în incapacitate juridică pot să se adreseze instanței în ceea ce privește menținerea de legături personale cu copilul sau implicarea în educația copilului. Instanța stabilește modalitățile de menținere a legăturilor personale cu copilul de către tatăl separat sau mama separată, luând în considerare interesele copilului, cu scopul de a-i permite tatălui sau mamei separate să se bucure de un nivel maxim de participare la educația copilului. Contactul minim cu copilul poate fi dispus numai în cazul în care un contact maxim constant aduce prejudicii intereselor copilului.

10 Cărei instanțe sau autorități ar trebui să mă adresez dacă vreau să depun o cerere privind răspunderea părintească? Ce formalități trebuie respectate și ce acte trebuie să atașez la cererea mea?

În cazul în care o persoană dorește să depună o cerere privind răspunderea părintească, aceasta trebuie să se adreseze instanței districtuale. Formalitățile care trebuie respectate și documentele care trebuie anexate cererii depind de cerințele expuse în cererea introductivă și de drepturile și obligațiile care sunt contestate sau care trebuie să fie soluționate sau stabilite (referitor la ceea ce implică răspunderea părintească).

11 Ce procedură se aplică în aceste cazuri? Este disponibilă o procedură de urgență?

Litigiile și chestiunile principale în materia răspunderii părintești sunt examinate conform unei proceduri simplificate.

12 Pot obține asistență juridică pentru a acoperi costurile procedurii?

Disponibilitatea asistenței juridice gratuite este reglementată de dispozițiile Legii privind asistența juridică garantată de stat (*Valstybės garantuojamos teisinės pagalbos įstatymas*). Posibilitatea de a obține asistență juridică garantată de stat depinde de situația financiară a unei persoane.

13 Este posibilă atacarea unei hotărâri privind răspunderea părintească?

Da, este posibil să se introducă o cale de atac împotriva unei astfel de hotărâri în fața instanței superioare în conformitate cu normele generale de procedură civilă.

14 În anumite cazuri, poate fi necesară adresarea către o instanță sau către o altă autoritate pentru a face executorie o hotărâre privind răspunderea părintească. Care procedură se aplică în asemenea cazuri?

Hotărârea unei instanțe judecătorești este executată de executori judecătorești.

15 Ce ar trebui să fac pentru ca o hotărâre în materia răspunderii părintești pronunțată de o instanță dintr-un alt stat membru să fie recunoscută și executată în acest stat membru?

Regulamentul (CE) nr. 2201/2003 al Consiliului din 27 noiembrie 2003 privind competența, recunoașterea și executarea hotărârilor judecătorești în materie matrimonială și în materia răspunderii părintești se aplică fără nicio procedură specială prin recunoașterea unei hotărâri pronunțate de o instanță a unui alt stat membru al UE în Lituania. Acest regulament se aplică în toate statele membre ale UE, cu excepția Danemarcei.

Hotărârile privind dreptul de vizită și hotărârile care impun înapoierea copilului pronunțate de instanțele statelor membre ale UE sunt supuse executării în conformitate cu normele stabilite în partea VI din Codul de procedură civilă al Republicii Lituania (*Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodeksas*, denumit în continuare „Codul de procedură civilă”).

Cererile de preluare a competenței de la o instanță dintr-o țară străină și cererile de transferare a competenței către o instanță a unei țări străine, astfel cum se prevede la articolul 15 din Regulamentul (CE) nr. 2201/2003 al Consiliului (și la articolele 8 și 9 din Convenția de la Haga din 19 octombrie 1996), sunt examinate de Curtea de Apel din Lituania (*Lietuvos apeliacinis teismas*).

Cererile în cauză sunt examinate în conformitate cu procedura prevăzută la capitolul 39 din Codul de procedură civilă, cu excepția cazului în care Regulamentul (CE) nr. 2201/2003 al Consiliului prevede altfel. Astfel de cereri nu sunt supuse taxelor judiciare.

Cererile depuse la Curtea de Apel din Lituania trebuie să îndeplinească cerințele generale pentru actele de procedură (articolul 111 din Codul de procedură civilă). În conformitate cu articolul 15 din Regulamentul (CE) nr. 2201/2003 al Consiliului, cererea și orice anexe care o însoțesc trebuie să fie depuse în limba de stat sau trebuie să fie anexate traducerile acestora în limba lituaniană. În cazul în care solicitantul își are reședința în afara Republicii Lituania și nu a numit un reprezentant pentru cauză sau o persoană autorizată să obțină documentele de procedură care locuiește/are un birou profesional în Republica Lituania (articolul 805 din Codul de procedură civilă), cererea trebuie să indice o adresă în Republica Lituania sau adresa unui dispozitiv de terminal de telecomunicații la care documentele de procedură vor fi notificate reclamantului. Aceste cerințe nu se aplică însă cererilor depuse la Curtea de Apel din Lituania de către o instanță a unei țări străine.

Atunci când este cazul, Curtea de Apel din Lituania poate solicita Serviciului de stat pentru protecția drepturilor copilului și adopție din cadrul Ministerului Securității Sociale și al Muncii din Republica Lituania (*Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnyba prie Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijos*) să prezinte un aviz cu privire la oportunitatea preluării sau transferării competenței. Curtea de Apel din Lituania stabilește un termen în care trebuie să fie prezentat acest aviz.

Orice cerere trebuie să fie examinată de către Curtea de Apel din Lituania cel târziu în termen de șase săptămâni de la data primirii cererii de către instanță. După examinarea unei cereri de preluare a competenței de la o instanță dintr-o țară străină și după adoptarea unei decizii de admitere a cererii, Curtea de Apel din Lituania, având în vedere împrejurările cauzei, va numi o instanță lituaniană competentă să examineze cauza în Lituania. Procedurile inițiate la instanța din țara străină sunt transferate instanței lituaniene competente pentru o examinare pe fond a cauzei. În acest caz, dispozițiile articolului 35 din Codul de procedură civilă se aplică, *mutatis mutandis*, iar procedurile continuă la instanța lituaniană competentă. Dacă este cazul, instanța lituaniană competentă stabilește poziția părților în cadrul procedurii și ia măsuri pentru a elimina orice deficiențe care afectează actele de procedură.

16 Ce instanță din acest stat membru trebuie să sesizez pentru a mă opune recunoașterii unei hotărâri în materia răspunderii părintești pronunțate de o instanță dintr-un alt stat membru? Ce procedură se aplică în acest caz?

Recursul trebuie să fie depus la Curtea Supremă din Lituania (*Lietuvos Aukščiausiasis Teismas*). Acesta va fi examinat ca un recurs în casajie în conformitate cu dispozițiile din Codul de procedură civilă.

17 Ce legislație se aplică în acțiunile privind răspunderea părintești în cazul în care copilul sau părțile nu locuiesc în acest stat membru sau au cetățenii diferite?

Dreptul aplicabil relațiilor dintre părinți și copii este determinat în temeiul articolului 1.32 din Codul civil. Relațiile personale și patrimoniale dintre părinți și copii sunt reglementate de legea statului în care copilul își are reședința obișnuită. În cazul în care niciunul dintre părinți nu are reședința obișnuită în statul în care copilul își are reședința obișnuită, iar copilul și ambii părinți sunt cetățeni ai aceluiași stat, se aplică legea statului ai cărui cetățeni sunt aceștia.

În materia răspunderii părintești, instanța competentă este stabilită în conformitate cu Convenția de la Haga din 19 octombrie 1996 privind competența, dreptul aplicabil, recunoașterea, executarea și cooperarea în materia răspunderii părintești și a măsurilor de protecție a copiilor.

Legea aplicabilă în materie de protecția minorilor, tutela și curatela acestora este stabilită în conformitate cu Convenția de la Haga din 5 octombrie 1961 cu privire la competența autorităților și legislația aplicabilă cu privire la protecția minorilor.

Obligațiile de întreținere (pensia alimentară) în cadrul familiei sunt reglementate de Convenția de la Haga din 2 octombrie 1973 privind legea aplicabilă obligațiilor de întreținere.

Ultima actualizare: 10/07/2019

Versiunea în limba națională a acestei pagini este administrată de punctul de contact RJE respectiv. Traducerile au fost efectuate de serviciile Comisiei Europene. Este posibil ca eventualele modificări aduse originalului de către autoritatea națională competentă să nu se regăsească încă în traduceri. Nici RJE

și nici Comisia Europeană nu-și asumă nicio răspundere sau responsabilitate în legătură cu informațiile sau datele pe care le conține ori la care face trimitere acest document. Pentru a afla care sunt regulile privind protecția drepturilor de autor aplicabile de statul membru responsabil pentru această pagină, vă invităm să consultați avizul juridic.

Răspunderea părintească - Ungaria

1 Ce înseamnă în termeni practici termenul juridic „răspundere părintească”? Care sunt drepturile și obligațiile titularului răspunderii părintești?

În practică, răspunderea părintească (custodia părintească) presupune stabilirea numelui unui copil minor, îngrijirea și creșterea copilului, stabilirea reședinței acestuia, gestionarea bunurilor sale, drepturile și obligațiile de reprezentare juridică a acestuia, precum și dreptul de a numi un tutore sau de a exclude pe cineva de la tutelă.

2 Ca regulă generală, cine are răspundere părintească asupra unui copil?

În absența unui acord între părinți sau a oricărei dispoziții contrare din partea autorității tutelare sau a instanței, părinții dețin custodia comună, indiferent dacă aceștia locuiesc sau nu mai locuiesc împreună.

3 Dacă părinții nu sunt capabili sau nu vor să-și exercite răspunderea părintească asupra copiilor lor, poate fi numită o altă persoană în locul lor ?

În Ungaria, tutela reprezintă un act juridic care asigură îngrijirea minorilor, reprezentarea acestora și administrarea bunurilor lor prin intermediul unui tutore numit de către autoritatea tutelară în absența unui părinte cu custodie părintească. Necesitatea de a numi un tutore poate fi raportată autorității tutelare de către orice persoană. O rudă apropiată a unui copil minor sau persoana în a cărui îngrijire se află copilul este obligată să informeze autoritatea tutelară cu privire la necesitatea de a numi un tutore, astfel cum este instanța sau o altă autoritate.

4 Dacă părinții divorțează sau se despart, cum se stabilește chestiunea răspunderii părintești pe viitor?

În absența unui acord între părinți sau a oricărei dispoziții contrare din partea autorității tutelare sau a instanței, părinții dețin custodia comună chiar dacă aceștia nu mai locuiesc împreună. Părinții separați pot conveni cu privire la împărțirea drepturilor și obligațiilor aferente răspunderii părintești, însă aceștia trebuie să asigure un stil de viață echilibrat copilului lor (alternarea plasării copilului nu este posibilă, de exemplu, în cazul în care părinții locuiesc prea departe unul de celălalt și acest lucru ar crea o povară prea mare asupra copilului.). Acordul părinților este aprobat de instanță. În cazul în care părinții nu pot ajunge la un acord privind aspectele legate de drepturile și obligațiile custodiei părintești, instanța hotărăște care este părintele care va avea custodia. Atunci când ia hotărârea în această privință, instanța apreciază care dintre părinți îi va asigura copilului o dezvoltare fizică, intelectuală și morală mai bună.

5 Dacă părinții încheie un acord privind răspunderea părintească, ce formalități trebuie respectate pentru a face ca acordul să fie executoriu?

În cazul în care o căsătorie este desfăcută prin declarația comună de voință și intenție a părinților de a desface căsătoria, depusă în scris la instanță, cererea include acordul părinților cu privire la chestiunea custodiei. Instanța aprobă acordul prin hotărâre definitivă în cursul procedurii de divorț, întrucât căsătoria nu poate fi desfăcută printr-un consimțământ reciproc fără un astfel de acord.

Dacă este necesar, instanța trebuie să pronunțe o hotărâre privind custodia părintească atunci când o căsătorie este desfăcută, chiar dacă nu este depusă nicio cerere în acest sens. Hotărârea curții de primă instanță, în absența unui apel, devine definitivă doar după cincisprezece zile de la expirarea termenului-limită pentru introducerea unui apel.

6 Dacă părinții nu pot ajunge la un acord privind chestiunea răspunderii părintești, care sunt căile alternative de rezolvare a conflictului fără prezentarea în instanță?

Soții pot recurge la [mediere](#) înainte de inițierea procedurii de divorț sau în cursul procedurii, în mod voluntar sau la inițiativa instanței, pentru a soluționa prin consens orice litigiu cu privire la relația lor sau desfacerea căsătoriei, cum ar fi chestiunea răspunderii părintești. Aceștia pot să-și elaboreze acordul obținut ca urmare a medierii pentru a fi inclus în procedura judiciară de soluționare a cauzei. Pentru a asigura faptul că răspunderea părintească este exercitată în mod corespunzător și cu cooperarea necesară dintre părinți, instanța și/sau autoritatea tutelară în timpul unei proceduri proprii poate (la cerere sau din proprie inițiativă în domeniul său de competență) să dispună ca părinții să ia parte la mediere în vederea obținerii unei cooperări adecvate între părintele care deține custodia și cel care locuiește separat de copil și pentru a garanta drepturile părintelui care locuiește separat.

7 Dacă părinții se prezintă în instanță, asupra căror chestiuni legate de copil poate judecătorul să decidă?

În caz de litigiu, instanța hotărăște care dintre părinți va avea custodia părintească în urma audierii ambilor părinți și, în cazuri justificate, a copilului. Instanța poate decide să acorde custodia deplină unui singur părinte sau ca unul dintre părinți să exercite anumite drepturi și obligații ale custodiei părintești, iar celălalt părinte să exercite alte astfel de drepturi și obligații. Instanța poate autoriza părintele care locuiește separat de copilul său să efectueze anumite sarcini legate de îngrijirea și creșterea copilului sau, în mod excepțional, să gestioneze în totalitate sau parțial bunurile copilului și să acționeze ca reprezentant legal în chestiuni legate de bunurile copilului. În cazul în care acest lucru este în interesul copilului, instanța poate să limiteze sau să elimine dreptul de a decide cu privire la un aspect fundamental care afectează viitorul copilului. Cu toate acestea, instanța nu poate să dispună custodia părintească comună, întrucât aceasta poate fi instituită numai prin acordul părinților, care poate fi aprobat de către instanță.

8 Dacă instanța hotărăște că un părinte va avea custodia exclusivă a unui copil, aceasta înseamnă că el sau ea poate decide asupra tuturor chestiunilor legate de copil fără îl consulte pe celălalt părinte în prealabil?

Nu. În cazul în care instanța acordă custodia unui singur părinte, părintele care locuiește separat de copilul său poate continua să-și exercite drepturile aferente răspunderii părintești în aspecte fundamentale care afectează viitorul copilului. Stabilirea și schimbarea numelui unui copil minor, stabilirea reședinței copilului, dacă aceasta este diferită de reședința părintelui, [stabilirea reședinței copilului în străinătate în scopul unei șederi pe termen lung sau a stabilirii](#), schimbarea cetățeniei copilului și alegerea școlii sau a carierei copilului sunt considerate a fi astfel de aspecte fundamentale.

9 Dacă instanța hotărăște că părinții vor avea custodia comună a unui copil, ce înseamnă aceasta în practică?

Instanța nu poate să dispună custodia comună, ci doar să aprobe acordul părinților în acest sens în cursul procedurilor matrimoniale, ținând seama de interesul superior al copilului. O condiție pentru o astfel de aprobare este aceea că părinții separați trebuie să asigure un stil de viață echilibrat pentru copilul lor în timp ce își exercită în comun custodia părintească. În cazul în care consideră că acest lucru nu este realizabil, instanța poate să refuze aprobarea acordului. Cu toate acestea, în situații care necesită acțiuni imediate, unul dintre părinți poate să decidă în mod independent și trebuie să informeze celălalt părinte fără întârziere (de exemplu, în ceea ce privește o intervenție medicală de urgență).

10 Cărei instanțe sau autorități ar trebui să mă adresez dacă vreau să depun o cerere privind răspunderea părintească? Ce formalități trebuie respectate și ce acte trebuie să atașez la cererea mea?

Puteți apela fie la autoritatea tutelară, fie la o instanță în materia răspunderii părintești, în funcție de faptul dacă dumneavoastră, în calitate de părinte, aveți un litigiu legat de exercitarea custodiei comune sau dacă custodia urmează să fie stabilită de către instanța de judecată.

Acțiunea în justiție trebuie să fie inițiată la instanța unde se află reședința pârâtului (sau, în absența acesteia, de la locul de ședere al pârâtului) sau de la locul unde a fost ultima reședință comună a soților.

Acțiunea în justiție trebuie să fie inițiată prin cerere scrisă adresată instanței competente. A se vedea, de asemenea, tema referitoare la [Cum să continuați?](#) cu privire la inițierea procedurilor și conținutul cererii. Pe lângă informațiile solicitate în general, trebuie, de asemenea, să fie precizate detalii cu privire la încheierea căsătoriei și la nașterea copiilor născuți în cadrul căsătoriei și care sunt încă în viață, iar în chestiunile legate de răspunderea părintească trebuie să fie anexate certificatele de naștere ale copiilor.

11 Ce procedură se aplică în aceste cazuri? Este disponibilă o procedură de urgență?

Procedura judiciară într-un proces de stabilire a drepturilor de custodie părintească și plasarea copilului la o terță persoană:

În cazul în care părinții separați nu au ajuns la un acord, instanța hotărăște, la cerere sau la libera sa apreciere, care este părintele care va deține custodia. Atunci când ia o hotărâre în acest sens, instanța ține cont de interesele copilului și evaluează dacă dezvoltarea fizică, intelectuală și morală a acestuia este mai bine asigurată.

Acțiunile în justiție pentru stabilirea persoanei care ar trebui să exercite răspunderea părintească, custodia sau modificările în ceea ce privește drepturile de custodie individuale, plasarea copilului la o terță persoană sau modificarea unui astfel de plasament pot fi introduse de către un părinte sau de către autoritatea tutelară. Acțiunea trebuie să fie introdusă de către unul dintre părinți împotriva celuilalt sau de către autoritatea tutelară împotriva ambilor părinți. O acțiune pentru schimbarea plasamentului copilului la o terță persoană trebuie să fie introdusă împotriva persoanei căreia i-a fost plasat copilul.

În cursul procedurii, instanța trebuie să audieze ambii părinți și, în cazuri justificate – sau dacă copilul solicită el însuși acest lucru – copilul trebuie, de asemenea, să fie audiat. În cazul în care copilul are cel puțin 14 ani, instanța poate decide cu privire la custodia părintească asupra copilului și plasarea copilului doar cu consimțământul acestuia, cu excepția cazului în care alegerea copilului pune în pericol dezvoltarea sa.

Instanța poate obliga părinții să recurgă la mediere pentru a asigura faptul că răspunderea părintească este exercitată în mod corespunzător și că părinții cooperează, după caz, pentru a asigura acest lucru.

Procedura autorității tutelare într-un litigiu referitor la custodia comună:

În cazul în care părinții nu pot ajunge la un acord cu privire la chestiuni legate de custodia comună (indiferent dacă aceștia locuiesc împreună sau separat), oricare dintre părinți poate solicita autorității tutelare să ia o decizie, cu excepția aspectelor legate de libertatea de conștiință sau libertatea de religie.

În cazul în care părinții separați îndreptățiți să exercite în comun custodia părintească convin să împartă între ei drepturile și obligațiile aferente sau ca doar unul dintre ei să exercite în viitor drepturile de custodie, autoritatea tutelară, la solicitarea acestora, consemnează acest acord în procesul-verbal. Procesul-verbal trebuie, de asemenea, să consemneze acordul referitor la care dintre părinți va crește copilul și faptul că aceștia vor exercita în comun drepturile de custodie părintească asupra unor chestiuni fundamentale care afectează viitorul copilului, cu excepția cazului în care instanța a prevăzut altfel.

Părinții trebuie să fie informați cu privire la faptul că își pot modifica acordul și că acesta nu are aceeași forță juridică precum o hotărâre judecătorească pronunțată în cadrul procedurilor matrimoniale sau al procedurilor introduse în vederea soluționării custodiei părintești.

În procedurile matrimoniale, instanța dispune cu titlu provizoriu, la libera sa apreciere, cu privire la chestiuni privind plasarea unui copil minor și locul de ședere al copilului cu unul dintre părinți sau cu o terță persoană, extinderea sau limitarea drepturilor de custodie părintească sau contactele dintre fiecare părinte și copil.

12 Pot obține asistență juridică pentru a acoperi costurile procedurii?

A se vedea, de asemenea, tema referitoare la **Cum să continuați?** în ceea ce privește această chestiune.

În cadrul procedurilor pentru a înlătura sau a restabili custodia părintească și al celor privind plasarea și transferul unui copil sau drepturile de vizită, părților li se acordă *un drept la amânarea plăților* indiferent de venitul acestora și de situația financiară. Dreptul la amânarea plăților înseamnă că toate onorariile și alte costuri suportate în cursul procedurii sunt avansate de către stat în loc să fie plătite de către părți, însă costurile avansate trebuie să fie rambursate statului de partea căzută în pretenții la sfârșitul procedurii.

13 Este posibilă atacarea unei hotărâri privind răspunderea părintească?

Da, procedurile legate de custodia părintească pot face obiectul unei căi de atac în conformitate cu normele generale. O cale de atac poate fi formulată de către un părinte sau de către copil. Termenul de introducere a unei căi de atac este de cincisprezece zile din ziua următoare datei la care a fost notificată hotărârea.

14 În anumite cazuri, poate fi necesară adresarea către o instanță sau către o altă autoritate pentru a face executorie o hotărâre privind răspunderea părintească. Care procedură se aplică în asemenea cazuri?

În vederea executării unei hotărâri referitoare la răspunderea părintească, se emite un titlu executoriu de către *instanța de prim grad de jurisdicție* sau, în cazul unei hotărâri străine (soluționare judiciară) certificată în conformitate cu articolul 42 din Regulamentul (CE) nr. 2201/2003 al Consiliului privind competența, recunoașterea și executarea hotărârilor judecătorești în materie matrimonială și în materia răspunderii părintești, de abrogare a Regulamentul (CE) nr. 1347/2000 [Regulamentul (CE) nr. 2201/2003], de către *instanța districtuală situată în jurisdicția instanței regionale de la reședința obișnuită a copilului sau a persoanei care face obiectul deciziei de executare* sau de Tribunalul Central al Districtului Buda (*Budai Központi Kerületi Bíróság*) în Budapesta.

Atunci când este executată o hotărâre judecătorească (acord aprobat de instanță) privind predarea și plasarea unui copil, instanța solicită persoanei care face obiectul deciziei să-și îndeplinească de bunăvoie obligațiile, stabilind un termen adecvat, în caz contrar instanța dispunând predarea copilului cu ajutorul poliției.

Copilul trebuie să fie predat persoanei care solicită executarea sau, în lipsa acestei persoane, reprezentantului său autorizat de către autoritatea tutelară sau autorității tutelare. Atunci când copilul este predat, persoana supusă obligației de a ceda copilul trebuie să informeze persoana care preia copilul cu privire la starea de sănătate a copilului și la orice alte circumstanțe a căror necunoaștere ar putea pune în pericol viața sau integritatea fizică a copilului.

15 Ce ar trebui să fac pentru ca o hotărâre în materia răspunderii părintești pronunțată de o instanță dintr-un alt stat membru să fie recunoscută și executată în acest stat membru?

O hotărâre pronunțată într-un stat membru în materie de răspundere părintească este recunoscută de către instanțele din Ungaria fără nicio procedură specială. Fondul hotărârii nu poate fi reexaminat în nicio situație.

Cu toate acestea, orice parte interesată poate solicita pronunțarea unei hotărâri de recunoaștere sau de refuz al recunoașterii hotărârii la instanța competentă.

Executarea:

O hotărâre privind exercitarea răspunderii părintești pronunțată într-un stat membru, care este executorie în statul membru respectiv și care a fost notificată, va fi executată în Ungaria dacă aceasta este declarată executorie în Ungaria la cererea oricărei părți interesate.

Instanța sau autoritatea competentă din statul membru în care s-a pronunțat hotărârea eliberează un certificat în conformitate cu articolul 42 din Regulamentul (CE) nr. 2201/2003 al Consiliului, la cererea oricărei părți interesate.

Instanța districtuală situată în jurisdicția instanței regionale de la reședința obișnuită a copilului sau a persoanei care face obiectul obligației executorii sau Tribunalul Central al Districtului Buda emite un titlu executoriu pe baza unei hotărâri străine (soluționare judiciară) însoțită de un astfel de certificat.

Hotărârea instanței străine este executorie dacă, în funcție de natura sa, aceasta este conformă cu următoarele: este o hotărâre a unei instanțe judecătorești prin care se constată o încălcare în procedurile civile; în procedurile penale, face parte din hotărârea instanței prin care se constată o încălcare în acțiunea civilă asociată; sau este vorba despre un acord aprobat de instanță.

Pe baza titlului executoriu, procedura de executare are loc conform legislației maghiare în materie de executare.

16 Ce instanță din acest stat membru trebuie să sesizez pentru a mă opune recunoașterii unei hotărâri în materia răspunderii părintești pronunțate de o instanță dintr-un alt stat membru? Ce procedură se aplică în acest caz?

O hotărâre pronunțată într-un stat membru este recunoscută de instanțele judecătorești din Ungaria fără nicio procedură specială. Fondul hotărârii nu poate fi reexaminat în nicio situație.

Cu toate acestea, orice parte interesată poate solicita pronunțarea unei hotărâri de recunoaștere sau de refuz al recunoașterii unei hotărâri la instanța competentă.

Orice parte poate contesta o decizie luată în materia cererii de încuviințare a executării.

Calea de atac trebuie să fie soluționată în conformitate cu normele care reglementează procedurile judiciare.

Căile de atac formulate împotriva unei declarații de încuviințare a executării trebuie să fie prezentate în termen de o lună de la notificarea declarației. Dacă partea împotriva căreia se solicită executarea are reședința obișnuită în alt stat membru (nu în Ungaria), termenul pentru introducerea căii de atac este de două luni de la data notificării în persoană sau la reședința acesteia. Termenul nu poate fi prelungit pe motiv de distanță.

17 Ce legislație se aplică în acțiunile privind răspunderea părintești în cazul în care copilul sau părțile nu locuiesc în acest stat membru sau au cetățenii diferite?

Ungaria este parte la *Convenția de la Haga din 19 octombrie 1996 asupra competenței, legii aplicabile, recunoașterii, executării și cooperării privind răspunderea părintească și măsurile de protecție a copiilor*, care include norme privind legislația aplicabilă; anumite tratate bilaterale de asistență reciprocă includ, de asemenea, astfel de norme.

În temeiul dreptului național maghiar, legea personală aplicabilă copilului reglementează relațiile dintre părinte și copil în temeiul dreptului familiei, în special acordarea unui nume, plasarea, îngrijirea și reprezentarea juridică a copilului și gestionarea bunurilor acestuia, cu excepția obligațiilor de întreținere. În ceea ce privește starea familială a copilului și relația copilului cu părinții săi în temeiul dreptului familiei, trebuie să se aplice legea maghiară în cazul unui copil care este cetățean maghiar sau care locuiește în Ungaria (cu excepția obligațiilor de întreținere), dacă acest lucru este mai avantajos pentru copil.

Ultima actualizare: 04/07/2019

Versiunea în limba națională a acestei pagini este administrată de punctul de contact RJE respectiv. Traducerile au fost efectuate de serviciile Comisiei Europene. Este posibil ca eventualele modificări aduse originalului de către autoritatea națională competentă să nu se regăsească încă în traduceri. Nici RJE și nici Comisia Europeană nu-și asumă nicio răspundere sau responsabilitate în legătură cu informațiile sau datele pe care le conține ori la care face trimitere acest document. Pentru a afla care sunt regulile privind protecția drepturilor de autor aplicabile de statul membru responsabil pentru această pagină, vă invităm să consultați avizul juridic.

Răspunderea părintească - Malta

1 Ce înseamnă în termeni practici termenul juridic „răspundere părintească”? Care sunt drepturile și obligațiile titularului răspunderii părintești?

Termenul include toate drepturile și obligațiile unui părinte față de minor în conformitate cu Codul civil al Maltei, capitolul 16, Legile Maltei. Termenul „răspundere părintească”, care în legislația malteză este denumit „autoritate părintească”, include custodia și dreptul de vizită a copilului, deciziile cu privire la aspecte precum locul de reședință, deplasările, obligațiile de întreținere, educație, deciziile majore legate de sănătate și gestionarea bunurilor aparținând copiilor.

2 Ca regulă generală, cine are răspundere părintească asupra unui copil?

Părintele biologic sau, în cazul adopțiilor, părinții adoptivi la finalizarea procedurilor de adoptare. În plus, o mamă singură deține răspunderea părintească, cu excepția cazului în care tatăl înregistrează nașterea împreună cu mama copilului.

3 Dacă părinții nu sunt capabili sau nu vor să-și exercite răspunderea părintească asupra copiilor lor, poate fi numită o altă persoană în locul lor ?

Atunci când un copil este plasat ca urmare a unui ordin de plasament sau a unui ordin judecătorec, îngrijirea și custodia acestuia revin ministrului în conformitate cu Legea privind copiii și persoanele tinere (ordinele de plasament), capitolul 285, Legile Maltei.

4 Dacă părinții divorțează sau se despart, cum se stabilește chestiunea răspunderii părintești pe viitor?

În cazul procedurilor de divorț sau separare, aceasta este stabilită printr-o hotărâre judecătorească sau este soluționată prin mediere. Aceasta poate fi stabilită, de asemenea, prin intermediul unui document obligatoriu din punct de vedere juridic cu forță executorie între părți, semnat în prezența unui notar.

5 Dacă părinții încheie un acord privind răspunderea părintească, ce formalități trebuie respectate pentru a face ca acordul să fie executoriu?

În cazul în care se încheie un astfel de acord în afara unei proceduri de separare, pentru ca acordul să fie obligatoriu din punct de vedere juridic acesta trebuie să fie ratificat în instanță și depus la Registrul public. În schimb, în cazul în care se ajunge la un acord privind răspunderea părintească în timpul procedurii de separare sau de divorț, acordul este prezentat instanței care examinează astfel de proceduri și se emite un decret judecătorec, de aprobare sau nu a acordului.

6 Dacă părinții nu pot ajunge la un acord privind chestiunea răspunderii părintești, care sunt căile alternative de rezolvare a conflictului fără prezentarea în instanță?

Un mijloc alternativ în astfel de cazuri este procesul de mediere. Dacă părinții tot nu reușesc să ajungă la un acord în cursul acestui proces, vor fi inițiate proceduri înaintea instanței civile (Secția de dreptul familiei).

7 Dacă părinții se prezintă în instanță, asupra căror chestiuni legate de copil poate judecătorul să decidă?

Judecătorul poate decide cu privire la toate deciziile majore considerate importante pentru bunăstarea copilului, de exemplu locul de reședință al copilului, părintele căruia îi va fi acordată custodia, drepturile de vizită și de acces și obligația de a plăti cheltuieli de întreținere pentru copil.

8 Dacă instanța hotărăște că un părinte va avea custodia exclusivă a unui copil, aceasta înseamnă că el sau ea poate decide asupra tuturor chestiunilor legate de copil fără îl consulte pe celălalt părinte în prealabil?

Instanța acordă rareori îngrijirea și custodia exclusivă unui singur părinte, însă acest lucru depinde de la caz la caz. Având în vedere acestea, în cazul în care instanța acordă îngrijirea și custodia exclusivă unui singur părinte, anumite aspecte trebuie în continuare să fie stabilite cu consimțământul celuilalt părinte, în special aspectele referitoare la vizitarea minorului sau la deplasarea acestuia într-o țară terță, care ar implica în mod direct drepturile de vizită ale părintelui căruia nu i-a fost încredințată custodia minorului.

9 Dacă instanța hotărăște că părinții vor avea custodia comună a unui copil, ce înseamnă aceasta în practică?

Aceasta înseamnă că ambii părinți discută și iau decizii în comun referitoare la copil. Aceasta nu ar include activitățile de zi cu zi, ci numai deciziile majore care implică locul de reședință, educația și aspecte legate de sănătate. Articolul 136 alineatul (3) din [Codul civil](#) face referire la actele de administrare extraordinară; conform prevederilor acestuia, astfel de acte necesită consimțământul ambilor părinți.

10 Cărei instanțe sau autorități ar trebui să mă adresez dacă vreau să depun o cerere privind răspunderea părintească? Ce formalități trebuie respectate și ce acte trebuie să atașez la cererea mea?

În cazul în care medierea eșuează, se depune o cerere la instanța civilă (Secția de dreptul familiei). Nu există o listă formală a documentelor necesare; prin urmare, pot fi anexate cererii orice documente și certificate, în special cele care fac dovada autorității părintești, inclusiv orice acorduri privind îngrijirea și custodia sau decretele pronunțate.

11 Ce procedură se aplică în aceste cazuri? Este disponibilă o procedură de urgență?

Cererea este programată pentru audiere la o anumită dată. În cursul audierii, judecătorul va audia părțile și alți martori citați de către părți. Instanța poate, de asemenea, să desemneze asistenți sociali și psihologi care să elaboreze un raport privind copilul, în cazul în care aceasta consideră necesar. Experții numiți

de instanță vor elabora un raport în urma consultării părinților, a copilului și a altor profesioniști care au orice fel de legătură cu cazul în speță. Procedurile de urgență sunt folosite în situația în care partea care depune cererea indică suficiente motive întemeiate care demonstrează urgența. În cazul în care este în interesul minorului, se pronunță un decret interimar cu privire la chestiunea care justifică urgența, de exemplu un impediment în ceea ce privește plecarea, îngrijirea și custodia etc.

12 Pot obține asistență juridică pentru a acoperi costurile procedurii?

Da, o persoană poate solicita asistență juridică, cu toate acestea solicitantul trebuie să facă obiectul unui test de necesitate în conformitate cu titlul X din cartea a treia a Codului de organizare și procedură civilă ([📄 capitolul 12](#) din Legile Maltei). Mai multe detalii privind asistența juridică sunt disponibile în [secțiunea privind asistența juridică](#).

13 Este posibilă atacarea unei hotărâri privind răspunderea părintească?

Este posibilă introducerea unei căi de atac numai dacă este implicată o problemă de drept, de exemplu una dintre părți nu i se acordă dreptul de a aduce un martor fără ca instanța să prezinte un motiv valabil în acest sens. În astfel de cazuri, se poate introduce o cale de atac în fața Curții de Apel.

14 În anumite cazuri, poate fi necesară adresarea către o instanță sau către o altă autoritate pentru a face executorie o hotărâre privind răspunderea părintească. Care procedură se aplică în asemenea cazuri?

O hotărâre pronunțată de instanța civilă (Secția de dreptul familiei) este executorie în mod automat; cu toate acestea, în cazul în care un astfel de decret nu este respectat de către unul dintre părinți, părintele căruia i-a fost limitată autoritatea părintească poate depune un raport la autoritățile de poliție, care vor demara ulterior proceduri penale în fața Curții Magistraților pentru a pune în executare decizia însoțită de o amendă (multa) și/sau pedeapsă cu închisoarea. În plus, o cerere poate fi depusă în fața instanței civile (Secția de dreptul familiei), solicitând modificarea decretului judecătoresc.

15 Ce ar trebui să fac pentru ca o hotărâre în materia răspunderii părintești pronunțată de o instanță dintr-un alt stat membru să fie recunoscută și executată în acest stat membru?

Procedură aplicabilă care trebuie urmată este cea care se regăsește în Regulamentul (CE) nr. 2201/2003 privind competența, recunoașterea și executarea hotărârilor judecătorești în materie matrimonială și în materia răspunderii părintești (Regulamentul Bruxelles II bis), și anume se completează un certificat de către judecătorul competent care, împreună cu hotărârea judecătorească și o cerere de recunoaștere și executare a unei astfel de hotărâri, este depus la instanța civilă (Secția de dreptul familiei). De asemenea, trebuie să fie indicată o adresă pentru transmiterea notificărilor. Toate documentele trebuie să fie traduse în limba malteză sau limba engleză.

16 Ce instanță din acest stat membru trebuie să sesizez pentru a mă opune recunoașterii unei hotărâri în materia răspunderii părintești pronunțate de o instanță dintr-un alt stat membru? Ce procedură se aplică în acest caz?

Se poate depune o opoziție în fața aceleiași instanțe și în ceea ce privește instanța unde a fost depusă cererea de executare și de recunoaștere. Opoziția va conține motivele pentru care o astfel de recunoaștere și executare ar trebui să fie refuzată, iar acest lucru se realizează printr-un răspuns la cerere.

17 Ce legislație se aplică în acțiunile privind răspunderea părintești în cazul în care copilul sau părțile nu locuiesc în acest stat membru sau au cetățenii diferite?

Legea aplicabilă este Regulamentul (CE) nr. 2201/2003 al Consiliului din 27 noiembrie 2003 privind competența, recunoașterea și executarea hotărârilor judecătorești în materie matrimonială și în materia răspunderii părintești, de abrogare a Regulamentului (CE) nr. 1347/2000.

Ultima actualizare: 10/07/2019

Versiunea în limba națională a acestei pagini este administrată de punctul de contact RJE respectiv. Traducerile au fost efectuate de serviciile Comisiei Europene. Este posibil ca eventualele modificări aduse originalului de către autoritatea națională competentă să nu se regăsească încă în traduceri. Nici RJE și nici Comisia Europeană nu-și asumă nicio răspundere sau responsabilitate în legătură cu informațiile sau datele pe care le conține ori la care face trimitere acest document. Pentru a afla care sunt regulile privind protecția drepturilor de autor aplicabile de statul membru responsabil pentru această pagină, vă invităm să consultați avizul juridic.

Răspunderea părintească - Țările de Jos

1 Ce înseamnă în termeni practici termenul juridic „răspundere părintească”? Care sunt drepturile și obligațiile titularului răspunderii părintești?

Termenul „răspundere părintească” înseamnă deținerea autorității asupra unui minor și a responsabilității pentru creșterea și îngrijirea copilului respectiv. Articolul 247 din cartea 1 a Codului civil (*Burgerlijk Wetboek*) prevede următoarele cu privire la acest subiect:

1. *Autoritatea părintească cuprinde obligația și dreptul părinților de a-și îngriji și de a-și crește copilul minor.*
2. *„Îngrijire și creștere” include îngrijirea și asumarea responsabilității pentru bunăstarea fizică și psihică și siguranța copilului și promovarea dezvoltării personalității copilului. Părinții nu pot să folosească violența fizică sau psihică sau orice alt tratament umilitor în îngrijirea și creșterea copilului.*
3. *Autoritatea părintească include obligația părintelui de a promova dezvoltarea legăturii copilului cu celălalt părinte.*
4. *Un copil asupra căruia părinții își exercită în comun custodia părintească își păstrează dreptul de a fi îngrijit și crescut într-un mod echivalent de către ambii părinți după desfacerea căsătoriei în alt mod decât prin deces, după separarea legală sau după desfacerea parteneriatului înregistrat, în alt mod decât prin deces, sau după încetarea coabitării dacă s-a făcut o adnotare, astfel cum se menționează la articolul 252 alineatul (1).*
5. *Pentru punerea în aplicare a prevederilor de la alineatul (4), părinții pot lua în considerare un acord sau un plan parental care să abordeze obstacolele practice care pot apărea în legătură cu desfacerea căsătoriei, în alt mod decât prin deces, după separarea legală sau desfacerea parteneriatului înregistrat, în alt mod decât prin deces, sau încetarea coabitării dacă s-a făcut o adnotare, astfel cum se menționează la articolul 252 alineatul (1), însă numai dacă și atât timp cât există obstacolele relevante.*

2 Ca regulă generală, cine are răspundere părintească asupra unui copil?

Părinții au autoritatea și responsabilitatea pentru îngrijirea și creșterea copilului lor. Cu toate acestea, există excepții de la această regulă.

3 Dacă părinții nu sunt capabili sau nu vor să-și exercite răspunderea părintească asupra copiilor lor, poate fi numită o altă persoană în locul lor ?

În cazul în care părinții nu doresc sau nu sunt în măsură să exercite autoritatea sau răspunderea părintească, instanța poate să transfere autoritatea părintească unei alte persoane.

4 Dacă părinții divorțează sau se despart, cum se stabilește chestiunea răspunderii părintești pe viitor?

În urma unui divorț, ambii părinți păstrează autoritatea părintească asupra copiilor lor. Ambii părinți continuă să fie responsabili pentru creșterea și îngrijirea copiilor. Cu toate acestea, există excepții de la această regulă. Este posibil ca în anumite cazuri, la cerere, instanța să atribuie custodia unui singur părinte. Calitatea de părinte (care, prin definiție, nu este echivalentă cu autoritatea părintească) și drepturile și obligațiile asociate pot fi reglementate, de asemenea, în mod diferit în planul parental care se întocmește în caz de divorț.

5 Dacă părinții încheie un acord privind răspunderea părintească, ce formalități trebuie respectate pentru a face ca acordul să fie executoriu?

În caz de divorț, dispozițiile convenite sunt prevăzute într-un plan parental care este examinat de către instanță. Instanța pronunță divorțul.

A se vedea, de asemenea: [📄 https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/scheiden/vraag-en-antwoord/checklist-bij-scheiden-of-uit-elkaar-gaan](https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/scheiden/vraag-en-antwoord/checklist-bij-scheiden-of-uit-elkaar-gaan)

6 Dacă părinții nu pot ajunge la un acord privind chestiunea răspunderii părintești, care sunt căile alternative de rezolvare a conflictului fără prezentarea în instanță?

Medierea reprezintă o posibilitate de soluționare a litigiilor privind calitatea de părinte.

7 Dacă părinții se prezintă în instanță, asupra căror chestiuni legate de copil poate judecătorul să decidă?

Hotărârea instanței se referă la toate elementele planului parental, inclusiv custodia, împărțirea sarcinilor în ceea ce privește îngrijirea și creșterea copilului și locul principal de reședință al copilului.

8 Dacă instanța hotărăște că un părinte va avea custodia exclusivă a unui copil, aceasta înseamnă că el sau ea poate decide asupra tuturor chestiunilor legate de copil fără îl consulte pe celălalt părinte în prealabil?

Nu. Părintele care deține custodia copilului este obligat să informeze părintele care nu deține custodia cu privire la chestiuni importante privind persoana [HM-B1] și bunurile copilului și să consulte celălalt părinte cu privire la deciziile referitoare la copil. Cu toate acestea, părintele care deține custodia ia decizia finală.

9 Dacă instanța hotărăște că părinții vor avea custodia comună a unui copil, ce înseamnă aceasta în practică?

Acest lucru înseamnă că ambii părinți au aceleași drepturi și obligații ca cele ale unui părinte care deține custodia (a se vedea întrebarea 1), dacă părinții au convenit o repartizare a sarcinilor diferită în ceea ce privește îngrijirea și creșterea copilului în plan parental.

10 Cărei instanțe sau autorități ar trebui să mă adresez dacă vreau să depun o cerere privind răspunderea părintească? Ce formalități trebuie respectate și ce acte trebuie să atașez la cererea mea?

Pentru a obține custodia unui copil, trebuie depusă o cerere la instanța competentă de la locul de reședință al copilului. Documentele care trebuie furnizate depind de situația părintelui și a copilului. Informații privind documentele necesare sunt disponibile în [Regulamentul de procedură \(procesreglement\)](#) Custodie și drept de vizită (*Gezag en omgang*). Un avocat vă poate ajuta în acest sens.

11 Ce procedură se aplică în aceste cazuri? Este disponibilă o procedură de urgență?

Nu există proceduri specifice pentru situațiile menționate. Da, sunt posibile proceduri pentru instituirea unor măsuri provizorii.

12 Pot obține asistență juridică pentru a acoperi costurile procedurii?

Da, asistența juridică este posibilă, deși aceasta este supusă anumitor condiții. [Mai multe informații](#) cu privire la acest subiect sunt disponibile pe pagina de internet a Consiliului pentru asistență juridică (*Raad voor Rechtsbijstand*).

13 Este posibilă atacarea unei hotărâri privind răspunderea părintească?

Da, pot fi introduse căi de atac la Curtea de apel (*gerechtshof*).

14 În anumite cazuri, poate fi necesară adresarea către o instanță sau către o altă autoritate pentru a face executorie o hotărâre privind răspunderea părintească. Care procedură se aplică în asemenea cazuri?

În acest caz, se aplică procedura judiciară ordinară.

15 Ce ar trebui să fac pentru ca o hotărâre în materia răspunderii părintești pronunțată de o instanță dintr-un alt stat membru să fie recunoscută și executată în acest stat membru?

În principiu, nu este necesar să se ia măsuri. Acest lucru se întâmplă în mod automat în cazul în care statul membru este parte la Regulamentul Bruxelles IIa. Acest regulament se aplică în toate statele membre ale Uniunii Europene, cu excepția Danemarcei.

16 Ce instanță din acest stat membru trebuie să sesizez pentru a mă opune recunoașterii unei hotărâri în materia răspunderii părintești pronunțate de o instanță dintr-un alt stat membru? Ce procedură se aplică în acest caz?

Căile de atac trebuie formulate la instanța din țara în care s-a emis hotărârea.

O cale de atac într-o chestiune de dreptul familiei introdusă în Țările de Jos necesită asistența unui avocat. Avocatul poate introduce calea de atac la [grefa](#) Curții de Apel. După ce instanța s-a pronunțat într-o cauză de dreptul familiei, avocatul are la dispoziție trei luni în care să introducă o cale de atac. Curtea de Apel aplică acest termen-limită în mod strict. Data la care grefa primește cererea de introducere a căii de atac este data oficială la care a fost introdusă calea de atac.

17 Ce legislație se aplică în acțiunile privind răspunderea părintești în cazul în care copilul sau părțile nu locuiesc în acest stat membru sau au cetățenii diferite?

Instanțele olandeze aplică doar legislația olandeză.

Ultima actualizare: 02/07/2019

Versiunea în limba națională a acestei pagini este administrată de punctul de contact RJE respectiv. Traducerile au fost efectuate de serviciile Comisiei Europene. Este posibil ca eventualele modificări aduse originalului de către autoritatea națională competentă să nu se regăsească încă în traduceri. Nici RJE și nici Comisia Europeană nu-și asumă nicio răspundere sau responsabilitate în legătură cu informațiile sau datele pe care le conține ori la care face trimitere acest document. Pentru a afla care sunt regulile privind protecția drepturilor de autor aplicabile de statul membru responsabil pentru această pagină, vă invităm să consultați avizul juridic.

Răspunderea părintească - Austria

1 Ce înseamnă în termeni practici termenul juridic „răspundere părintească”? Care sunt drepturile și obligațiile titularului răspunderii părintești?

Custodia (răspunderea părintească) constituie obligația și dreptul părinților. Aceasta include îngrijirea și creșterea copilului, gestionarea bunurilor copilului și reprezentarea copilului, în plus față de alte aspecte (articolul 158 din Codul civil austriac – *Allgemeines Bürgerliches Gesetzbuch*).

În conformitate cu articolul 160 din Codul civil austriac, îngrijirea unui copil înseamnă, în primul rând, protejarea bunăstării fizice și a sănătății acestuia și supravegherea directă a copilului, iar creșterea unui copil include, în special, asigurarea dezvoltării fizice, mentale, emoționale și morale a copilului, precum și promovarea talentelor, abilităților, preferințelor și potențialului de dezvoltare a copilului și formarea sa școlară/vocațională. Îngrijirea include, de asemenea, tratamentul medical al copilului, iar creșterea copilului include, de asemenea, stabilirea locului de reședință al copilului (articolul 162 din Codul civil austriac) și include prin urmare, de exemplu, luarea de decizii cu privire la călătoriile în străinătate, selectarea școlilor și alegerea sau schimbarea religiei copilului.

Dreptul părinților de a crește copilul implică, de asemenea, dreptul de a acorda un nume copilului.

Gestionarea bunurilor copilului include, de exemplu, întreținerea copilului (stabilirea, modificarea, primirea, colectarea și utilizarea acestora). Articolul 164 din Codul civil austriac prevede că părinții vor administra bunurile copilului „cu grija unor părinți decenti”.

„Reprezentarea juridică” a copilului este definită ca fiind dreptul și obligația de a trata aspectele juridice pentru copil. Aceasta include reprezentarea copilului în cazurile în care drepturile sau obligațiile sunt atribuite direct copilului sau acordarea consimțământului în numele minorului. Reprezentarea juridică se poate referi la îngrijirea și creșterea copilului și gestionarea bunurilor copilului în sens „extern” (de exemplu, încheierea unui contract de tratament medical cu un medic, aprobarea unui tratament medical pentru copil) spre deosebire de îndeplinirea efectivă a acestor sarcini „la nivel intern” (de exemplu, administrarea de medicamente, schimbarea scutecelor unui copil, monitorizarea efectuării temelor). Reprezentarea juridică se aplică, de asemenea, în afara acestor domenii (în sensul strict al termenului), cum ar fi în cazul schimbării numelui sau a cetățeniei copilului, al solicitării recunoașterii paternității copilului născut în afara căsătoriei și al exercitării drepturilor personale ale copilului.

2 Ca regulă generală, cine are răspundere părintească asupra unui copil?

Ca regulă generală, în cazul în care copilul este născut în cadrul căsătoriei sau în cazul în care părinții se căsătoresc unul cu celălalt ulterior nașterii copilului, ambii părinți vor deține custodia copilului [articolul 177 alineatul (1) din Codul civil austriac]. În cazul în care copilul este născut în afara căsătoriei, prin lege numai mama are custodia copilului [articolul 177 alineatul (2) prima teză din Codul civil austriac].

Articolul 177 alineatul (2) a doua teză din Codul civil austriac prevede că părinții necăsătoriți pot, după ce au fost informați cu privire la consecințele juridice, să declare personal în fața grefierului că ambii sunt responsabili pentru custodia copilului, atât timp cât custodia nu a fost deja soluționată în instanță. În cazul în care părinții nu locuiesc împreună, aceștia trebuie să decidă de comun acord cine va fi părintele care va avea, în principal, grijă de copil. În mod alternativ, părinții pot să încheie un acord în fața instanței sau să prezinte un astfel de acord instanței [articolul 177 alineatul (3) din Codul civil austriac]. Instanța poate, de asemenea, să acorde custodia ambilor părinți [articolul 180 alineatul (2) din Codul civil austriac].

Custodia comună poate fi încetată doar printr-o hotărâre judecătorească. Instanța trebuie să încerce o soluționare amiabilă. Dacă aceasta este fără rezultat, instanța va acorda custodia unui singur părinte sau, de asemenea, ambilor părinți (articolul 180 din Codul civil austriac). În cazul în care instanța acordă custodia comună, aceasta trebuie să precizeze, de asemenea, gospodăria în care copilul va fi îngrijit în principal. În cadrul acestor hotărâri, instanța va prioritiza întotdeauna ceea ce este în interesul superior al copilului.

În cazul în care custodia este acordată unui singur părinte, celuilalt părinte i se va acorda dreptul de a avea contacte personale cu copilul și drepturile la informare, exprimare și reprezentare, astfel cum sunt definite în articolul 189 din Codul civil austriac.

3 Dacă părinții nu sunt capabili sau nu vor să-și exercite răspunderea părintească asupra copiilor lor, poate fi numită o altă persoană în locul lor ?

În cazul în care ambii părinți se află în imposibilitatea de a exercita custodia, instanța trebuie să decidă căror bunic (sau, în caz contrar, bunic) sau căror părinți adoptivi (sau părinte adoptiv) ar trebui să le fie acordată custodia copilului. În cazul în care custodia urmează să fie acordată bunicilor sau părinților adoptivi, un cuplu va avea întâietate față de un bunic sau un părinte adoptiv singur, cu excepția cazului în care acest lucru nu este în interesul superior al copilului. În cazul în care ambii părinți sunt împiedicați să furnizeze anumite aspecte ale îngrijirii, acest lucru se va aplica în consecință. Bunăstarea copilului este întotdeauna criteriul principal atunci când este acordată custodia acestuia.

În cazul în care părintele având custodia exclusivă este împiedicat să exercite custodia, instanța trebuie să stabilească dacă, în acest caz, custodia integrală sau parțială ar trebui să fie acordată celuilalt părinte, bunicilor sau unui bunic sau unor părinți adoptivi (sau unui părinte adoptiv). Celălalt părinte va avea întâietate față de bunici și părinți adoptivi în măsura în care bunăstarea copilului poate fi garantată alături de părintele respectiv.

În cazul în care nu există părinți, bunici sau părinți adoptivi cărora să le poată fi acordată custodia, aceasta poate fi acordată unei alte persoane adecvate (articolul 204 din Codul civil austriac). Bunăstarea copilului este un factor decisiv în alegerea acestei persoane; dorința copilului și cea a părinților trebuie, de asemenea, să fie luate în considerare [articolul 205 alineatul (1) din Codul civil austriac]. Rudele sunt primele care trebuie luate în considerare, urmate de alte persoane apropiate de copil și, în cele din urmă, alte persoane adecvate, cum ar fi organizații care se îngrijesc de bunăstarea copiilor sau a tinerilor (articolul 209 din Codul civil austriac).

4 Dacă părinții divorțează sau se despart, cum se stabilește chestiunea răspunderii părintești pe viitor?

Custodia comună continuă să se aplice în urma divorțului sau a anulării căsătoriei. Cu toate acestea, în cazul în care părinții doresc să mențină custodia comună la fel ca înainte, aceștia trebuie să prezinte un acord în instanță într-un termen rezonabil, specificând părintele cu care va locui, în principal, copilul. Instanța trebuie să aprobe acordul în cazul în care acesta este în interesul superior al copilului. Părinții nu pot, cu toate acestea, să partajeze custodia într-un mod care ar însemna, de exemplu, că unul dintre părinți este unicul responsabil pentru îngrijirea și creșterea copilului, în timp ce celălalt se ocupă doar de gestionarea bunurilor copilului și de reprezentarea acestuia; părintele cu care copilul locuiește în principal trebuie să aibă întotdeauna custodia deplină. În cazul în care un astfel de acord nu este prezentat într-un interval de timp rezonabil după desfacerea căsătoriei, sau dacă acesta nu este în interesul superior al copilului, instanța trebuie să decidă, în cazul în care nu se poate ajunge la un acord pe cale amiabilă – dacă este necesar, după mediere, părintele care va avea custodia exclusivă a copilului în viitor.

Părinții pot preciza, de asemenea, faptul că numai unul dintre ei ar trebui să păstreze custodia copilului după desfacerea căsătoriei. Un acord care să stipuleze părintele cu care copilul va locui în principal nu este, în mod clar, necesar în astfel de cazuri. Acest lucru este valabil nu numai pentru cazurile în care căsătoria este desfăcută, ci și în situațiile în care părinții unui copil sunt încă căsătoriți însă locuiesc în permanență separat. În astfel de cazuri, instanța va pronunța o hotărâre numai la cererea unuia dintre părinți.

Informațiile de mai sus cu privire la custodia părinților după desfacerea căsătoriei se aplică, de asemenea, în cazurile în care partenerii de viață se despart. Instanța poate, prin urmare, să acorde custodia comună părinților unui copil născut în afara căsătoriei în cazul în care gospodăria comună a fost eliminată sau chiar dacă o astfel de o gospodărie nu a existat niciodată, cu condiția să existe un acord privind reședința care să fie în interesul superior al copilului.

5 Dacă părinții încheie un acord privind răspunderea părintească, ce formalități trebuie respectate pentru a face ca acordul să fie executoriu?

A se vedea întrebarea 4.

6 Dacă părinții nu pot ajunge la un acord privind chestiunea răspunderii părintești, care sunt căile alternative de rezolvare a conflictului fără prezentarea în instanță?

Părinții pot contacta servicii de asistență socială pentru copii și tineret (consiliere familială) sau organizații private pentru consultanță. În mod alternativ, părinții pot să participe la mediere, consiliere pentru cupluri sau consiliere parentală sau să utilizeze alte servicii de consiliere.

7 Dacă părinții se prezintă în instanță, asupra căror chestiuni legate de copil poate judecătorul să decidă?

Judecătorul din cadrul instanței competente în materie de tutelă (*Pflegschaftsgericht*) poate doar să inițieze în mod oficial și să se pronunțe în procedurile privind drepturile de custodie și de vizită. În cazul în care există un risc acut pentru bunăstarea copilului, serviciile de asistență socială pentru copii și tineret trebuie să fie notificate. În cazul în care copilul se află în pericol iminent, acestea pot să ia măsurile adecvate, inclusiv retragerea custodiei în cazurile cele mai grave.

Întreținerea copilului poate fi decisă doar la cererea reprezentantului legal al copilului sau a persoanei cu vârsta legală care are dreptul la întreținere; aceasta nu poate fi decisă de către instanță din oficiu. Întreținerea copilului trebuie solicitată ca parte a procedurilor judiciare necontencioase (*Außerstreitverfahren*). Acest lucru se aplică, de asemenea, pentru copiii care au împlinit vârsta legală. Ofițerii judiciari (*Rechtspfleger*) sunt responsabili pentru această chestiune.

8 Dacă instanța hotărăște că un părinte va avea custodia exclusivă a unui copil, aceasta înseamnă că el sau ea poate decide asupra tuturor chestiunilor legate de copil fără îl consulte pe celălalt părinte în prealabil?

Părintele fără custodie are dreptul de a fi informat în timp util cu privire la chestiunile importante care afectează copilul și la măsurile planificate care necesită reprezentare colectivă în caz de custodie comună [articolul 167 alineatele (2) și (3) din Codul civil austriac] de către persoana care deține custodia, precum și de a prezenta observații cu privire la aceste informații (dreptul la informare și exprimare). Observațiile ar trebui să fie luate în considerare în cazul în care dorințele exprimate în acestea servesc mai bine interesul superior al copilului. Aceste drepturi se extind, de asemenea, la chestiuni mai puțin importante (cu condiția ca acestea să nu fie aspecte de zi cu zi) dacă, în pofida disponibilității părintelui care deține custodia, acesta nu are contacte directe regulate cu copilul, de exemplu pentru că împrejurările nu permit acest lucru sau copilul refuză contactul cu acesta [articolul 189 alineatul (3) din Codul civil austriac]. În cazul în care părintele care deține custodia nu-și îndeplinește aceste obligații, instanța poate emite ordine corespunzătoare la cerere și, în cazul în care bunăstarea copilului este periclitată, din oficiu [articolul 189 alineatul (4) din Codul civil austriac]. Instanța poate, de exemplu, să emită ordine specifice pentru părintele care nu-și respectă obligațiile sau să autorizeze părintele care nu deține custodia să obțină el însuși/ea însăși informații de la medic sau de la școală. În cazul în care comportamentul părintelui care deține custodia pune în pericol bunăstarea copilului, custodia poate fi retrasă parțial sau în totalitate în temeiul articolului 181 din Codul civil austriac.

Dreptul la informare și exprimare poate fi limitat sau retras de către instanță dacă exercitarea acestuia pune în pericol în mod serios bunăstarea copilului. Același lucru este valabil, de asemenea, dacă părintele în cauză abuzează de aceste drepturi sau le exercită într-o manieră care nu poate fi acceptată de către celălalt părinte. De asemenea, acestea încetează să mai existe în cazul în care părintele însuși refuză contactul cu copilul, fără nicio justificare [articolul 189 alineatul (2) din Codul civil austriac].

Custodia trebuie să fie exercitată întotdeauna într-o manieră care să servească cel mai bine interesul superior al copilului. Atunci când se stabilește care este interesul superior al copilului, ar trebui să fie luate în considerare personalitatea și nevoile copilului, în special talentele, abilitățile, preferințele și potențialul de dezvoltare al acestuia, precum și condițiile de trai ale părinților.

Toate persoanele care dețin custodia (părinți, bunici, părinți adoptivi, altele) și persoanele care au alte drepturi și obligații în raport cu un copil (de exemplu, drepturi de vizită) trebuie, în scopul protejării bunăstării copilului, să se abțină de la tot ceea ce ar putea afecta relația copilului cu alte persoane care au drepturi și obligații în legătură cu copilul sau care ar putea face și mai dificilă îndeplinirea obligațiilor de către astfel de persoane (cerințe de bună conduită [*Wohlvhaltensgebot*], articolul 159 din Codul civil austriac).

9 Dacă instanța hotărăște că părinții vor avea custodia comună a unui copil, ce înseamnă aceasta în practică?

În cazul reprezentării juridice, se aplică principiul reprezentării unice, și anume fiecare părinte are dreptul și obligația de a reprezenta copilul în mod individual. Prin urmare, acțiunea juridică întreprinsă de către unul dintre părinți este valabilă în continuare din punct de vedere juridic, chiar dacă celălalt părinte nu este de acord cu aceasta [articolul 167 alineatul (1) din Codul civil austriac]. Acordul ambilor părinți autorizați să reprezinte copilul este necesar numai în cazurile enumerate la articolul 167 alineatul (2) din Codul civil austriac (de exemplu, în cazul schimbării prenumelui sau numelui copilului, al alegerii sau schimbării religiei copilului, al transferării copilului către servicii externe de îngrijire etc.)

Aprobarea celuilalt părinte autorizat să reprezinte copilul și consimțământul instanței sunt necesare atunci când copilul este reprezentat sau se acordă consimțământul în numele copilului în chestiuni legate de proprietate care nu fac obiectul administrării curente [articolul 167 alineatul (3) din Codul civil austriac]. Printre acestea se numără, de exemplu, vânzarea sau ipotecarea bunurilor, renunțarea la un drept de moștenire, acceptarea necondiționată sau renunțarea la succesiune și acceptarea de donații grevate de sarcini.

În cadrul procedurilor civile, fiecare părinte are dreptul de a reprezenta copilul pe cont propriu. În cazul în care părinții nu pot ajunge la un acord ori instanța nu a desemnat pe niciunul dintre aceștia sau o altă parte terță drept reprezentant al copilului, reprezentantul va fi părintele care a încheiat prima etapă procedurală (*Verfahrenshandlung*) (articolul 169 din Codul civil austriac). Părinții trebuie să respecte cerințele de bună conduită (a se vedea întrebarea 9).

10 Cărei instanțe sau autorități ar trebui să mă adresez dacă vreau să depun o cerere privind răspunderea părintească? Ce formalități trebuie respectate și ce acte trebuie să atașez la cererea mea?

În conformitate cu articolul 109 din Legea privind competența judiciară (*Jurisdiktionsnorm* – JN), instanța competentă este instanța districtuală (*Bezirksgericht*) din districtul în care copilul își are reședința obișnuită sau, în cazul în care nu există o astfel de reședință în Austria, locul său de reședință (real). În cazul în care copilul nu are reședința în Austria, instanța competentă este cea din districtul în care reprezentantul legal își are reședința obișnuită. În cazul în care nu există o astfel de reședință în Austria, aceasta este instanța din districtul în care unul dintre părinți își are reședința obișnuită; în caz contrar, aceasta este instanța districtuală a orașului Viena - partea centrală (*Bezirksgericht Innere Stadt Wien*). Reședința obișnuită este diferită de reședință (simplă) prin faptul că cea dintâi este, de regulă, locul de reședință pentru o perioadă de timp specifică și continuă (aproximativ șase luni).

Cererile de transfer al custodiei exclusive sau de participare la custodie pot fi făcute în scris prin poștă sau personal la instanța districtuală în timpul așa-numitelor „zile de birou” (*Amtstage*), care au loc cel puțin o dată pe săptămână, de regulă marți dimineață. Nu este nevoie ca părțile să fie reprezentate de un avocat. În cazul în care părțile doresc totuși să fie reprezentate, acestea pot fi reprezentate doar de către un avocat („cerința relativă privind reprezentarea juridică” [*relative Anwaltpflicht*] în temeiul articolului 101 alineatul (1) din Legea privind procedurile necontencioase).

Cererea trebuie să conțină o descriere a cazului, numele, prenumele și adresa solicitantului și a reprezentantului său legal și, dacă este necesar, numele și adresele celorlalte părți cunoscute și, în chestiunile legate de starea civilă, de asemenea data și locul nașterii, precum și naționalitatea părților [articolul 10 alineatul (3) din Legea privind procedurile necontencioase].

În cazul în care forma sau conținutul cererii sunt incorecte sau incomplete, într-un mod care împiedică alte etape procedurale, instanța nu trebuie să o refuze sau să o respingă imediat, ci ar trebui să solicite mai întâi ca aceasta să fie rectificată [articolul 10 alineatul (4) din Legea privind procedurile necontencioase].

11 Ce procedură se aplică în aceste cazuri? Este disponibilă o procedură de urgență?

În aceste cazuri, se aplică procedura necontencioasă, în conformitate cu Legea privind procedurile necontencioase.

În conformitate cu interesul superior al copilului, instanța trebuie să atribuie sau să retragă custodia și dreptul la contact personal, în special pentru a menține contactul fiabil și pentru a stabili claritatea juridică, iar în unele cazuri trebuie să facă acest lucru cu titlu provizoriu ca parte a unei proceduri de urgență.

Acest lucru poate fi necesar, în special, în urma desfacerii căsătoriei părinților sau a gospodăriei comune [punctul 1 de la articolul 180 alineatul (1) din Codul civil austriac]. Această decizie este obligatorie și executorie cu titlu provizoriu, cu excepția cazului în care instanța decide altfel.

12 Pot obține asistență juridică pentru a acoperi costurile procedurii?

În conformitate cu articolele 63-73 din Codul de procedură civilă (*Zivilprozessordnung* – ZPO), poate fi acordată asistență juridică, la cerere, în cadrul procedurilor civile în cazul în care o parte nu este în măsură să suporte costurile procedurilor fără a ajunge sub nivelul de subzistență necesar. În conformitate cu articolul 7 alineatul (1) din Legea privind procedurile necontencioase, aceste dispoziții trebuie să se aplice în mod corespunzător în procedurile necontencioase (cum ar fi în cadrul procedurii referitoare la întreținerea copilului).

Nivelul de subzistență necesar, în termeni abstracti, se situează între venitul mediu statistic al unei persoane angajate și nivelul minim de subzistență. Acesta este considerat a fi în pericol dacă partea și familia sa cu drept la întreținere nu ar putea duce chiar și o viață modestă, luând în considerare orice bunuri care pot fi folosite sau posibilitatea de a acumula economii pe durata procedurilor mai lungi. De asemenea, poate fi acordată asistență juridică parțială.

Asistența juridică va fi aprobată doar dacă acțiunea juridică sau apărarea respectivă nu par să fie în mod vădit neserioase sau inutile. Asistența juridică poate fi acordată atât persoanelor fizice, cât și persoanelor juridice. Cetățenia părții este lipsită de relevanță.

Asistența juridică include, în special, o derogare temporară de la plata taxelor judiciare și a onorariilor pentru martori, experți, interpreți, precum și plata cheltuielilor de deplasare suportate de partea în cauză în cazul în care aceasta trebuie să se prezinte personal. În cazul în care reprezentarea de către un avocat este prevăzută de lege (cum ar fi în cazul litigiilor implicând sume care depășesc 5 000 EUR sau în cadrul procedurilor în fața instanțelor regionale [*Landesgerichte*]) sau dacă acest lucru se dovedește necesar având în vedere circumstanțele cazului, partea va beneficia provizoriu de serviciile unui avocat austriac, în mod gratuit. Avocatul va acorda părții consultanță juridică anterior procedurilor în vederea soluționării litigiului pe cale extrajudiciară.

Articolul 71 din Codul de procedură civilă prevede că părțile care primesc asistență juridică vor trebui să ramburseze parțial sau integral sumele de la care plata cărora au fost temporar scutite și care nu au fost încă rambursate. În plus, acestea vor trebui să plătească avocatului care le-a fost atribuit ratele stabilite dacă și de îndată ce au posibilitatea să facă acest lucru fără să-și pericliteze nivelul necesar de subzistență. După o perioadă de trei ani de la finalizarea procedurilor, obligația de rambursare nu mai poate fi impusă. Pentru a verifica dacă au fost îndeplinite condițiile pentru rambursare, instanța poate cere părții să depună o nouă declarație privind activele (*Vermögensbekenntnis*) însoțită de dovezi rezonabile într-o perioadă de timp adecvată.

13 Este posibilă atacarea unei hotărâri privind răspunderea părintească?

Hotărârile instanței de prim grad de jurisdicție în materia răspunderii părintești pot fi atacate (articolul 45 din Legea privind procedurile necontencioase).

Termenul pentru introducerea unei căi de atac este de 14 zile de la data notificării copiei scrise a hotărârii [articolul 46 alineatul (1) din Legea privind procedurile necontencioase]. De regulă, instanța de al doilea grad de jurisdicție este cea care se pronunță cu privire la calea de atac.

În anumite cazuri, pot fi introduse recursuri pe motive de drept (*Revisionsrekurs*) la Curtea Supremă (*Oberster Gerichtshof*) împotriva unei hotărâri pronunțate de instanța de apel (*Rekursgericht*) ca parte a procedurii de recurs (a se vedea articolul 62 din Legea privind procedurile necontencioase). Astfel de recursuri sunt admisibile numai dacă soluționează o problemă juridică de o importanță deosebită pentru menținerea unității, certitudinii sau dezvoltării juridice. Cu toate acestea, astfel de acțiuni nu sunt admisibile cu privire la anumite aspecte, cum ar fi aspectele referitoare la asistența juridică, costuri și taxe. Termenul de recurs pe motive de drept este de 14 zile de la data la care este notificată sau comunicată decizia instanței de apel [articolul 65 alineatul (1) din Legea privind procedurile necontencioase]. Recursul trebuie să fie semnat de un avocat sau de un notar [punctul 5 de la articolul 65 alineatul (3) din Legea privind procedurile necontencioase].

14 În anumite cazuri, poate fi necesară adresarea către o instanță sau către o altă autoritate pentru a face executorie o hotărâre privind răspunderea părintească. Care procedură se aplică în asemenea cazuri?

În conformitate cu articolul 110 alineatul (2) din Legea privind procedurile necontencioase, hotărârile nu pot fi executate în conformitate cu Codul de executare (*Exekutionsordnung*). În conformitate cu articolul 79 alineatul (2) din Legea privind procedurile necontencioase, instanța trebuie să dispună măsurile obligatorii corespunzătoare, la cerere sau din oficiu. Aceste măsuri includ impunerea de amenzi, detenție până la un an, prezentă obligatorie, inspecția documentelor, a informațiilor și a altor bunuri mobile și numirea de mandatar care trebuie să ia măsuri rezonabile pe riscul și cheltuielii persoanei care nu și-a îndeplinit obligațiile. Hotărârile privind contactul personal trebuie, de asemenea, să fie executate împotriva voinței părintelui care nu locuiește în gospodăria comună împreună cu copilul. Instanța poate, de asemenea, să execute hotărârile privind custodia prin utilizarea forței directe adecvate.

În conformitate cu articolul 110 alineatul (3) din Legea privind procedurile necontencioase, instanța poate, din oficiu, doar să se abțină de la continuarea executării dacă și în măsura în care acest lucru pune în pericol bunăstarea copilului. În plus, atunci când pune în executare hotărâri în materie de custodie pronunțate de instanță sau aprobate de instanță, instanța poate să solicite asistență din partea serviciilor de asistență socială pentru minori și tineret sau de la instanța competentă în materie de dreptul familiei, în special cu privire la îngrijirea temporară a copilului atunci când acest lucru este necesar pentru asigurarea bunăstării sale. Cu toate acestea, doar organele judiciare pot utiliza forța directă pentru a executa hotărârile judecătorești. Acestea pot solicita asistență din partea poliției.

15 Ce ar trebui să fac pentru ca o hotărâre în materia răspunderii părintești pronunțată de o instanță dintr-un alt stat membru să fie recunoscută și executată în acest stat membru?

În conformitate cu articolul 21 din Regulamentul Bruxelles IIa, hotărârile din alte state membre vor fi recunoscute fără să fie necesară vreo procedură specială.

O procedură pentru aprobarea unei decizii adoptate de o instanță străină (procedura de *exequatur*) este necesară pentru executarea hotărârilor în materie de custodie (articolul 28 și următoarele din Regulamentul Bruxelles II bis); le revine statelor membre sarcina de a reglementa detaliile procedurii în temeiul articolului 30 din regulamentul. În Austria, aceasta este reglementată de articolele 112-116 din Legea privind procedurile necontencioase.

16 Ce instanță din acest stat membru trebuie să sesizez pentru a mă opune recunoașterii unei hotărâri în materia răspunderii părintești pronunțate de o instanță dintr-un alt stat membru? Ce procedură se aplică în acest caz?

Cererile de refuz al recunoașterii unei hotărâri în materie de custodie luată într-un alt stat membru [articolul 21 alineatul (3) din Regulamentul Bruxelles IIa] intră – la fel ca procedura de *exequatur* – în sfera de competență a instanței districtuale din districtul în care copilul își are reședința obișnuită sau, în cazul în care nu există o astfel de reședință, locul său de reședință în Austria. În cazul în care copilul nu are o reședință în Austria, instanța competentă va fi cea din districtul în care reprezentantul legal își are reședința obișnuită sau, în cazul în care nu există o astfel de reședință în Austria și atât timp cât este vorba despre un copil, instanța din districtul în care unul dintre părinți își are reședința obișnuită. În caz contrar, instanța competentă este instanța districtuală a orașului Viena - partea centrală (articolul 109a din Legea privind competența judiciară în coroborare cu articolul 109 din această lege).

17 Ce legislație se aplică în acțiunile privind răspunderea părintești în cazul în care copilul sau părțile nu locuiesc în acest stat membru sau au cetățenii diferite?

În cazul în care instanțele austriece sunt considerate competente în temeiul Regulamentului Bruxelles IIa sau al Convenției de la Haga din 1996 privind protecția copiilor, acestea vor aplica, în principal, legislația austriacă.

Ultima actualizare: 19/07/2019

Versiunea în limba națională a acestei pagini este administrată de punctul de contact RJE respectiv. Traducerile au fost efectuate de serviciile Comisiei Europene. Este posibil ca eventualele modificări aduse originalului de către autoritatea națională competentă să nu se regăsească încă în traduceri. Nici RJE și nici Comisia Europeană nu-și asumă nicio răspundere sau responsabilitate în legătură cu informațiile sau datele pe care le conține ori la care face trimitere acest document. Pentru a afla care sunt regulile privind protecția drepturilor de autor aplicabile de statul membru responsabil pentru această pagină, vă invităm să consultați avizul juridic.

Răspunderea părintească - România

1 Ce înseamnă în termeni practici termenul juridic „răspundere părintească”? Care sunt drepturile și obligațiile titularului răspunderii părintești?

În Codul civil român se folosește noțiunea de **autoritatea părintească**. Prin **autoritate părintească se înțelege** ansamblul de drepturi și obligații care privesc atât persoana, cât și bunurile copilului. Drepturile și obligațiile aparțin, în mod egal, ambilor părinți și se exercită în interesul superior al copilului. Autoritatea părintească se exercită până la data când copilul dobândește capacitatea deplină de exercițiu.

Printre drepturile și obligațiile părintești (prevăzute la art. 487-499 din Codul civil și Legea nr. 272/2004 privind protecția și promovarea drepturilor copilului) cu privire la persoana copilului pot fi amintite:

dreptul și obligația de a stabili și păstra identitatea copilului. Copilul este înregistrat imediat după naștere și are dreptul la nume, dreptul de a dobândi o cetățenie. Părinții aleg prenumele și numele de familie al copilului.

dreptul și obligația de a crește copilul. Părinții au dreptul și obligația de a crește copilul, îngrijind de sănătatea și dezvoltarea lui fizică, psihică și intelectuală, de educația, învățătura și pregătirea profesională a acestuia, potrivit propriilor lor convingeri, însușirilor și nevoilor copilului.

dreptul și obligația de a asigura supravegherea copilului.

dreptul și obligația de a asigura întreținerea copilului. Părinții sunt obligați, în solidar, să dea întreținere copilului lor minor. Părinții sunt obligați să îl întrețină pe copilul devenit major, dacă se află în continuarea studiilor, până la terminarea acestora, dar fără a depăși vârsta de 26 de ani.

dreptul de a lua anumite măsuri disciplinare față de copil. Sunt interzise luarea unor măsuri, precum și aplicarea unor pedepse fizice, de natură a afecta dezvoltarea fizică, psihică sau starea emoțională a copilului.

dreptul de a cere înapoierea copilului de la orice persoană care îl deține fără drept.

dreptul părinților la reunire cu copilul lor. Acest drept este corelativ dreptului copilului de a nu fi separat de părinții săi, decât pentru motive excepționale și temporare (de exemplu, măsurile de plasament).

dreptul părintelui de a avea legături personale cu copilul. Modalitățile de a avea legături personale cu copilul sunt, e.g.: vizitarea copilului la locuința lui, vizitarea copilului în timpul în care el se găsește la școală, petrecerea vacanței de către copil cu fiecare dintre părinții lui.

dreptul de a stabili locuința copilului. Copilul minor locuiește la părinții săi. Dacă părinții nu locuiesc împreună, aceștia vor stabili, de comun acord, locuința copilului. În caz de neînțelegere între părinți, instanța de tutelă hotărăște.

dreptul de a consimți la logodna și căsătoria copilului în cazul minorilor care au împlinit 16 ani; dreptul de a consimți la adopția copilului.

dreptul de a contesta măsurile dispuse de autorități cu privire la copil și a formula cereri și acțiuni în nume propriu și în numele copilului

Printre drepturile și obligațiile părintești (prevăzute la art. 500-502 din Codul civil) cu privire la bunurile copilului pot fi amintite:

administrarea bunurilor copilului. Părintele nu are niciun drept asupra bunurilor copilului și nici copilul asupra bunurilor părintelui, în afară de dreptul la moștenire și la întreținere. Părinții au dreptul și obligația de a administra bunurile copilului lor minor, precum și de a-l reprezenta în actele juridice civile ori de a-i încuviința aceste acte. După împlinirea vârstei de 14 ani minorul își exercită drepturile și își execută obligațiile singur, dar cu încuviințarea părinților și, după caz, a instanței de tutelă.

dreptul și obligația de a reprezenta pe minor în actele civile ori de a-i încuviința aceste acte. Până la vârsta de 14 ani, copilul, fiind lipsit în întregime de capacitatea de exercițiu, este reprezentat de părinți în actele civile. Între 14-18 ani, copilul, având capacitate restrânsă de exercițiu, își exercită singur drepturile și își execută obligațiile, dar cu încuviințarea prealabilă a părinților.

2 Ca regulă generală, cine are răspundere părintească asupra unui copil?

Drepturile și obligațiile aparțin, în mod egal, ambilor părinți (art. 503 alin. 1 din Codul civil): în cazul în care părinții sunt căsătoriți; după divorț (art. 397 din Codul civil); în cazul copilului din afara căsătoriei a cărui filiație a fost stabilită față de ambii părinți și dacă părinții conviețuiesc (art. 505 alin. 1 din Codul civil). Autoritatea părintească se exercită în mod inegal de către părinți (scindat): în cazul desfacerii căsătoriei prin divorț dacă instanța apreciază ca fiind în interesul copilului exercitarea autorității părintești doar de către un singur părinte (art. 398 din Codul civil); în cazul desființării căsătoriei (art. 305 alin. 2 din Codul civil); în cazul copilului din afara căsătoriei, dacă părinții nu conviețuiesc (art. 505 alin. 2 din Codul civil).

Autoritatea părintească se exercită de către un singur părinte, conform art. 507 din Codul civil, atunci când celălalt părinte este decedat, decăzut din drepturile părintești, pus sub interdicție etc.

Autoritatea părintească se exercită, în parte, prin părinți, atunci când drepturile și obligațiile revin unei terțe persoane sau unei instituții de ocrotire (art. 399 din Codul civil).

3 Dacă părinții nu sunt capabili sau nu vor să-și exercite răspunderea părintească asupra copiilor lor, poate fi numită o altă persoană în locul lor ?

Părintele minor care a împlinit vârsta de 14 ani are numai drepturile și îndatoririle părintești cu privire la persoana copilului. Drepturile și îndatoririle cu privire la bunurile copilului revin tutorei lui sau altei persoane.

Tutela minorului se instituie atunci când ambii părinți sunt decedați, necunoscuți, decăzuți din exercițiul drepturilor părintești sau li s-a aplicat pedeapsa penală a interdicției drepturilor părintești, puși sub interdicție judecătorească, dispăruți ori declarați judecătorește morți, și în cazul în care, la încetarea adopției, instanța hotărăște că este în interesul minorului instituirea unei tutele.

În cazul în care, după decăderea din exercițiul drepturilor părintești, copilul se află în situația de a fi lipsit de îngrijirea ambilor părinți, se instituie tutela.

În mod excepțional, instanța de tutelă poate hotărî plasamentul copilului la o rudă sau la o altă familie ori persoană, cu consimțământul acestora, sau într-o instituție de ocrotire.

4 Dacă părinții divorțează sau se despart, cum se stabilește chestiunea răspunderii părintești pe viitor?

După divorț, autoritatea părintească revine, în principiu, în comun, ambilor părinți sau, dacă există motive întemeiate, având în vedere interesul superior al copilului, numai unui părinte. Celălalt părinte păstrează dreptul de a veghea asupra modului de creștere și educare a copilului, precum și dreptul de a consimți la adopția acestuia.

În mod excepțional, instanța de tutelă poate hotărî plasamentul copilului la o rudă sau la o altă familie ori persoană, cu consimțământul acestora, sau într-o instituție de ocrotire. Acestea exercită drepturile și îndatoririle care revin părinților cu privire la persoana copilului (art. 399 din Codul civil).

În cazul copilului din afara căsătoriei a cărui filiație a fost stabilită față de ambii părinți, autoritatea părintească se exercită în comun și în mod egal de către părinți, dacă aceștia conviețuiesc. Dacă părinții copilului din afara căsătoriei nu conviețuiesc, autoritatea părintească se exercită doar de unul dintre părinți. Divorțul prin acordul soților poate fi constatat de notarul public și în cazul în care există copii minori născuți din căsătorie, din afara căsătoriei sau adoptați, dacă soții convin asupra tuturor aspectelor referitoare la numele de familie pe care să îl poarte după divorț, exercitarea autorității părintești de către ambii părinți, stabilirea locuinței copiilor după divorț, modalitatea de păstrare a legăturilor personale dintre părintele separat și fiecare dintre copii, precum și stabilirea contribuției părinților la cheltuielile de creștere, educare, învățatură și pregătire profesională a copiilor. Dacă din raportul de anchetă socială rezultă că acordul soților privind exercitarea în comun a autorității părintești sau cel privind stabilirea locuinței copiilor nu este în interesul copilului, notarul public emite o dispoziție de respingere a cererii de divorț și îndrumă soții să se adreseze instanței de judecată.

5 Dacă părinții încheie un acord privind răspunderea părintească, ce formalități trebuie respectate pentru a face ca acordul să fie executoriu?

Cu încuviințarea instanței de tutelă părinții se pot înțelege cu privire la exercitarea autorității părintești sau cu privire la luarea unei măsuri de protecție a copilului, dacă este respectat interesul superior al acestuia. (art. 506 din Codul civil)

Părțile se pot înfățișa oricând în cursul judecării, chiar fără să fi fost citate, pentru a cere să se dea o hotărâre care să consfințească tranzacția lor, pronunțând o hotărâre de expedient. Hotărârea de expedient este definitivă și constituie titlu executoriu.

6 Dacă părinții nu pot ajunge la un acord privind chestiunea răspunderii părintești, care sunt căile alternative de rezolvare a conflictului fără prezentarea în instanță?

Medierea este facultativă înainte de sesizarea instanței de judecată. În timpul soluționării procesului autoritățile judiciare au obligația de a informa părțile cu privire la posibilitatea și avantajele folosirii medierii. Dacă medierea nu conduce la o înțelegere, problemele litigioase se soluționează în fața instanței.

7 Dacă părinții se prezintă în instanță, asupra căror chestiuni legate de copil poate judecătorul să decidă?

A se vedea răspunsul de la întrebarea 1.

8 Dacă instanța hotărăște că un părinte va avea custodia exclusivă a unui copil, aceasta înseamnă că el sau ea poate decide asupra tuturor chestiunilor legate de copil fără îl consulte pe celălalt părinte în prealabil?

Dacă instanța hotărăște ca autoritatea părintească să fie exercitată numai de către unul dintre părinți, acesta va decide singur asupra tuturor chestiunilor legate de copil. Celălalt părinte păstrează dreptul de a veghea asupra modului de creștere și educare a copilului, precum și dreptul de a consimți la adopția acestuia.

9 Dacă instanța hotărăște că părinții vor avea custodia comună a unui copil, ce înseamnă aceasta în practică?

Părinții exercită împreună și în mod egal autoritatea părintească. Față de terții de bună-credință, oricare dintre părinți, care îndeplinește singur un act curent pentru exercitarea drepturilor și îndeplinirea îndatoririlor părintești, este prezumat că are și consimțământul celuilalt părinte.

10 Cărei instanțe sau autorități ar trebui să mă adresez dacă vreau să depun o cerere privind răspunderea părintească? Ce formalități trebuie respectate și ce acte trebuie să atașez la cererea mea?

Cererile privind ocrotirea persoanei fizice în competența instanței de tutelă și de familie (*judecătoria sau, după caz, tribunalele ori tribunalele specializate pentru minori și familie*) se soluționează de instanța în a cărei circumscripție teritorială își are domiciliul sau reședința persoana ocrotită (art. 94 din Codul de procedură civilă).

Este competentă instanța de la domiciliul reclamantului pentru cererile privind stabilirea filiației, instanța în a cărei circumscripție domiciliază creditorul reclamant pentru cererile referitoare la obligația de întreținere (inclusiv alocațiile de stat pentru copii).

Actele necesare care trebuie anexate cererii de chemare în judecată sunt copia certificatului de naștere al copilului minor, copia cărții de identitate, copia hotărârii de divorț, acord de mediere (dacă există), precum și orice alte înregistrări considerate utile în soluționarea cazului. Cererea este scutită de taxa de timbru.

11 Ce procedură se aplică în aceste cazuri? Este disponibilă o procedură de urgență?

Instanța poate lua, pe tot timpul procesului de divorț, prin ordonanță președințială (procedură specială, cu termene de soluționare mai scurte), măsuri provizorii cu privire la stabilirea locuinței copiilor minori, obligația de întreținere, încasarea alocației de stat pentru copii și folosirea locuinței familiei (art. 919 din Codul de procedură civilă).

12 Pot obține asistență juridică pentru a acoperi costurile procedurii?

Asistența judiciară se poate obține în condițiile Ordonanței de Urgență nr. 51/2008 privind ajutorul public judiciar în materie civilă, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 193/2008, cu modificările ulterioare.

Ajutorul public judiciar se poate acorda, separat sau cumulativ, sub forma asistenței prin avocat; plății expertului, traducătorului sau interpretului; plății onorariului executorului judecătoresc; scutiților, reducerilor, eșalonărilor sau amânărilor de la plata taxelor judiciare.

Beneficiară în întregime de ajutor public judiciar persoanele al căror venit mediu net lunar pe membru de familie, în ultimele două luni anterioare formulării cererii, se situează sub nivelul de 300 lei. Dacă venitul se situează sub nivelul de 600 lei, ajutor public judiciar se suportă în proporție de 50%. Cu toate acestea, condițiile stabilite nu împiedică solicitanții ale căror resurse depășesc cotele să beneficieze de asistență juridică dacă dovedesc că nu pot face față cheltuielilor de judecată, din cauza diferenței între nivelul de trai al statului de domiciliu sau de reședință obișnuită și statul forului.

13 Este posibilă atacarea unei hotărâri privind răspunderea părintească?

Hotărârea pronunțată în cauzele referitoare la exercitarea autorității părintești (accesorie divorțului sau pe cale principală) este supusă numai apelului, în termen de 30 de zile de la comunicarea hotărârii, sau numai recursului în cazul hotărârii de expedient care consfințește înțelegerea părților.

14 În anumite cazuri, poate fi necesară adresarea către o instanță sau către o altă autoritate pentru a face executorie o hotărâre privind răspunderea părintească. Care procedură se aplică în asemenea cazuri?

În cazul în care debitorul nu execută de bunăvoie obligația sa, creditorul trebuie să sesizeze executorul judecătoresc. Executorul judecătoresc va solicita instanței de executare încuviințarea executării. Aceasta se soluționează prin încheiere dată în camera de consiliu, fără citarea părților.

Dacă cererea de executare a fost încuviințată, executorul judecătoresc trimite părintelui sau persoanei la care se află minorul încheierea și o somație în care îi va comunica acesteia data la care să se prezinte împreună cu minorul, în vederea preluării acestuia de către creditor, sau îi va pune în vedere să permită celui alt părinte să își exercite dreptul de a avea legături personale cu minorul.

Dacă debitorul nu execută obligația sa, executorul judecătoresc va proceda la executarea silită, în prezența unui reprezentant al direcției generale de asistență socială și protecția copilului și, dacă e necesar, a unui psiholog și agenților forței publice. Nu este permis niciunei persoane să bruscheze minorul sau să exercite presiuni asupra lui pentru a se realiza executarea.

Dacă debitorul nu își îndeplinește obligația, penalitatea stabilită de instanță curge până la momentul executării, iar executorul judecătoresc va sesiza parchetul în vederea începerii urmăririi penale.

Dacă minorul refuză, executorul va comunica reprezentantului direcției generale de asistență socială și protecția copilului procesul verbal, iar, instanța competentă va dispune ca minorul să urmeze un program de consiliere psihologică, finalizat printr-un raport al unui psiholog. Dacă, după reluarea executării silită, minorul refuză creditorul poate sesiza instanța pentru aplicarea unei penalități.

15 Ce ar trebui să fac pentru ca o hotărâre în materia răspunderii părintești pronunțată de o instanță dintr-un alt stat membru să fie recunoscută și executată în acest stat membru?

Pentru recunoașterea unei hotărâri privind autoritatea părintească sunt aplicabile dispozițiile Regulamentului (CE) nr. 2201/2003. Cererea se adresează tribunalului de la domiciliul pârâtului sau de la reședința acestuia din România. Recunoașterea poate fi atacată cu apel la curtea de apel competentă teritorial, respectiv recurs, la Înalta Curte de Casație și Justiție.

16 Ce instanță din acest stat membru trebuie să sesizez pentru a mă opune recunoașterii unei hotărâri în materia răspunderii părintești pronunțate de o instanță dintr-un alt stat membru? Ce procedură se aplică în acest caz?

Pentru a se opune recunoașterii unei hotărâri privind autoritatea părintească persoana interesată se poate adresa tribunalului de la domiciliul pârâtului sau de la reședința acestuia din România.

17 Ce legislație se aplică în acțiunile privind răspunderea părintești în cazul în care copilul sau părțile nu locuiesc în acest stat membru sau au cetățenii diferite?

Art. 2611 din Codul civil stabilește că legea aplicabilă autorității părintești și protecției copiilor se determină potrivit Convenției privind competența, legea aplicabilă, recunoașterea, executarea și cooperarea cu privire la răspunderea părintească și măsurile privind protecția copiilor, adoptată la Haga la 19 octombrie 1996, ratificată prin Legea nr. 361/2007.

Ultima actualizare: 13/09/2016

Versiunea în limba națională a acestei pagini este administrată de punctul de contact RJE respectiv. Traducerile au fost efectuate de serviciile Comisiei Europene. Este posibil ca eventualele modificări aduse originalului de către autoritatea națională competentă să nu se regăsească încă în traduceri. Nici RJE și nici Comisia Europeană nu-și asumă nicio răspundere sau responsabilitate în legătură cu informațiile sau datele pe care le conține ori la care face trimitere acest document. Pentru a afla care sunt regulile privind protecția drepturilor de autor aplicabile de statul membru responsabil pentru această pagină, vă invităm să consultați avizul juridic.

Răspunderea părintească - Slovenia

1 Ce înseamnă în termeni practici termenul juridic „răspundere părintească”? Care sunt drepturile și obligațiile titularului răspunderii părintești?

Răspunderea părintească este o relație juridică reglementată de **dreptul familiei**. Relațiile încep cu nașterea unui copil sau cu stabilirea paternității și maternității. În sistemul juridic sloven, copiii născuți din părinți necăsătoriți au aceleași drepturi și obligații precum cei născuți din părinți căsătoriți. Legislația slovenă a adoptat un sistem de „adopte deplină”, însemnând că copiii adoptați sunt tratați în același mod ca cei biologici.

Temeiul juridic este oferit de **articolul 54 din Constituția slovenă (*Ustava Republike Slovenije*)**, conform căruia părinții au dreptul și îndatorirea de a-și întreține, a-și educa și a-și crește copiii. Acest drept, care este totodată o îndatorire, poate fi revocat sau limitat numai din motivele prevăzute de lege, pentru a proteja interesele copilului. Copiii născuți din părinți necăsătoriți au aceleași drepturi ca cei născuți din părinți căsătoriți.

Părinții au dreptul și obligația de a asigura, prin intermediul îngrijirii directe și prin munca și activitățile pe care le desfășoară, dezvoltarea mentală și fizică reușită a copilului lor. Părinții au dreptul și îndatorirea de a proteja viața, dezvoltarea personală, drepturile și interesele copilului care nu a împlinit vârsta

majoratului, pentru a se asigura că acesta se bucură de o creștere sănătoasă și de o dezvoltare personală echilibrată și că ulterior este capabil să trăiască și să lucreze în mod independent. **Drepturile părintești** includ aceste drepturi și îndatoriri. (articolul 4 din Legea privind căsătoria și relațiile de familie [*Zakon o zakonski zvezi in družinskih razmerjih*])

Părinții trebuie să protejeze interesele copilului lor în toate activitățile și procedurile cu privire la acesta. Se consideră că părinții acționează în interesul copilului lor dacă aceștia satisfac nevoile materiale, emoționale și psihosociale ale copilului printr-o conduită care respectă standarde satisfăcătoare și care este necesară pentru a asigura îngrijirea copilului și răspunderea pentru acesta, ținând seama, în mod corespunzător, de personalitatea și de dorințele copilului. (articolul 5a din Legea privind căsătoria și relațiile de familie)

Părinții trebuie să ofere copilului lor condițiile pentru o creștere sănătoasă și o dezvoltare personală echilibrată și să-l ajute să-și dezvolte capacitatea de a trăi și de a lucra în mod independent. Părinții trebuie să-și întrețină și să-și creeze copilul și să protejeze sănătatea și viața acestuia. Ei sunt responsabili să se asigure că, în funcție de posibilități, copilul lor este educat și format profesional în conformitate cu aptitudinile, înclinațiile și dorințele sale. Copilul are dreptul de a avea contact cu ambii părinți, iar ambii părinți au dreptul de a păstra contactul cu copilul. (articolele 102, 103 și 106 din Legea privind căsătoria și relațiile de familie)

Răspunderea juridică a părinților pentru copilul lor este prevăzută la articolul 142 din Codul de obligații (*Obligacijski zakonik*). Părinții răspund pentru prejudiciul cauzat unui terț de către copilul cu vârsta sub șapte ani, indiferent dacă sunt responsabili sau nu pentru prejudiciile cauzate. Părinții răspund pentru prejudiciul cauzat unui terț de către un copil minor, cu vârsta peste șapte ani, cu excepția cazului în care pot dovedi că nu sunt responsabili pentru daunele produse.

Articolul 107 din Legea privind căsătoria și relațiile de familie reglementează **reprezentarea** copilului în relațiile acestuia cu restul lumii. Copiii minori sunt reprezentați de către părinții lor. În cazul în care trebuie să i se comunice sau să i se livreze ceva unui copil minor sau ca acesta să fie informat cu privire la un anumit aspect în mod oficial, oricare dintre părinți poate primi respectiva comunicare. Dacă părinții nu locuiesc împreună, aceasta îi revine părintelui cu care locuiește copilul. În cazul în care ambii părinți sunt implicați în îngrijirea și creșterea copilului, aceștia trebuie să ajungă la un acord referitor la locul de reședință permanentă a copilului și la care dintre ei urmează să primească corespondența adresată copilului.

Bunurile copilului sunt gestionate de părinții acestuia, în interesul copilului, până când acesta atinge vârsta majoratului. (articolul 109 din Legea privind căsătoria și relațiile de familie)

2 Ca regulă generală, cine are răspundere părintească asupra unui copil?

Drepturile părintești sunt exercitate atât de către tată, cât și de către mamă. (articolul 4 din Legea privind căsătoria și relațiile de familie)

Părinții își exercită drepturile părintești de comun acord în conformitate cu interesul copilului. În cazul în care părinții nu locuiesc împreună și nu li s-a încredințat în comun copilul, ambele părți decid, de comun acord și în conformitate cu interesul copilului, cu privire la aspecte care au un impact considerabil asupra dezvoltării acestuia. Părintele căruia i s-a încredințat copilul este cel care decide cu privire la aspectele legate de viața de zi cu zi a copilului. Atunci când unul dintre părinți este împiedicat să își exercite drepturile părintești, acestea sunt exercitate de către celălalt părinte pe cont propriu. (articolul 113 din Legea privind căsătoria și relațiile de familie)

În cazul în care unul dintre părinți nu mai este în viață sau nu este cunoscut ori dacă acesta a fost decăzut din drepturile părintești sau acestuia i s-a înlăturat capacitatea juridică, drepturile părintești se exercită de către celălalt părinte. (articolul 115 din Legea privind căsătoria și relațiile de familie)

3 Dacă părinții nu sunt capabili sau nu vor să-și exercite răspunderea părintească asupra copiilor lor, poate fi numită o altă persoană în locul lor ?

Un copil poate fi îngrijit de către alte persoane sau de o instituție. Un centru de servicii sociale (*Center za socialno delo*) poate lua un copil de la părinții lui și să îl încredințeze unei **alte persoane** sau **instituții**, dacă părinții au neglijat creșterea și îngrijirea copilului sau dacă acest lucru este în interesul copilului din alte motive importante. (articolul 120 din Legea privind căsătoria și relațiile de familie)

Un centru de servicii sociale poate pune un copil în **plasament** dacă acesta nu are o familie proprie sau dacă, din diferite motive, nu poate locui cu părinții săi sau în cazul în care dezvoltarea mentală și fizică a copilului este amenințată de mediul în care trăiește. (articolul 157 din Legea privind căsătoria și relațiile de familie) Plasamentul este reglementat în detaliu de Legea privind plasamentul (*Zakon o izvajanju rejniške dejavnosti*).

Un **părinte adoptiv** poate avea grijă de copil. Un copil poate fi adoptat numai dacă părinții săi nu sunt cunoscuți, dacă reședința părinților nu este cunoscută timp de un an, dacă părinții au convenit, în fața unei autorități competente, să-și dea copilul spre adopție sau dacă părinții săi sunt decedați. (articolul 141 din Legea privind căsătoria și relațiile de familie)

Un copil minor care nu are părinți sau ai cărui părinți nu îi oferă îngrijire se plasează în îngrijirea unui **tutore** de către un centru de servicii sociale. Tutorele unui copil minor este responsabil de îngrijirea copilului ca și cum ar fi părinte. (articolele 201 și 202 din Legea privind căsătoria și relațiile de familie)

4 Dacă părinții divorțează sau se despart, cum se stabilește chestiunea răspunderii părintești pe viitor?

Părinții care nu locuiesc împreună sau care au intenția de a se separa trebuie să ajungă la un acord cu privire la încredințarea copiilor pe care îi au împreună, făcând acest lucru în interesul copiilor respectivi. Aceștia pot conveni să continue să exercite în comun încredințarea copiilor lor, să încredințeze copiii unuia dintre părinți sau să-și împartă copiii. În cazul în care părinții nu pot ajunge la un acord, un centru de servicii sociale îi sprijină în acest demers. Dacă părinții nu pot cădea de acord, chiar și cu sprijinul centrului de servicii sociale, o instanță poate decide, la cererea unuia sau a ambilor părinți, ca încredințarea să se realizeze în favoarea unuia dintre părinți sau că aceștia să își împartă copiii între ei. De asemenea, instanța poate, din oficiu, să dispună că toți copiii sau unii dintre copii să fie încredințați unei persoane terțe. Înainte de pronunțarea hotărârii, instanța este obligată să solicite avizul unui centru de servicii sociale în ceea ce privește interesele copilului. Instanța ia în considerare, de asemenea, opinia copilului în cazul în care este exprimată de acesta sau de către o persoană în care copilul are încredere și care a fost aleasă chiar de către copil, dacă acesta este în măsură să înțeleagă semnificația și consecințele opiniei sale. (articolul 105 din Legea privind căsătoria și relațiile de familie)

În cazul în care instanța anulează o căsătorie, aceasta se pronunță, de asemenea, cu privire la încredințarea și întreținerea copiilor pe care soții îi au împreună, precum și la contactul copiilor cu părinții respectivi. (articolul 78 din Legea privind căsătoria și relațiile de familie)

În cazul în care părinții nu locuiesc împreună și copilul nu le-a fost încredințat în comun, ambii decid, de comun acord și în conformitate cu interesul copilului, cu privire la aspectele care au un impact considerabil asupra dezvoltării copilului. Părintele căruia i s-a încredințat copilul este cel care decide cu privire la aspectele legate de viața de zi cu zi a copilului. (articolul 113 din Legea privind căsătoria și relațiile de familie)

5 Dacă părinții încheie un acord privind răspunderea părintească, ce formalități trebuie respectate pentru a face ca acordul să fie executoriu?

Părinții care nu locuiesc împreună sau care au intenția de a se separa trebuie să ajungă la un acord cu privire la încredințarea copiilor pe care îi au împreună, făcând acest lucru în interesul copiilor respectivi. În cazul în care părinții ajung la un acord cu privire la încredințarea copiilor, aceștia pot propune ca instanța să pronunțe o hotărâre în această privință printr-o procedură neltigioasă. În cazul în care instanța stabilește că acordul nu este în interesul copilului, aceasta respinge propunerea. În cazul în care părinții nu pot ajunge singuri la un acord cu privire la această chestiune, centrul de servicii sociale le oferă sprijin. Dacă părinții nu pot cădea de acord nici cu sprijinul centrului de servicii sociale, instanța pronunță o hotărâre, la cererea unuia sau a ambilor părinți. (articolul 105 din Legea privind căsătoria și relațiile de familie)

Părinții care nu locuiesc împreună sau care intenționează să se separe ajung la un acord cu privire la întreținerea copiilor pe care îi au împreună. În cazul în care părinții nu pot ajunge singuri la un acord cu privire la această chestiune, centrul de servicii sociale le oferă sprijin. Dacă părinții nu pot cădea de acord

cu privire la întreținerea copiilor pe care îi au împreună nici cu sprijinul centrului de servicii sociale, instanța pronunță o hotărâre, la cererea unuia sau a ambilor părinți. (articolul 105a din Legea privind căsătoria și relațiile de familie)

Copilul are dreptul de a avea contact cu ambii părinți, iar ambii părinți au dreptul de a păstra contactul cu copilul. Aceste contacte trebuie să asigure, în primul rând, respectarea intereselor copilului. Părintele cu care copilul locuiește și căruia i-a fost încredințat acesta sau o persoană terță cu care locuiește copilul trebuie să se abțină de la orice comportament care reține sau împiedică copilul să mențină legătura cu celălalt părinte sau cu părinții săi și trebuie să se străduiască a încuraja copilul să adopte o atitudine corespunzătoare față de contactul cu celălalt părinte sau cu părinții săi.

Părintele care are contact cu copilul trebuie să se abțină de la orice comportament care afectează creșterea și îngrijirea acestuia. În cazul în care părinții ajung la un acord cu privire la contactul cu copilul, aceștia pot propune ca instanța să pronunțe o hotărâre în această privință printr-o procedură nelitigioasă. În cazul în care instanța stabilește că acordul nu este în interesul copilului, aceasta respinge propunerea. În cazul în care părinții nu pot ajunge la un acord cu privire la contactul cu copilul chiar și cu sprijinul centrului de servicii sociale, instanța pronunță o hotărâre, la cererea unuia sau a ambilor părinți. (articolul 106a din Legea privind căsătoria și relațiile de familie)

De asemenea, un copil are dreptul de a avea contact cu alte persoane cu care are relații de familie și care au o relație personală strânsă cu copilul, cu excepția cazului în care acest lucru este contrar intereselor copilului. Aceste persoane sunt considerate a fi, în special, bunicii, frații sau surorile, frații vitregi sau surorile vitrege, foștii asistenți maternali ai copilului și fostul sau actualul soț sau partener extraconjugal al fiecărui părinte. Acordul privind contactul trebuie convenit de către părinții copilului, de către copil (în cazul în care acesta este în măsură să înțeleagă importanța acordului) și de către persoanele cu care copilul are o relație personală. În cazul în care părinții nu pot ajunge singuri la un acord cu privire la această chestiune, centrul de servicii sociale le oferă sprijin. Măsura și modul în care se păstrează contactul trebuie să fie în interesul copilului. În cazul în care părinții copilului, copilul și persoanele cu care copilul are o relație personală ajung la un acord privind contactul, aceștia pot propune ca instanța să pronunțe o hotărâre în această privință printr-o procedură nelitigioasă. În cazul în care instanța stabilește că acordul nu este în interesul copilului, aceasta respinge propunerea. În cazul în care părinții nu pot ajunge la un acord, nici cu sprijinul centrului de servicii sociale, instanța hotărăște cu privire la contactul cu copilul. (articolul 106a din Legea privind căsătoria și relațiile de familie)

6 Dacă părinții nu pot ajunge la un acord privind chestiunea răspunderii părintești, care sunt căile alternative de rezolvare a conflictului fără prezentarea în instanță?

În cazul în care părinții nu pot să ajungă la un acord, un centru de servicii sociale îi sprijină în acest demers. Dacă nu pot ajunge la un acord nici cu sprijinul centrului de servicii sociale, hotărăște instanța.

7 Dacă părinții se prezintă în instanță, asupra căror chestiuni legate de copil poate judecătorul să decidă?

Instanța poate decide ca toți copiii să fie încredințați unuia dintre părinți sau copiii să fie împărțiți între cei doi părinți. De asemenea, instanța poate, din oficiu, să dispună că toți copiii sau unii dintre copii să fie încredințați unei persoane terțe. (articolul 105 din Legea privind căsătoria și relațiile de familie)

De asemenea, instanța se pronunță cu privire la întreținerea copilului și la contactul acestuia cu părinții săi. (articolele 105a, 106 și 106a din Legea privind căsătoria și relațiile de familie)

Atunci când ia o decizie cu privire la contact, instanța se ghidează, în primul rând, după interesele copilului. Propunerea sau cererea pentru obținerea unei hotărâri cu privire la contact trebuie să fie însoțită de dovada emisă de un centru de servicii sociale care să ateste că părinții au încercat să ajungă la un acord cu privire la contact, cu sprijinul acestuia. Instanța poate să înlăture sau să limiteze dreptul de a avea contact, în măsura în care acest lucru este necesar pentru a proteja interesele copilului. Contactul nu este în interesul copilului dacă impune o presiune psihologică asupra copilului sau dacă pune în pericol dezvoltarea fizică sau mentală a copilului. Instanța poate decide că contactul va avea loc sub supravegherea unui terț sau că nu acesta ar trebui să implice un contact și o relație personale (și anume, ar trebui să aibă loc într-un alt mod), dacă acest lucru nu ar fi în interesul copilului. (articolul 106 din Legea privind căsătoria și relațiile de familie)

Întreținerea se stabilește cu respectarea nevoilor celui care o cere și a capacității materiale și de câștig a persoanei care trebuie să plătească întreținerea. Atunci când se calculează întreținerea datorată unui minor, instanța trebuie să acționeze în interesul copilului, stabilind un nivel care este adecvat pentru a asigura dezvoltarea fizică și mentală reușită a copilului. (articolele 129 și 129a din Legea privind căsătoria și relațiile de familie)

8 Dacă instanța hotărăște că un părinte va avea custodia exclusivă a unui copil, aceasta înseamnă că el sau ea poate decide asupra tuturor chestiunilor legate de copil fără îl consulte pe celălalt părinte în prealabil?

În cazul în care părinții nu locuiesc împreună și copilul nu le-a fost încredințat în comun, ambii decid, de comun acord și în conformitate cu interesul copilului, cu privire la aspectele care au un impact considerabil asupra dezvoltării copilului. În cazul în care părinții nu pot ajunge singuri la un acord cu privire la această chestiune, centrul de servicii sociale le oferă sprijin. Părintele căruia i s-a încredințat copilul este cel care decide cu privire la aspectele legate de viața de zi cu zi a acestuia. În cazul în care părinții nu pot ajunge la un acord cu privire la aspectele care au un impact considerabil asupra dezvoltării copilului, nici cu sprijinul centrului de servicii sociale, instanța pronunță o hotărâre, printr-o procedură nelitigioasă, la cererea unuia sau a ambilor părinți. (articolul 113 din Legea privind căsătoria și relațiile de familie)

9 Dacă instanța hotărăște că părinții vor avea custodia comună a unui copil, ce înseamnă aceasta în practică?

Aceasta înseamnă că ambii părinți sunt în egală măsură răspunzători pentru creșterea și dezvoltarea copilului și că ambii trebuie să continue să aibă grijă de acesta.

10 Cărei instanțe sau autorități ar trebui să mă adresez dacă vreau să depun o cerere privind răspunderea părintească? Ce formalități trebuie respectate și ce acte trebuie să atașez la cererea mea?

Instanțele districtuale (*okrožna sodišča*) sunt cele care au **competență materială** în astfel de cauze. (articolul 32 din Legea privind procedura civilă [*Zakon o pravdnem postopku*])

Instanța judecătorească de la reședința permanentă a părâtului are **competență teritorială** generală. În cazul în care o instanță judecătorească din Slovenia este competentă pentru că părâtul are reședința temporară în Slovenia, instanța în a cărei circumscripție părâtul își are reședința temporară are competență teritorială generală. În cazul în care, în plus față de reședința sa permanentă, părâtul are, de asemenea, o reședință temporară în altă localitate și se poate presupune, având în vedere circumstanțele, că va locui acolo o perioadă lungă de timp, instanța în a cărei circumscripție părâtul își are reședința temporară are, de asemenea, competență teritorială generală. (articolul 47 din Legea privind procedura civilă)

În cazul în care, într-un litigiu cu privire la obligația legală de întreținere, reclamantul este persoana care solicită întreținere, instanța în a cărei circumscripție reclamantul are reședința permanentă sau temporară are competență, pe lângă instanța de drept comun cu competență teritorială. În cazul în care, într-un litigiu privind obligația legală de întreținere având un element de extraneitate, o instanță judecătorească din Slovenia este competentă pentru că reclamantul este un copil cu reședința permanentă în Slovenia, instanța în a cărei circumscripție reclamantul are reședința permanentă are competență teritorială. În cazul în care, într-un litigiu privind obligația legală de întreținere, o instanță judecătorească din Slovenia este competentă pentru că părâtul deține bunuri în Slovenia care ar putea fi utilizate pentru plata întreținerii, instanța în a cărei circumscripție se află imobilul are competență teritorială. (articolul 50 din Legea privind procedura civilă)

Părțile și alți participanți la procedură trebuie să formuleze acțiunile, căile de atac și alte cereri **în limba slovenă sau în limba comunității naționale** folosită oficial de instanță. (articolul 104 din Legea privind procedura civilă)

O **acțiune** trebuie să includă o cerere specifică care să precizeze obiectul principal al cauzei și pretențiile secundare, faptele care susțin pretenția reclamantului, elementele de probă care justifică faptele respective și celelalte informații pe care trebuie să le conțină orice acțiune (articolul 180 din Legea privind procedura civilă).

Conform legii, o cerere este o acțiune, un răspuns la o acțiune, o cale de atac și alte declarații, propuneri sau comunicări formulate în afara procedurii. Cererile trebuie să fie ușor de înțeles și să includă toate elementele necesare pentru o audiere judiciară. Acestea trebuie să includă, în special, următoarele: o trimitere la instanță, numele și locul de reședință permanentă sau temporară sau locul de stabilire ale părților, numele reprezentanților legali sau ale delegaților lor, obiectul litigiului și conținutul declarației. Reclamantul trebuie să semneze cererea, cu excepția cazului în care acest lucru nu este posibil din cauza formei cererii. Semnătura originală a reclamantului se consideră a fi semnătura sa olografă, precum și o semnătură electronică sigură și verificată prin intermediul unui certificat calificat. În cazul în care declarația include o solicitare, partea trebuie să menționeze în cerere faptele pe care se bazează aceasta și, dacă este cazul, elementele de probă. (articolul 105 din Legea privind procedura civilă)

Taxele judiciare trebuie să fie plătite la introducerea acțiunii. Taxele judiciare trebuie să fie plătite cel târziu până la termenul stabilit de instanță în ordonanța de plată a taxelor judiciare. (articolul 105a din Legea privind procedura civilă)

Cererile trebuie să fie depuse **în scris**. O cerere scrisă este o cerere care a fost scrisă de mână sau tipărită și semnată olograf de reclamant (cerere în formă fizică) sau o cerere în format electronic care a fost semnată utilizând o semnătură electronică sigură și verificată prin intermediul unui certificat calificat. O cerere scrisă se depune prin poștă, pe cale electronică, utilizând tehnologia comunicațiilor, se depune direct la o autoritate sau se trimite printr-o persoană angajată profesional pentru depunerea cererilor (furnizor comercial). Cererile electronice sunt transmise electronic către sistemul informatic. Sistemul informatic confirmă automat reclamantului primirea cererii. De asemenea, cererile pot fi depuse folosind formularul prevăzut sau pregătit în alt mod.

(articolul 105b din Legea privind procedura civilă)

Cererile care trebuie trimise părții adverse trebuie depuse la instanță în cât mai multe **exemplare**, astfel cum solicită instanța și partea adversă, într-o formă care îi permite instanței să le transmită. Acest lucru este valabil, de asemenea, pentru documentele însoțitoare. Cererile și documentele anexate care sunt depuse electronic și care trebuie trimise părții adverse sunt transmise sub forma unui singur exemplar. Instanța face atâtea copii electronice sau fotocopii câte solicită partea adversă. (articolul 106 din Legea privind procedura civilă) Documente anexate cererii pot fi **originale sau copii**. (articolul 107 din Legea privind procedura civilă)

11 Ce procedură se aplică în aceste cazuri? Este disponibilă o procedură de urgență?

O instanță districtuală se pronunță în cadrul unei proceduri civile, cu excepția cazului în care legea prevede că ar trebui să se pronunțe printr-o procedură nelitigioasă. Instanțele soluționează chestiunile reglementate de Legea privind căsătoria și relațiile de familie cu prioritate. (articolul 10a din Legea privind căsătoria și relațiile de familie)

În cursul litigiilor care vizează relații între părinți și copii, instanța poate, la propunerea unei părți sau din oficiu, să ia măsuri provizorii (printr-o ordonanță provizorie) privind încredințarea și întreținerea copiilor, precum și măsuri provizorii cu privire la înlăturarea dreptului de a avea contact sau la limitarea acestuia sau la modul în care contactul urmează să aibă loc. Măsurile provizorii sunt adoptate în cadrul procedurilor din Legea privind executarea hotărârilor judecătorești și garantarea creanțelor (*Zakon o izvršbi in zavarovanju*). (articolul 411 din Legea privind procedura civilă)

12 Pot obține asistență juridică pentru a acoperi costurile procedurii?

Da, se poate obține asistență judiciară pentru a acoperi costurile procedurii. Președintele instanței districtuale decide cu privire la alocarea asistenței judiciare. (articolul 2 din Legea privind asistența judiciară [*Zakon o brezplačni pravni pomoči*])

Asistența judiciară poate fi acordată pentru consultanță juridică, asistență oferită de un avocat și alte servicii juridice stabilite prin lege, pentru toate formele de protecție judiciară în fața tuturor instanțelor de drept comun și a instanțelor specializate din Slovenia, în fața Curții Constituționale slovene (*Ustavno sodišče Republike Slovenije*) și în fața tuturor autorităților, instituțiilor și persoanelor din Slovenia competente să soluționeze litigiile pe cale extrajudiciară, precum și pentru renunțarea la plata costurilor privind o procedură judiciară. (articolul 7 din Legea privind asistența judiciară)

Cei care au dreptul la asistență judiciară în temeiul acestei legi sunt: 1. cetățenii din Slovenia; 2. resortisanții străini cu reședință permanentă sau temporară în Slovenia și persoanele fără cetățenie (apatrizi) care locuiesc în mod legal în Slovenia; 3. alți resortisanți străini în condiții de reciprocitate sau în condițiile și în cazurile definite de tratatele internaționale obligatorii pentru Slovenia; 4. organizațiile și asociațiile neguvernamentale care funcționează fără scop lucrativ și în interes public și care sunt înregistrate în registrul corespunzător, în conformitate cu legislația aplicabilă, în cazul litigiilor legate de desfășurarea activităților în interes public sau în scopul pentru care au fost create; 5. alte persoane pentru care legea sau un tratat internațional obligatoriu pentru Slovenia prevede dreptul la asistență judiciară. (articolul 10 din Legea privind asistența judiciară)

O persoană care are dreptul la asistență judiciară poate solicita asistență judiciară în orice etapă a procedurilor. În soluționarea cererilor de asistență judiciară, situația financiară a solicitantului este stabilită, precum și alte condiții definite de lege. (articolul 11 din Legea privind asistența judiciară)

13 Este posibilă atacarea unei hotărâri privind răspunderea părintească?

Da, competența de a soluționa căile de atac împotriva unei hotărâri privind răspunderea părintească pronunțată de o instanță districtuală aparține unei instanțe superioare (*višje sodišče*). (articolul 35 din Legea privind procedura civilă) O cale de atac poate fi introdusă la instanța care a pronunțat hotărârea în primă instanță, în suficiente exemplare pentru instanță și pentru partea adversă. (articolul 342 din Legea privind procedura civilă)

14 În anumite cazuri, poate fi necesară adresarea către o instanță sau către o altă autoritate pentru a face executorie o hotărâre privind răspunderea părintească. Care procedură se aplică în asemenea cazuri?

Procedurile de executare silită sunt prevăzute în Legea privind executarea hotărârilor judecătorești și garantarea creanțelor. Cu excepția cazului în care legea prevede altfel, instanța locală (*okrajno sodišče*) are competență materială pentru a permite executarea. (articolul 5 din Legea privind executarea hotărârilor judecătorești și garantarea creanțelor)

Instanța competentă teritorial să decidă cu privire la o propunere de executare a unei hotărâri judecătorești privind încredințarea unui copil și pentru executarea acesteia este instanța în a cărei circumscripție persoana căreia i-a fost încredințat copilul are reședința permanentă sau temporară sau instanța în a cărei circumscripție persoana împotriva căreia a fost depusă propunerea de executare are reședința permanentă sau temporară. Instanța în a cărei circumscripție se află copilul este, de asemenea, instanța competentă teritorial cu privire la executarea directă. (articolul 238a din Legea privind executarea hotărârilor judecătorești și garantarea creanțelor)

În temeiul unui titlu executoriu, obligația de a preda copilul este impusă persoanei la care se referă titlul executoriu, persoanei de a cărei voință depinde predarea copilului și persoanei cu care copilul se află în momentul în care este emis titlul executoriu. Instanța prevede în titlul executoriu că obligația de a preda copilul vizează, de asemenea, orice altă persoană cu care copilul se află în momentul în care are loc executarea. (articolul 238c din Legea privind executarea hotărârilor judecătorești și garantarea creanțelor)

Ținând seama de toate împrejurările cauzei și pentru a proteja interesele copilului, instanța hotărăște dacă execută hotărârea privind încredințarea copilului prin impunerea unei amenzi persoanei a căreia îi este adresat titlul executoriu sau prin luarea copilului și predarea acestuia persoanei a căreia i-a fost încredințat. (articolul 238c din Legea privind executarea hotărârilor judecătorești și garantarea creanțelor)

15 Ce ar trebui să fac pentru ca o hotărâre în materia răspunderii părintești pronunțată de o instanță dintr-un alt stat membru să fie recunoscută și executată în acest stat membru?

O hotărâre judecătorească privind răspunderea părintească este recunoscută și executată în conformitate cu Regulamentul (CE) nr. 2201/2003 al Consiliului. Instanța aplică o procedură nelitigioasă în temeiul dispozițiilor din Legea privind procedura civilă nelitigioasă (*Zakon o nepravdnem postopku*).

16 Ce instanță din acest stat membru trebuie să sesizez pentru a mă opune recunoașterii unei hotărâri în materia răspunderii părintești pronunțate de o instanță dintr-un alt stat membru? Ce procedură se aplică în acest caz?

Toate instanțele districtuale sunt competente să soluționeze cererile pentru încuviințarea executării.

Instanța care a încuviințat executarea unei hotărâri judecătorești este instanța competentă să soluționeze căile de atac formulate împotriva unei hotărâri judecătorești de încuviințare a executării.

Instanța aplică o procedură nelitigioasă în conformitate cu dispozițiile Legii privind procedura civilă nelitigioasă.

[Lista instanțelor districtuale](#) (244 Kb) [SI](#)

17 Ce legislație se aplică în acțiunile privind răspunderea părintești în cazul în care copilul sau părțile nu locuiesc în acest stat membru sau au cetățenii diferite?

În conformitate cu Legea privind dreptul internațional privat și procedura aferentă acestuia (*Zakon o mednarodnem zasebnem pravu in postopku*), relațiile dintre părinți și copii sunt evaluate în conformitate cu legea țării ai cărei cetățeni sunt aceștia. În cazul în care părinții și copiii sunt cetățeni ai unor țări diferite, se aplică legea țării în care își au toți reședința permanentă. În cazul în care părinții și copiii sunt cetățeni ai unor țări diferite și nu au reședința permanentă în aceeași țară, se aplică legea țării a cărui cetățean este copilul. (articolul 42)

Ultima actualizare: 12/08/2019

Versiunea în limba națională a acestei pagini este administrată de punctul de contact RJE respectiv. Traducerile au fost efectuate de serviciile Comisiei Europene. Este posibil ca eventualele modificări aduse originalului de către autoritatea națională competentă să nu se regăsească încă în traduceri. Nici RJE și nici Comisia Europeană nu-și asumă nicio răspundere sau responsabilitate în legătură cu informațiile sau datele pe care le conține ori la care face trimitere acest document. Pentru a afla care sunt regulile privind protecția drepturilor de autor aplicabile de statul membru responsabil pentru această pagină, vă invităm să consultați avizul juridic.

NOTĂ: Versiunea în limba originală a acestei pagini [sk](#) a fost modificată recent. Versiunea lingvistică pe care o consultați acum este în lucru la traducătorii noștri.

Pagina este deja disponibilă în următoarele limbi.

Răspunderea părintească - Slovacia

1 Ce înseamnă în termeni practici termenul juridic „răspundere părintească”? Care sunt drepturile și obligațiile titularului răspunderii părintești?

În conformitatea cu Codul slovac al familiei (Legea nr. 36/2005 privind familia și modificările și completările la anumite legi) și cu jurisprudența, răspunderea părintească (adică drepturile și obligațiile părintești - custodia) cuprinde, în special, îngrijirea, întreținerea și reprezentarea copilului, precum și administrarea bunurilor sale.

2 Ca regulă generală, cine are răspundere părintească asupra unui copil?

Drepturile și obligațiile părintești față de un copil revin părinților, în comun, indiferent dacă acest copil este născut în cadrul căsătoriei sau în afara ei sau dacă părinții locuiesc sau nu împreună (sunt căsătoriți, separați sau divorțați).

Un părinte poate fi decăzut din drepturile și obligațiile părintești (sau acestea pot fi limitate) de către instanță în circumstanțe grave, astfel cum sunt prevăzute la articolul 38 alineatul (4) din Legea familiei.

Instanța poate recunoaște drepturile și obligațiile părintești ale unui părinte minor cu vârsta de peste 16 ani pentru îngrijirea personală a unui copil minor, sub rezerva condițiilor prevăzute la articolul 29 din Codul familiei.

3 Dacă părinții nu sunt capabili sau nu vor să-și exercite răspunderea părintească asupra copiilor lor, poate fi numită o altă persoană în locul lor ?

Da. În cazul în care niciunul dintre părinții copilului minor nu are capacitate juridică, în cazul în care ambii părinți au fost decăzuți din drepturile și obligațiile părintești sau în cazul în care aceștia au decedat, instanța trebuie să numească un tutore, care trebuie să se ocupe personal de copilul minor, să îl reprezinte și să îl administreze bunurile.

4 Dacă părinții divorțează sau se despart, cum se stabilește chestiunea răspunderii părintești pe viitor?

Instanța trebuie să decidă cu privire la acordarea și exercitarea drepturilor și obligațiilor părintești (chiar și atunci când ambii părinți continuă să își exercite drepturile și obligațiile părintești în comun) sau poate aproba un acord între părinți.

În temeiul articolului 36 alineatul (1) din Codul familiei, „[p]ărinții unui copil minor, care trăiesc separat, pot încheia un acord cu privire la exercitarea drepturilor și obligațiilor părintești în orice moment”. În cazul în care părinții nu pot ajunge la un acord, instanța poate determina modul în care își vor exercita drepturile și obligațiile, chiar dacă nu a fost formulată nicio cerere în acest sens. În special, instanța trebuie să decidă cărui părinte trebuie să i se încredințeze copilul minor (*osobná starostlivosť* – îngrijire personală). Dispozițiile articolelor 24, 25 și 26 se aplică *mutatis mutandis*.

5 Dacă părinții încheie un acord privind răspunderea părintească, ce formalități trebuie respectate pentru a face ca acordul să fie executoriu?

Acordul dintre părinți cu privire la drepturile și obligațiile părintești trebuie aprobat de către instanță.

6 Dacă părinții nu pot ajunge la un acord privind chestiunea răspunderii părintești, care sunt căile alternative de rezolvare a conflictului fără prezentarea în instanță?

Soluționarea pe cale extrajudiciară a litigiilor este posibilă prin recurgerea la mediere, în temeiul Legii nr. 420/2004 privind medierea. Această lege se aplică și în cazul litigiilor care decurg din raporturile reglementate de Codul familiei. Medierea este o procedură extrajudiciară prin care părțile recurg la asistența unui mediator pentru a soluționa un litigiu care rezultă din relația lor contractuală sau de altă natură juridică. Orice acord la care s-a ajuns prin mediere trebuie să se facă în scris și are caracter obligatoriu pentru părțile implicate în procedura de mediere.

7 Dacă părinții se prezintă în instanță, asupra căror chestiuni legate de copil poate judecătorul să decidă?

În principiu, instanța se poate pronunța în legătură cu orice aspect, cu excepția acordării custodiei exclusive (îngrijirea personală) unuia din părinți. Unul dintre părinți poate obține custodia exclusivă asupra unui copil numai în cazul în care celălalt părinte este decăzut din drepturile și obligațiile părintești. Cu toate acestea, în practică, instanța va decide care din părinți trebuie să aibă grijă de copil, să îl reprezinte și să îl administreze bunurile. De asemenea, instanța va decide modul în care părintele cărui nu i-a fost acordată custodia copilul va contribui la întreținerea copilului sau va aproba acordul părinților privind plata pensiilor alimentare.

8 Dacă instanța hotărăște că un părinte va avea custodia exclusivă a unui copil, aceasta înseamnă că el sau ea poate decide asupra tuturor chestiunilor legate de copil fără îl consulte pe celălalt părinte în prealabil?

Termenul „răspundere părintească” nu se traduce în mod univoc în contextul dreptului slovac al familiei. Dreptul slovac al familiei recunoaște „drepturile și obligațiile părintești”, care revin întotdeauna ambilor părinți în comun (prin urmare, nu poate exista niciodată o „custodie exclusivă”, cu excepția cazului în care celălalt părinte moare, nu are capacitate juridică sau a fost decăzut din drepturile și obligațiile părintești). Trebuie făcută o distincție între aceste cazuri și încredințarea unui copil unei persoane în vederea unei „îngrijiri personale”. În cazul în care un copil este încredințat pentru îngrijire personală unuia din părinți, părintele respectiv poate lua decizii asupra tuturor chestiunilor legate de viața cotidiană a copilului, fără consimțământul celuilalt părinte. Însă pentru toate aspectele importante legate de exercitarea drepturilor și obligațiilor părintești (administrarea bunurilor copilului, deplasarea copilului în străinătate, cetățenia, consimțământul cu privire la acordarea de asistență medicală, pregătirea pentru o viitoare profesie) este necesar consimțământul celuilalt părinte. În cazul în care părinții nu pot ajunge la un acord cu privire la o decizie, instanța este cea care va hotărî, la cererea unuia dintre părinți.

9 Dacă instanța hotărăște că părinții vor avea custodia comună a unui copil, ce înseamnă aceasta în practică?

Instanța poate impune ambilor părinți obligația de îngrijire personală alternativă (mai precis, custodie comună), în cazul în care ambii părinți sunt apti să crească copilul și sunt interesați de îngrijirea personală a acestuia și în cazul în care acest acord este în interesul copilului pentru a răspunde mai bine nevoilor acestuia. În cazul în care cel puțin unul din părinți este de acord cu îngrijirea personală în comun a copilului, instanța este obligată să afle dacă îngrijirea personală în comun este în interesul copilului.

A se vedea toate răspunsurile anterioare, în special răspunsul la întrebarea nr. 8.

10 Cărei instanțe sau autorități ar trebui să mă adresez dacă vreau să depun o cerere privind răspunderea părintească? Ce formalități trebuie respectate și ce acte trebuie să atașez la cererea mea?

Instanța districtuală în raza căreia își are reședința un copil minor este instanța competentă pentru depunerea cererilor privind drepturile și obligațiile părintești. Nu trebuie respectată nicio formalitate și nu trebuie atașat niciun document, întrucât această procedură poate fi inițiată din oficiu. Trimiterea documentelor depinde de conținutul cererii. În general, este necesar certificatul de naștere al copilului.

11 Ce procedură se aplică în aceste cazuri? Este disponibilă o procedură de urgență?

Se aplică o procedură mai puțin formală și simplificată. De asemenea, există posibilitatea pronunțării unor măsuri provizorii, în cadrul unei proceduri de urgență.

12 Pot obține asistență juridică pentru a acoperi costurile procedurii?

Toate procedurile pentru încheierea unui acord cu privire la drepturile și obligațiile părintești sunt scutite de taxe judiciare. Sistemul de asistență judiciară din Slovacia este, în prezent, limitat la scutirea de la plata taxelor judiciare și la punerea la dispoziție în mod gratuit a unui reprezentant. Sunt foarte puțini cei care aleg să fie reprezentați de un avocat, dată fiind natura necontencioasă a procedurii privind drepturile și obligațiile părintești. Cu toate acestea, în cazul în care o persoană îndeplinește condițiile legale de scutire de la taxele judiciare, instanța poate să pună la dispoziție un reprezentant cu titlu gratuit, inclusiv un avocat, în cazul în care consideră că reprezentarea este necesară pentru a proteja interesele părților.

Instanța îndrumă către Centrul de asistență judiciară (*Centrum právnej pomoci*) toate părțile care solicită reprezentarea prin intermediul unui avocat și care îndeplinesc condițiile de scutire de la taxele judiciare. Instanța informează părțile de această opțiune. Instanța îi poate acorda unei părți o scutire completă sau parțială de la taxele judiciare în cazul în care situația sa justifică acest lucru și dacă partea în cauză nu încearcă să își exercite sau să își apere drepturile în mod arbitrar sau dacă acțiunea acesteia nu este în mod vădit sortită eșecului. Cu excepția cazurilor în care instanța decide altfel, scutirea se aplică întregii proceduri și are efect retroactiv. Cu toate acestea, taxele plătite înainte de eliberarea unei decizii de scutire nu se rambursează.

Centrul de asistență judiciară oferă asistență judiciară și asigură sistemul de securitate socială necesar persoanelor fizice care, din cauza situației lor economice, nu sunt în măsură să utilizeze serviciile juridice pentru a-și exercita și apăra drepturile. Nivelul asistenței judiciare este reglementat prin Legea nr. 327/2005 privind furnizarea de asistență judiciară persoanelor aflate în condiții economice nefavorabile.

13 Este posibilă atacarea unei hotărâri privind răspunderea părintească?

Da, este posibilă formularea unei căi de atac împotriva unei decizii privind drepturile și obligațiile părintești.

14 În anumite cazuri, poate fi necesară adresarea către o instanță sau către o altă autoritate pentru a face executorie o hotărâre privind răspunderea părintească. Care procedură se aplică în asemenea cazuri?

Cererea de executare a unei hotărâri se depune la tribunalul în raza căruia a căruia se află reședința copilul. Procedura de executare a unei hotărâri este reglementată de Legea nr. 99/1963 - Codul de procedură civilă.

Se aplică procedurile obișnuite de executare a hotărârilor (executarea judiciară), cu excepția executării hotărârilor privind îngrijirea personală (în cazul în care un copil trebuie să fie înmănat părintelui care are dreptul de îngrijire personală în temeiul hotărârii). În astfel de cazuri, procedura este mai strictă (sanctiuni financiare și posibila implicare a poliției sau a altor autorități competente de aplicare a legii).

15 Ce ar trebui să fac pentru ca o hotărâre în materia răspunderii părintești pronunțată de o instanță dintr-un alt stat membru să fie recunoscută și executată în acest stat membru?

În Republica Slovacă, hotărârile judecătorești privind drepturile și obligațiile părintești pronunțate de o instanță într-un alt stat membru sunt recunoscute și executate fără a fi necesar să se recurgă la o procedură specială, în conformitate cu Regulamentul (CE) nr. 2201/2003 al Consiliului din 27 noiembrie 2003 privind competența, recunoașterea și executarea hotărârilor judecătorești în materie matrimonială și în materia răspunderii părintești [articolul 21 alineatul (1)], adică fără a fi necesar ca hotărârea să fie declarată executorie.

Cu toate acestea, o parte interesată poate solicita ca o hotărâre privind drepturile și obligațiile părintești pronunțată într-un alt stat membru să fie declarată executorie, în acest caz aplicându-se procedura prevăzută la capitolul III secțiunea 2 din regulament.

Cererile sunt depuse la instanța districtuală în raza teritorială a căreia se află reședința copilul sau, în cazul în care copilul nu are nicio reședință, la instanța în a cărei rază teritorială locuiește copilul în prezent. În cazul în care nu există o astfel de instanță, instanța competentă este Tribunalul de Primă Instanță din Bratislava I.

Cererea de recunoaștere a unei hotărâri sau de încuviințare a executării unei hotărâri trebuie să fie însoțită de o copie a hotărârii privind drepturile și obligațiile părintești, care îndeplinește cerințele referitoare la furnizarea dovezii de autenticitate, și de un document care să certifice această hotărâre, eliberat la cererea persoanei interesate de către instanța competentă de origine, și anume de instanța care a pronunțat hotărârea privind drepturile și obligațiile părintești.

16 Ce instanță din acest stat membru trebuie să sesizez pentru a mă opune recunoașterii unei hotărâri în materia răspunderii părintești pronunțate de o instanță dintr-un alt stat membru? Ce procedură se aplică în acest caz?

Căile de atac sunt întotdeauna introduse la instanța districtuală care a pronunțat hotărârea inițială, însă acestea sunt soluționate de către instanța regională. Căile de atac împotriva recunoașterii hotărârilor privind drepturile și obligațiile părintești sunt reglementate de Codul de procedură civilă.

17 Ce legislație se aplică în acțiunile privind răspunderea părintești în cazul în care copilul sau părțile nu locuiesc în acest stat membru sau au cetățenii diferite?

Instanțele slovace se vor pronunța în cauzele referitoare la drepturile și obligațiile părintești privind un copil numai dacă acesta își are reședința obișnuită în Republica Slovacă. În cazul în care copilul nu locuiește în Republica Slovacă, dar își are reședința obișnuită în această țară sau în cazul în care părinții nu locuiesc în Republica Slovacă sau sunt cetățeni ai unor țări diferite, se aplică legislația Slovaciei în conformitate cu Convenția de la Haga privind competența,

dreptul aplicabil, recunoașterea, executarea și cooperarea în materia responsabilității părintești și a măsurilor de protecție a copiilor (ref. nr. 344/2002) (capitolul III din convenție).

Legea nr. 97/1963 privind dreptul internațional privat și procesual prevede că relațiile dintre părinți și copii, inclusiv începerea sau încetarea drepturilor și obligațiilor părintești, sunt reglementate de legea statului în care se află reședința obișnuită a copilului. În cazuri excepționale, instanța poate lua în considerare legea unui alt stat cu care există legături strânse și dacă acest lucru este necesar pentru a proteja copilul sau bunurile sale. Drepturile și obligațiile părintești aplicabile în țara de reședință obișnuită inițială a copilului rămân valabile chiar dacă reședința obișnuită a copilului se schimbă. În cazul în care unul din părinți nu dispune de niciunul dintre drepturile și obligațiile părintești care sunt recunoscute în temeiul dreptului slovac, aceste drepturi și obligații încep atunci când copilul are reședința obișnuită în Republica Slovacă. Exercițarea drepturilor și obligațiilor părintești este reglementată de legea țării în care copilul își are reședința obișnuită.

Dispozițiile din Legea privind dreptul internațional privat și procesual nu se aplică decât în absența unui acord internațional sau în cazul în care un acord internațional existent nu conține criteriul privind conflictul de legi pentru determinarea legislației aplicabile.

În plus față de Convenția de la Haga din 1996, Republica Slovacă este obligată să respecte o serie de acorduri bilaterale care conțin dispoziții privind legea aplicabilă, iar aceste dispoziții prevalează asupra dispozițiilor din Legea privind dreptul internațional privat și procesual în cadrul procedurilor privind drepturile și obligațiile părintești. Acordurile în cauză sunt:

Bulgaria: Acordul dintre Republica Socialistă Cehoslovacă și Republica Populară Bulgaria privind asistența judiciară și reglementarea relațiilor juridice în materie de drept civil, dreptul familiei și drept penal (Sofia, 25 noiembrie 1976, Decretul nr. 3/1978)

Croația, Slovenia: Acordul dintre Republica Socialistă Cehoslovacă și Republica Socialistă Federativă Iugoslavia privind reglementarea relațiilor juridice în materie de drept civil, dreptul familiei și drept penal (Belgrad, 20.1.1964, Decretul nr. 207/1964)

Ungaria: Acordul dintre Republica Socialistă Cehoslovacă și Republica Populară Ungară privind asistența judiciară și reglementarea relațiilor juridice în materie de drept civil, dreptul familiei și drept penal (Bratislava, 28 martie 1989, nr. ref. 63/1990)

Polonia: Acordul dintre Republica Socialistă Cehoslovacă și Republica Populară Polonă privind asistența judiciară și reglementarea relațiilor juridice în materie de drept civil, dreptul familiei, dreptul muncii și drept penal (Varșovia, 21.12.1987, Decretul nr. 42/1989)

România: Acordul dintre Republica Socialistă Cehoslovacă și Republica Populară Română privind asistența judiciară și reglementarea relațiilor juridice în materie de drept civil, dreptul familiei și drept penal (Praga, 25.10.1958, Decretul nr. 31/1959)

Ultima actualizare: 14/01/2019

Versiunea în limba națională a acestei pagini este administrată de punctul de contact RJE respectiv. Traducerile au fost efectuate de serviciile Comisiei Europene. Este posibil ca eventualele modificări aduse originalului de către autoritatea națională competentă să nu se regăsească încă în traduceri. Nici RJE și nici Comisia Europeană nu-și asumă nicio răspundere sau responsabilitate în legătură cu informațiile sau datele pe care le conține ori la care face trimitere acest document. Pentru a afla care sunt regulile privind protecția drepturilor de autor aplicabile de statul membru responsabil pentru această pagină, vă invităm să consultați avizul juridic.

Răspunderea părintească - Suedia

1 Ce înseamnă în termeni practici termenul juridic „răspundere părintească”? Care sunt drepturile și obligațiile titularului răspunderii părintești?

„Răspunderea părintească” cuprinde, printre altele, drepturi și obligații legate de îngrijirea persoanei și bunurilor copilului și include aspecte referitoare la încredințarea copilului, locuința acestuia, legăturile cu copilul și tutelă.

Custodia se referă la răspunderea juridică pentru persoana copilului. Persoana care deține custodia asupra copilului are dreptul și obligația de a lua decizii cu privire la aspectele de ordin personal legate de copil, cum ar fi locul unde copilul va locui și școala pe care acesta urmează să o frecventeze. Persoana care deține custodia asupra copilului este responsabilă pentru satisfacerea nevoilor acestuia privind îngrijirea, securitatea și buna educație. De asemenea, persoana care deține custodia asupra copilului este responsabilă pentru asigurarea supravegherii necesare acestuia, ținând cont de vârsta și de dezvoltarea sa, precum și de alte circumstanțe și trebuie să urmărească dacă copilul beneficiază de sprijin și de educație satisfăcătoare. Pe măsură ce copilul crește și se dezvoltă, persoana care deține custodia asupra copilului trebuie să țină din ce în ce mai mult seama de opiniile și dorințele proprii ale copilului.

2 Ca regulă generală, cine are răspundere părintească asupra unui copil?

În mod obișnuit, custodia asupra copilului revine părinților săi sau unuia dintre ei. În cazul în care părinții copilului sunt căsătoriți unul cu celălalt la momentul nașterii acestuia, părinții dețin, în mod automat, custodia comună asupra copilului. Dacă părinții nu se căsătoresc decât mai târziu, aceștia obțin automat custodia comună prin căsătorie. În cazul în care părinții unui copil nu sunt căsătoriți unul cu celălalt la momentul nașterii acestuia, mama este cea care deține custodia asupra copilului. Cu toate acestea, părinții pot obține cu ușurință custodia comună prin intermediul înregistrării. Tatăl poate, de asemenea, să se adreseze instanței pentru a obține custodia comună sau exclusivă asupra copilului.

3 Dacă părinții nu sunt capabili sau nu vor să-și exercite răspunderea părintească asupra copiilor lor, poate fi numită o altă persoană în locul lor ?

În anumite cazuri, custodia asupra unui copil poate fi transmisă de la părinții copilului sau de la unul dintre aceștia la un tutore special desemnat. O transmitere de această natură poate deveni relevantă dacă un părinte este vinovat de abuz sau de neglijență sau nu reușește altfel să îngrijească copilul, astfel încât sănătatea sau dezvoltarea acestuia este supusă în permanență riscurilor. De asemenea, o transmitere poate deveni oportună dacă unul sau ambii părinți sunt împiedicați în permanență să exercite responsabilitățile care decurg din custodia asupra copilului.

4 Dacă părinții divorțează sau se despart, cum se stabilește chestiunea răspunderii părintești pe viitor?

În cazul în care părinții divorțează, custodia comună continuă, fără a fi nevoie ca instanța să ia o decizie cu privire la acest subiect în legătură cu divorțul.

Dacă unul dintre părinți dorește o schimbare privind custodia, acesta trebuie să solicite încetarea custodiei comune.

Dacă unul dintre părinți dorește o schimbare privind custodia, chestiunea custodiei poate fi soluționată în instanță. În cazul în care părinții sunt de acord cu privire la o astfel de modificare, aceștia pot soluționa chestiunea printr-un acord, fără implicarea unei instanțe judecătorești. Un astfel de acord trebuie să fie aprobat de comisia serviciilor sociale (*socialnämnd*) pentru a fi valabil. Același lucru este valabil, de asemenea, pentru întrebări precum cu care dintre părinți ar trebui să locuiască copilul și cum ar trebui să fie organizat contactul cu celălalt părinte.

5 Dacă părinții încheie un acord privind răspunderea părintească, ce formalități trebuie respectate pentru a face ca acordul să fie executoriu?

Acordul trebuie să fie încheiat în scris și să fie semnat de ambii părinți. În plus, acesta trebuie să fie aprobat de comisia serviciilor sociale din localitatea în care copilul este înregistrat.

6 Dacă părinții nu pot ajunge la un acord privind chestiunea răspunderii părintești, care sunt căile alternative de rezolvare a conflictului fără prezentarea în instanță?

Municipalitatea are obligația, prin intermediul comisiei serviciilor sociale, să le ofere părinților mediere profesională, cu scopul ajungerii la un acord în materie de custodie, reședință și contact cu copilul. Medierea este voluntară. Este necesar, prin urmare, ca ambii părinți să solicite medierea. În cazul în care părinții pot conveni cu privire la chestiuni referitoare la custodie, reședință și contactul cu copilul, aceștia ar putea semna un acord care, odată ce este aprobat de comisia serviciilor sociale, va avea aceleași efecte ca o hotărâre judecătorească.

Dacă părinții se adresează instanței, aceasta poate să îi îndrume către comisia serviciilor sociale pentru mediere, în cazul în care o asemenea mediere nu a avut loc anterior și instanța consideră că există condiții pentru a ajunge la soluții de comun acord. În cazul în care părinții au recurs la mediere, dar nu au

ajuns la un acord, instanța poate, în schimb, să numească o persoană care să medieze între părinți. Instanța are îndatorirea generală de a urmări să se ajungă la soluții convenite în cauzele privind custodia, reședința și contactul cu copilul.

7 Dacă părinții se prezintă în instanță, asupra căror chestiuni legate de copil poate judecătorul să decidă?

Instanța poate decide cu privire la custodie (exclusivă sau comună),

reședința copilului (cu care dintre părinți ar trebui să locuiască copilul sau dacă acesta ar trebui să locuiască cu fiecare părinte, în mod alternativ), și contact (dreptul copilului de a avea contact cu părintele cu care nu locuiește).

8 Dacă instanța hotărăște că un părinte va avea custodia exclusivă a unui copil, aceasta înseamnă că el sau ea poate decide asupra tuturor chestiunilor legate de copil fără îl consulte pe celălalt părinte în prealabil?

Părintele care deține custodia exclusivă asupra copilului are dreptul de a lua singur decizii în ceea ce privește chestiunile personale referitoare la copil. Persoana care deține custodia nu are obligația să consulte celălalt părinte sau să obțină aprobarea acestuia cu privire la astfel de chestiuni. Cu toate acestea, copilul are dreptul de a avea contact cu celălalt părinte, iar persoana care deține custodia are obligația să asigure acest drept. De asemenea, persoana care deține custodia are obligația de a pune la dispoziția celuilalt părinte informații pentru a înlesni contactul acestuia cu copilul.

9 Dacă instanța hotărăște că părinții vor avea custodia comună a unui copil, ce înseamnă aceasta în practică?

Custodia comună înseamnă că părinții trebuie să ia împreună decizii cu privire la chestiunile de ordin personal privind copilul. Punctul de plecare constă în faptul că părinții trebuie să convină asupra tuturor chestiunilor legate de copil. Cu toate acestea, dezacordul privind aspecte legate de contactul cu copilul și de reședința acestuia poate fi soluționat de instanță (a se vedea mai sus).

10 Cărei instanțe sau autorități ar trebui să mă adresez dacă vreau să depun o cerere privind răspunderea părintească? Ce formalități trebuie respectate și ce acte trebuie să atașez la cererea mea?

În chestiunile care țin de custodie, reședință sau contactul cu copilul, un părinte poate introduce o acțiune la instanța districtuală (*tingsrätt*) de la domiciliul copilului. În cazul în care nu există instanțe districtuale competente, are competență instanța districtuală din Stockholm (*Stockholms tingsrätt*). Chestiunile referitoare la custodie, reședință și contactul cu copilul, pot fi soluționate, de asemenea, în cursul procedurilor de divorț.

O cerere de chemare în judecată trebuie să fie înaintată în formă scrisă și semnată personal de reclamant sau de reprezentantul acestuia. Cererea trebuie să conțină informații despre părți, o pretenție anume (și anume, chestiunea asupra căreia instanța este chemată să decidă), informații cu privire la contextul pretenției, la elementele de probă invocate și la ce se intenționează să dovedească fiecare element de probă, precum și informații cu privire la circumstanțele care au condus la conferirea de competență instanței. Dovezile scrise invocate ar trebui depuse împreună cu cererea.

11 Ce procedură se aplică în aceste cazuri? Este disponibilă o procedură de urgență?

Chestiunile referitoare la custodie, reședință și contactul cu copilul sunt nediscreționare.

În general, chestiunile referitoare la custodie, reședință și contactul cu copilul trebuie să fie examinate cu promptitudine. Instanța poate adopta o decizie provizorie referitoare la custodie, la reședință sau la contactul cu copilul. O decizie provizorie poate viza, de exemplu, locul unde copilul va locui cât timp litigiul este pendinte și se poate aplica până când acest aspect va fi stabilit printr-o hotărâre care a dobândit forță juridică.

Deși nu există o procedură formală specială care să urgenteze examinarea aspectelor referitoare la custodie, reședință și contactul cu copilul, se face o evaluare, în fiecare caz, a caracterului urgent al chestiunii.

12 Pot obține asistență juridică pentru a acoperi costurile procedurii?

În cauzele referitoare la custodie, reședință și contactul cu copilul, regula generală este că fiecare parte suportă propriile cheltuieli de judecată.

Asistența juridică poate fi acordată dacă sunt îndeplinite condițiile relevante.

13 Este posibilă atacarea unei hotărâri privind răspunderea părintească?

O hotărâre sau o decizie referitoare la custodie, reședință sau contactul cu copilul a instanței districtuale poate fi atacată la curtea de apel (*hovrätt*). Cu toate acestea, pentru ca o astfel de cale de atac să poată fi analizată de curtea de apel, este necesar, în primul rând, să fie acordată permisiunea de a formula o cale de atac.

O hotărâre judecătorească sau o decizie a curții de apel poate fi atacată la Curtea Supremă (*Högsta domstolen*). Pentru ca o astfel de cale de atac să fie examinată de Curtea Supremă, este necesară obținerea permisiunii de a formula o cale de atac.

14 În anumite cazuri, poate fi necesară adresarea către o instanță sau către o altă autoritate pentru a face executorie o hotărâre privind răspunderea părintească. Care procedură se aplică în asemenea cazuri?

Este posibil să se execute hotărârile, deciziile sau acordurile referitoare la custodie, reședință sau contactul cu copilul. Executarea se solicită instanței districtuale de la domiciliul copilului. În cazul în care nu există instanțe competente, instanța districtuală din Stockholm examinează aspectele privitoare la executare.

Instanța districtuală poate decide cu privire la diverse măsuri. În primul rând, instanța va urmări, de regulă, ca predarea copilului să se realizeze în mod voluntar. Dacă acest lucru nu este posibil, instanța poate decide, în cele din urmă, cu privire la o amendă condiționată sau la recuperarea copilului.

Impunerea unei amenzi condiționate înseamnă că persoana care are grijă de copil este amenințată cu plata unei sume considerabile de bani în cazul în care nu predă copilul. Recuperarea copilului este o măsură foarte neobișnuită, care este luată numai în cazul în care nu este posibil ca situația să fie soluționată în orice alt mod și în scopul de a împiedica copilul să sufere vătămări grave. Aceasta implică recuperarea de către poliție a copilului și predarea acestuia persoanei căreia îi este încredințat.

15 Ce ar trebui să fac pentru ca o hotărâre în materia răspunderii părintești pronunțată de o instanță dintr-un alt stat membru să fie recunoscută și executată în acest stat membru?

În anumite cazuri, se aplică Regulamentul Bruxelles II. În Suedia, cererile de încuviințare a executării sunt înaintate Curții de Apel Svea (*Svea hovrätt*).

În alte cazuri, pentru țările care au semnat Convenția europeană din 1980 și Convenția de la Haga din 1996, se aplică convențiile respective. În temeiul Convenției europene din 1980, cererile de încuviințare a executării sunt înaintate instanței districtuale de la domiciliul copilului. În conformitate cu Convenția de la Haga din 1996, cererile de încuviințare a executării sunt înaintate Curții de Apel Svea.

16 Ce instanță din acest stat membru trebuie să sesizez pentru a mă opune recunoașterii unei hotărâri în materia răspunderii părintești pronunțate de o instanță dintr-un alt stat membru? Ce procedură se aplică în acest caz?

Dispozițiile care reglementează aceste aspecte se regăsesc în Regulamentul Bruxelles II.

O obiecție susținând că hotărârea nu este aplicabilă sau executorie poate fi formulată, de asemenea, în cazurile în care se pune această problemă.

17 Ce legislație se aplică în acțiunile privind răspunderea părintești în cazul în care copilul sau părțile nu locuiesc în acest stat membru sau au cetățenii diferite?

În principiu, se aplică legislația țării în care copilul își are domiciliul.

Ultima actualizare: 24/07/2019

Versiunea în limba națională a acestei pagini este administrată de punctul de contact RJE respectiv. Traducerile au fost efectuate de serviciile Comisiei Europene. Este posibil ca eventualele modificări aduse originalului de către autoritatea națională competentă să nu se regăsească încă în traduceri. Nici RJE

și nici Comisia Europeană nu-și asumă nicio răspundere sau responsabilitate în legătură cu informațiile sau datele pe care le conține ori la care face trimitere acest document. Pentru a afla care sunt regulile privind protecția drepturilor de autor aplicabile de statul membru responsabil pentru această pagină, vă invităm să consultați avizul juridic.